

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „SPORT POMORSKI“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agencjach 2.75 zł. miesięcznie, 8.25 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.11 zł. miesięcznie, 9.33 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 5.00 zł., do Gdańska 4.00 guld., do Niemiec 4.00 mk., do Francji i Ameryki 7.50 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 103.

BYDGOSZCZ, czwartek dnia 3 maja 1928 r.

Rok XXII.

W dniu święta narodowego.

Co wam dziś śpiewać? chyba pieśń otuchy,
Bo to, co było nieziszczalnym snem,
O czym marzyły wieszczów naszych duchy,
Stało się ciałem i ożywym tchem.

O czym tu dumać, gdy nie czas na dumy
I zelżał serca naciągnięty łuk,
A pieśń bojową i husarskie szumy
Zagłuszył lemiesz, młocarnia i pług.

Więc w dniu dzisiejszym zgódźmy się, rodacy,
Przestańmy głodnym podobni być psom —
Trzeba się wsłuchać w dziki tętent pracy,
Która buduje od podstawy dom.

Trzeba nam znosić cegiełkę po cegle,
Aby ku niebu rósł budowy mur,
Wszyscy żyć chcemy pięknie, niepodległe,
A wciąż na szyję swą rzucamy sznur.

Jest ktoś, kto z góry serca ludzkie widzi,
Jest ktoś, kto wybrał z wszystkich naród nasz,
Zmieńmy się, bracia, bo On się zawstydzi
I chmurą gniewu zasłoni Swą twarz.

Henryk Zbierzchowski.

Trzeci Maja.

Dzień trzeci Maja jest naszym uroczystym świętem państwowym i narodowym. W dniu tym obchodzimy rocznicę wielkopomnej Konstytucji 1791 roku, będącej owocem czteroletniej mozolnej, sumiennej i wytrwałej pracy gorących patriotów i prawdziwych obywateli kraju. Konstytucja Trzeciego Maja jest i pozostanie po wsze czasy złotą kartą w historii naszego państwa i narodu.

Dzień Trzeci Maja jest świętem wszechpolskim, to znaczy całego społeczeństwa polskiego, czyli wszystkich warstw i stanów, świętem braterstwa, miłości i wesela, w którym wszystkie serca polskie odczuwają świadomość wielkiej rocznicy oraz radosnej chwili odzyskania wolności i niepodległości naszej.

Dzień Trzeci Maja jest zarazem uroczystością kościelną, a mianowicie świętem Królowej Korony Polskiej. Święto to ustanowił Kościół jako wyraz hołdu i dziękczynienia narodu polskiego dla Przenajświętszej Pani, pod której skrzydła opiekuńcze zarówno w czasach potęgi i chwały jak i w czasach ucisku i niewoli całe pokolenia nasze się uciekały.

Konstytucja Trzeciego Maja utworzona została w czasach najstraszliwszych i najsmutniejszych dla Polski i narodu. Ojczyzna nasza, którą słusznie zwano przedmurzem chrześcijaństwa, której synowie walecznością i bohaterstwem roznieśli sławę imienia polskiego po całym świecie, która gnębionych i prześladowanych przytulała do siebie, sama skrepowana została łańcuchem niewoli.

I znaleźli się ludzie szlachetni, miłujący gorąco Ojczyznę i dbający o jej dobro i całość, ludzie, którzy widząc błędy i niedomagania państwowe oraz rozluźnienie obyczajów, jakie wówczas w Polsce panowały, starali się usunąć zło i nawoływali do poprawy i pracy — i w tym celu utworzyli Konstytucję, która miała być ratunkiem upadającej Ojczyzny i dźwignią upadającego narodu.

Usunięto wszystkie wadliwości i błędy w ustroju państwa, zwiększono liczbę wojska, zniesiono „liberum veto“ (niebezpieczne prawo zrywania sejmów), zniesiono obieralność królów, ukrócono możnowładztwo magnaterji i szlachty a stanowi mieszczańskiemu oraz ludowi wieśniaczemu i robocemu nadano przynależne mu prawa i przywileje.

Jakkolwiek mimo Konstytucji, uchwalonej nie drogą rewolucji, jak to miało miejsce w innych państwach, lecz drogą dobrowolną, nie zdołano już uratować kraju od klęski i odebrać go z drapieżnych rąk wroga, to jednak Konstytucja Trzeciego Maja dała dowód, że w narodzie polskim tkwi siła i duch niespożyty, który zajaśniał blaskiem wobec całej Europy.

Konstytucja Trzeciego Maja jest i pozostanie po wsze czasy chwalebny pomnikiem wolności, postępu i kultury w dziejach naszego narodu i niezatar-

mi ślady stać będzie w obliczu całego cywilizowanego świata.

Konstytucja Trzeciego Maja 1791 r. winna być dla wszystkich pokoleń naszych przykładem i nauką. I dziś, po tylu latach, choć czasy, stosunki i ludzie się zmienili, musimy bronić wiary, dobrych obyczajów, wolności, kultury i demokracji, jak ongi szlachetni twórcy wiekopomnej Konstytucji.

Oby w tej pracy dla Polski i Kościoła była nam pomocną Królowa Korony Polskiej!

F.

Krwawy 1 Maj w Warszawie.

Napad komunistów na zebranie socjalistyczne. Cztery trupy i około 300 rannych.

Warszawa, 1. 5. (Pat.) Dziś około 11 rano na Placu Teatralnym zebrał się wiec socjalistów w liczbie kilku tysięcy osób. Po rozpoczęciu wiecego grupa komunistów wdarła się w tłum i usiłowała przeszkodzić zebraniu. Wywiązała się bójka między socjalistami i komunistami. Rozpoczęła się obustronna strzelanina, przy czem komuniści zaczęli strzelać pierwsi. W rezultacie strzelaniny, a następnie paniki, jaka wskutek tego wynikła, dwie osoby zostały zabite, 2 ciężko ranne, które następnie zmarły, kilkanaście osób ciężko rannych i kilkanaście lżej rannych, poturbowanych, pobitych, bądź też poduszonych w tłumie. Policja rozproszyła komunistów, socjaliści po zlikwidowaniu awantury sformowali pochód, który przeszedł ulicami miasta. W związku z zajściem aresztowano szereg osób.

Warszawa, 2. 5. (Tel. wł.) W ciągu dnia wczorajszego aresztowano w Warszawie ogółem 500 osób. W rezultacie zatrzymano tylko 21 za opór czynny, zakłócenie spokoju i występy antypaństwowe.

Według ostatnich obliczeń przewiozło pogotowie ratunkowe do szpitali lub opatrzyło 240 ofiar awantur pierwszomajowych. Cyfra ta jednak nie jest pełna, gdyż wiele poszwankowanych w obawie przed odpowiedzialnością schroniło się do własnych mieszkań.

Wiceprezydent miasta Warszawy dr. Bogucki odbył inspekcję szpitali miejskich, aby przekonać się, czy mogą pomieścić wielką liczbę rannych we wczorajszych bójkach ulicznych.

Minister Składkowski oświadczył redakcji „Expressu Porannego“, że władze zarządziły energiczne śledztwo i będą traktowały fakt dokonania zabójstw jako zwykle przestępstwo kryminalne. Do przelewu krwi przyczyniły się, zdaniem ministra, występy komunistów, które zerwały tamę uczuć patriotycznych i obywatelskich.

W Krakowie 1 maja minął spokojnie.

To samo w innych miastach.

Kraków, 1. 5. (Pat.) Dzień 1 maja minął tu zupełnie spokojnie. O godz. 10 rano parotysięczny tłum robotników zebrał się na rynku Klepańskim. Po wysłuchaniu przemówienia posła dr. Dąbrowskiego i senatora Englicha zebrani udali się w pochodzie ulicami miasta na Stary Rynek pod pomnik Adama Mickiewicza, gdzie wygłoszonych zostało kilka okolicznościowych przemówień.

Naoczni świadkowie opowiadają, że pierwszy strzelił poseł komunistyczny Warski-Warszawski. Strzał ten był sygnałem. Rozpoczęła się panika. Napór tłumy był tak silny, że żelazne sztachety, otaczające magistrat, niewytrzymały. Jeden z pierwszych legł na placu instytutu głuchoniemego Purzanowski, przypadkowy przechodzień.

„Rzeczpospolita“ podnosi że Plac Teatralny, leżący w pobliżu zamku i siedziby najwyższych urzędów, stał się od kilku lat terenem bójek pierwszomajowych. Zdaniem pisma, władze mogły wydać zarządzenia, uniemożliwiając zderzenie się komunistów z socjalistami.

Wczorajszy pochód socjalistyczny był mimo wszystkich pozorów bankrutem manifestacji pierwszomajowych. Liczba uczestników okazała się znacznie mniejszą niż w latach ubiegłych. Przeważali tzw. gapie. I w ich szeregach są liczne ofiary. Świadectwem wyjątkowienia pomysłów PPS był transparent niesiony w pochodzie z napisem **Precz z licznikami telefonicznymi!** Telefon dla wszystkich!

„Robotnik“ zwała całą winę na pałkarzy faszystowskich i korporantów (studentów), którzy w dniu święta robotniczego pozwolili się wyręczyć swoim bratnim duszom — komunistom. Ci wiedzieli doskonale, że PPS nie da się przez nich opanować dlatego „zbezczeszcili święto mas pracujących“. Organ socjalistyczny umywa zupełnie ręce, stawiając pod pręgierz komunistów.

Poturbowany poseł paraduje po Sejmie.

Warszawa, 2. 5. (AW.) Przywódca komunistów poseł Warski, który brał intensywny udział w dzisiejszych demonstracjach pierwszomajowych, przybył około godziny 2 do sejmu pokrwawiony w podartem w czasie bójki na Placu Teatralnym ubraniu.

Poznań, 1. 5. (Pat.) Według wiadomości otrzymanych dziś wieczorem z urzędu wojewódzkiego, dzień 1. maja minął na terenie całego województwa zupełnie spokojnie.

1 maja zagranicą.

Berlin, 1. 5. (Pat.) Dzień 1 maja w Berlinie minął spokojnie. Niemal wszystkie fabryki były nieczynne, natomiast tramwaje, kolejki podziemne, omnibusy, i koleje, utrzymały ruch w całej pełni. Pojawiły się tylko dzienniki poranne. Po południu nie wyszedł w Berlinie żaden dziennik. Wiadomości nadchodzące ze wszystkich stron Niemiec stwierdzają, że spokój nie został nigdzie zakłócony.

Wiedeń, 1. 5. (Pat.) Dziś w dniu 1 maja, będącym równocześnie świętem państwowym, odbyły się na placu przed ratuszem 4 wiece, w przebiegu których przywódcy partii socjaldemokratycznych wygłosili mowy poświęcone politycznym i gospodarczym postulatom robotników. Komuniści obchodzili święto oddzielnie. Dzień minął zupełnie spokojnie.

Praga, 1. 5. (Pat.) Z okazji dn. 1 maja poraz pierwszy od czasu powstania Rzplitej Czechosłowackiej, socjaldemokraci czechosłowaccy połączyli się z Niemcami w wspólnej akcji, podczas gdy socjal-narodowi i chrześcijańsko-społeczni utworzyli pochód oddzielnie. Niezależnie od innych partii, komuniści zorganizowali szereg manifestacji, skierowanych przeciwko socjaldemokratom i burżuazji.

W 1. maja zupełny spokój we Francji.

Paryż, 1. 5. (Pat.) Agencja Havasa donosi, że kolejki państwowe w Paryżu funkcjonowały w dniu dzisiejszym normalnie. W innych ośrodkach lokomocji gdzie zatrudnionych jest zgórą 15000 osób, zastrajkowało 750 osób. Policja aresztowała 84 osoby, które podjudzały do strajku innych robotników. Również na przedmieściach Paryża oraz na prowincji panował dziś zupełny spokój.

1 maja w Moskwie.

Moskwa, 1. 5. (Pat.) Tass donosi: Święto 1 maja rozpoczęło się w Moskwie paradą wojskową na Placu Czerwonym. Defiladę przyjmował komisarz ludowy Woroszyłow. Obecni byli członkowie rządu, oraz korpus dyplomatyczny. Wieczorem odbęda się manifestacje. Ulicami miasta przeciągną pochody z płonącymi pochodniami.

Para afgańska opuściła Polskę Pakt z Afganistanem ratyfikowany.

Warszawa, 2. 5. (tel. wł.) Królewska para afgańska odjechała dziś o godz. 9 rano. Na dworzec towarzyszył gościom Prezydent Rzplitej. W Stołpcach udekorowano bogato tamtejszy peron. Do granicy eskortują króla szwadron kawalerji K. O. P., samoloty 11 pułku lotniczego, oraz formacje piechoty K. O. P. z Baranowicz z 3 orkiestrami. Do Stołpców nadjedzie specjalny pociąg soweicki.

Warszawa, 1. 5. (Pat.) W dniu 30. kwietnia br. odbyła się wymiana dokumentów ratyfikacyjnych traktatu przyjaźni pomiędzy Rzplita Polską a królestwem Afganistanu, podpisanych w Angorze dnia 3. listopada 1927 r. W wymianie wzięli udział ze strony Polski p. min. Zaleski, Alfred Wysocki — podsekretarz stanu, Tadeusz Jackowski — dyrektor departamentu politycznego, Juljusz Makowski — naczelnik wydziału traktatowego, Tadeusz Holówko — naczelnik wydziału wschodniego i Eugenjusz Raczyński, — zastępca naczelnika wydziału wschodniego M. S. Z., zaś ze strony afgańskiej Gulam Sadyk Chan — minister spraw zagr. ad interim, Gulam Dzejlani Chan — poseł afgański w Angorze, Gulam Jahni Chan — naczelnik wydziału ministerstwa spraw zagr. oraz Muhamed Amin Chan — naczelnik wydziału w temże ministerstwie.

Henrykowi Zbierzchowskiemu w trzydziestolecie literackiej twórczości.

I oto mija długie lat trzydzieści,
Jak w struny lutni trącasz szczerą dłońią,
Jak słodki rym Twój nasze serca pieści
I słowa Twoje w naszej duszy dzwonią.

Śpiewałeś długo, Ty nasz ptaku Boży
Aż wyśpiewałeś tę chwilę wesolą,
Gdy naród Tobie też poemat tworzy
I serc akordem wieńczy Twoje czoło.

Stanisław Brandowski.

Bela Kuhn przygotowywał przewrót na Węgrzech.

Wiedeń, 1. 5. (AW.) Dalsze śledztwo, przeprowadzone w związku z aresztowaniem Bela Kuhna, wykazało, iż jednym z powodów przybycia b. dyktatora komunistycznego do Wiednia było przeprowadzenie szeregu ważnych narad z komunistami węgierskimi. Niektóre dzienniki wiedeńskie podkreślają, iż policja wiedeńska jest w posiadaniu dowodów stwierdzających próby organizacji przez komunistów przewrotu na Węgrzech. Kuhn, jak się okazuje, przybył do Wiednia już w lutym i przez pierwsze dni zamieszkiwał w przedstawicielstwie sowieckim, poczem wyjechał na dwa tygodnie, powróciwszy w

marcu do Wiednia. Według twierdzeń kół politycznych Bela Kuhn nie zostanie wydany Węgrom, gdyby nawet gabinet budapesztański tego zażądał. Po przeprowadzeniu postępowania karnego i po odbyciu kary Bela Kuhn odstawiony będzie do granicy, skąd ewentualnie wyjechałby do Związku Sowieckiego, o ile Czechy lub Polska na to by się zgodziły. Ze strony emigrantów węgierskich wysuwane jest twierdzenie, że Bela Kuhn nie jest ani węgierskim ani też sowieckim poddanym, lecz siedmiogrodzianinem, który po zajęciu Siedmiogrodu nie optował na rzecz obywatelstwa rumuńskiego.

O wydanie Kuhna.

Budapeszt, (AW) Prokuratorja opracowała wniosek dla rządu, który ma być w formie noty zakomunikowany w Wiedniu, zmierzający do wydania aresztowanego Beli Kuhna. Żądanie to poparte jest dłuższą argumentacją, w której Kuhn określany jest jako zbrodniarz kryminalny, a bynajmniej nie jako przestępca polityczny. Sądy węg-

ierskie poszukują Kuhna za popełnienie morderstwa w 180 wypadkach, za zdradę stanu, rabunek, wymuszenie i fałszowanie pieniędzy. Minister sprawiedliwości oświadczył przedstawicielom prasy, iż rząd węgierski spodziewa się, że gabinet wiedeński nie odmówi tym razem wydania Kuhna.

Przyczyny naprężenia między Egiptem a Anglią.

Oświadczenie premiera Nahasa paszy

Obecny premier egipski Nahas pasza, po zgonie Zaglula paszy, przywódcą egipskiego stronnictwa nacjonalistycznego (Wafd) w rozmowie z korespondentem „Vos. Ztg.” Dr. W. von Weisla przyczyny ostatniego zatargu między Egiptem a Anglią, dopatrywał się — jeśli wierzyć redakcji w sprawach politycznych niebardzo prawdy przestrzegającej, o czem świadczą zaprzeczenia premiera egipskiego — w obrażonym

imperjalizmie angielskim z powodu odrzucenia przez rząd egipski traktatu politycznego z Anglią. Aby wywrzeć presję na Egipt, rząd angielski wysłał ni stąd ni zowąd do poprzedniego premiera Sarwat paszy memorjał (aide memoires), w którym projekt ustawy o zgromadzeniach, przez tygodnie poprzednie rozważany w parlamencie, uważa jako niezgodny z deklaracją z 28. lutego 1922 r., w której Anglija, ogłaszając nie-

podległość Egiptu, zastrzega sobie cztery przywileje m. i. opiekę nad cudzoziemcami i mniejszościami narodowymi. Przeciw temu właśnie punktowi wykracza zdaniem Anglii projektowana ustawa egipska o zgromadzeniach.

Rząd liberalny Sarwat paszy podał się do dymisji, a jego miejsce zajął gabinet Nahasa paszy, który był prezesem parlamentu i patronował owej ustawie. Nahas pasza, sędzia z zawodu, podobnie jak zmarły Zaglul pasza z pochodzenia jest fellahem, jak określają biednych chłopów egipskich, nad którymi panuje najeżdnicza warstwa dygnitarzy arabsko-albańskich. Nahas pasza w dalszym ciągu prowadził korespondencję z rządem angielskim, oświadczając, że uważa zastrzeżenia angielskie jako sprzeczne z pojęciem suwerenności narodowej. Nacjonalisci egipscy zapominają, że cały szereg państw europejskich np. Polska, Rumunja, Jugosławja i t. d. przyjął traktat o mniejszościach narodowych

Co się tyczy Anglii, to stoi ona na stanowisku, że prawo narodów, stanowienia o sobie, nie tyczy Egiptu. Zdaniem angielskim Egipcjanie nie dojrzeliby do pełnej suwerenności; kontrola Anglii jest tam potrzebna. Na tem tle doszło do owych naprężonych stosunków. Część floty angielskiej udała się do Egiptu. Sprawy te oświetla wyczerpująco książka dr. Dobrowolskiego „Egipt”. (b)

Kto wygrał dolarówkę?

W dniu 1 maja odbyło się losowanie 5% premjowej pożyczki dolarowej. Wylosowano numery następujące:

8 000 dolarów nr. 434104.
3 000 dolarów nr. 853902.
1 000 dol. nr. 805704 222581 141875
956161 288311.
500 dol. nr. 589397 224632 982171 775660
440034 836316 715029 401171 165645 142081
100 dol. nr. 376694 295318 003858 841920
979534 079972 111936 941808 020280 711403
937053 667608 468891 536486 972129 983170
857823 604656 839741 225250 187395 923725
041357 375250 865070 193988 223589 046416
514854 608797 146466 251031 480338 592442
888980 004508 426647 005607 464318 681785.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 2. 5. (AW.) Stan zdrowia marszałka Piłsudskiego, mimo wersyj obiegających prasę niemiecką, jest zupełnie dobry i tylko przemęczenie powstrzymuje marszałka Piłsudskiego od powrotu do pracy. Objęcie urzędowania przez marszałka Piłsudskiego nastąpi prawdopodobnie 5 lub 6. bm.

Warszawa, 2. 5. (AW.) Wicepremier Bartel odbył wczoraj dłuższą konferencję z marszałkiem Senatu dr. Szymbalskim. W trakcie konferencji omawiane były sprawy związane z pracami budżetowymi Izby wyższej.

Tramwaje warszawskie świętowały.

Warszawa, 2. 5. (AW.) W związku z dzisiejszym świętem 1-majowym od rana nie kursowały w Warszawie tramwaje. Dyrekcja tramwajów wydała uprzednio okólnik nakazujący wstrzymanie ruchu tramwajowego do godz. 2.30. Tramwaje zostały uruchomione w pełni około godz. 3 po południu.

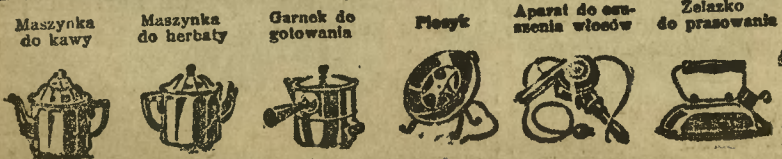
Upały w Niemczech.

W Berlinie notowano onegdaj 26 stopni ciepła. Fala ciepła przechodzi nad całą Rzeszą i trwa w nieco mniejszym stopniu nadal. W południowych Niemczech termometr wskazywał nawet 28 stopni Cels. Z różnych stron kraju donoszą o pożarach leśnych.

Proces autonomistów alzackich.

Colmar, 1. 5. (Pat.) Rozpoczął się tu proces przeciwko autonomistom alzackim. Zgłoszonych jest 350 świadków, co wskazuje na to, że rozprawy potrwać będą czas dłuższy.

Elektryczne przyrządy dla gospodarstwa domowego

Fabrykaty Zakładów Siemens.

światowej
marki

„Protos”

Wystawa i praktyczne
demonstracje na Międzynarodowych
Targach w Poznaniu

Hala Maszyn.

(1927)

Osobny pokój „Protos”.

Zjazd delegatów miast polskich w Warszawie.

(Wywiad dla „Dziennika Bydgoskiego” z p. inż. W. Rabczewskim zarządzającym wydziałem regulacji i pomiarów m. st. Warszawy.)

W dniach 25 i 26 kwietnia odbył się zjazd delegatów miast polskich. Celem otrzymania bliższych informacji o pracach i zadaniach zjazdu, zwróciliśmy się do jednego z uczynniejszych działaczy tegoż zjazdu, który udzielił nam wywiadu w tej sprawie.

— Kto i w jakim celu zwołał zjazd?

— Zjazd zwołał Zarząd Związku Miast Polskich w Warszawie. Zjazd ma cechy wybitnej konferencji gospodarczej miast polskich. Zwolnienie podobnych zebrań per-jodycznych jest koniecznością ze względu na dźwiganie się kraju, a w pierwszym rzędzie miast. Powstaje potrzeba uzgodnienia akcji, wzajemnego porozumienia się co do całego szeregu zagadnień, no i wreszcie — pomocy.

— Jakie są czołowe zagadnienia?

— Jako czołowe zagadnienia wystąpiły rozbudowa i regulacja miast, a przede wszystkim rozwiązanie niecierpiącego zwłoki problemu budowy mieszkań, dalej kwestja konserwacji ulic i dróg miejskich. Ostatnie zagadnienie jest jedną z największych trosk, gdyż ulice i drogi miejskie były wielce zaniedbane za rządów zaborców.

— Czy do Związku Miast należą wszystkie miasta polskie?

— Polska liczy ogółem 615 miast, do Związku zaś należy przeszło 500. Zaproszenia rozesłano jedynie do zrzeszonych w nadmionionym Związku Miast.

— Ilu uczestników liczył zjazd i z jakich sfer rekrutowali się delegaci?

— Na zjazd przybyło około 300 delegatów miast, przeważnie prezydentów, wiceprezydentów, burmistrzów, inżynierów, architektów oraz radców prawnych miejskich.

— Czy na zjeździe biorą udział przedstawiciele Pomorza?

Grupa delegatów pomorskich była bardzo pokaźna, a najlepiej świadczy o tym honory, które jej oddano. Prezydent m. Grudziądz p. Włodek został wybrany na jednego z trzech przewodniczących posiedzeń plenarnych zjazdu.

— Jaki był przebieg pierwszego posiedzenia t. j. otwarcia zjazdu?

— Zjazd zagalął prezes Związku Miast Polskich i Prezydent m. Warszawy, p. inż. Słomiński, poczem ukonstytuowało się prezydium zjazdu, do którego weszli, prócz wspomnianego już p. prezydenta Włodka,

prezydenci miast Brześća i Płocka pp. Całui i Zbrożyna, ławnik m. Warszawy, p. Il-ski oraz prof. Suligowski, członek Zarządu Miast Polskich. Władze rządowe reprezentowały na zjeździe: wiceminister robót publicznych p. Górski, dyrektor departamentu samorządowego w ministerstwie spraw wewnętrznych, p. Wajsbrod, dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego p. Szewu i inni. Pierwszy referat wygłosił p. inż. W. Rabczewski, na temat właściwego ujęcia zagadnień regulacyjnych, stanowiących podstawę dla należytego kształtowania się rozwoju miast i osiedli, polegających głównie na planie regulacyjnym. Celowa, wytrwała realizacja planu regulacyjnego jest jednym z najważniejszych obowiązków społecznych samorządów. Na plenarnym posiedzeniu wygłosili nadto referaty: ppłk. Ulrych, dyrektor Państwowego Instytutu Wychowania Fizycznego i inż. Dudryka, kierownik Budowy Instytutu Wychow. Fizycznego.

— Co było tematem drugiego posiedzenia?

— Wysłuchano wyczerpującego referatu p. E. Dunina, budowniczego Komitetu Rozbudowy m. Warszawy, na temat rozbudowy miast. Mówca głównie interpretował i oświetlił szczegółowo przepisy wykonawcze do Rozporządzenia P. Prezydenta Rzplitej o rozbudowie miast, ustalające i ułatwiające akcje rozbudowy.

— Jaki był cel wspólnej wycieczki?

— Wycieczka miała na celu zapoznanie uczestników z różnego rodzaju typami wznoszonych obecnie w Warszawie budowli, a więc z typem domu wielomieszkaniowego, z domkami jedno lub dwumieszkaniowymi, z kolonjami urzędniczymi, z budowlami spółdzielczymi, z kamienicami dla bezdomnych itd.

— Co wypełniło obrady końcowego t. j. trzeciego posiedzenia?

— Poobiednie posiedzenie drugiego dnia obrad zjazdu wypełniły referaty pp. Heinego, inżyniera działu komunikacji m. Warszawy na temat „Budowa i konserwacja ulic i dróg miejskich” i dra Józefa Polaka, prezesa Warszawskiego Towarzystwa Higienicznego p. t. „Zdrowotność w miastach polskich”.

Warszawa, w kwietniu.

E.

19 i 21 maja odbędzie się ciągnięcie 1-ej klasy

Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

Losy są do nabycia w największym i najszczęśliwszym Kantorze

„Nadzieja”, Lwów, Sykstuska nr. 6

Główna wygrana 700.000 złotych

Ponadto wygrane po zł 400.000, 300.000, 100.000, 80.000, 75.000, 70.000, 50.000, 40.000, 35.000, 25.000, 15.000, 10.000 i t. d., i t. d.

Ogólna suma wygranych około 24 milionów złotych.

Co drugi los musi wygrać!

Loterja Państwowa przynosi tysiącom ludzi rokrocznie bogactwo i dobrobyt.

Polecamy zamawiać już teraz, albowiem w poprzedniej Loterii mogliśmy tylko wczesne zamówienia wykonać. Na zamówienia wysyłamy natychmiast oryginalne losy, załączając plan gry i nasz blankiet P. K. O. na bezpłatną przesyłkę należyłości.

Ceny losów: 1/4 losu zł. 10,—, 1/2 losu zł. 20,—, 1/1 los zł. 40,—

W tem miejscu wyciąć i wypełn. przesłać nam w liście.

Kartka zamówień nr. 25.

Do „NADZIEJI” Lwów, Sykstuska L. 6.

Niniejszem zamawiam do 1. klasy Państw. Loterii Klasowej

losów całych — po zł 40, — połówek — po zł 20,

— ćwiartek — po zł 10. Należytość uiszczę po otrzymaniu losów blankietem P. K. O. przez firmę do losów dołącz.

Imię i nazwisko: _____

Dokładny adres: _____

Fartuszki dla urzędniczek.

Ministerstwo Spraw Wojskowych nakazało urzędniczkom swoim sprawić sobie do 15 maja br. ciemno granatowe fartuszki, sięgające do kostek i zapinane na guziczki pod samą szyję. Nie potrzeba dodawać, że zarządzenie to wy-

wołało wśród urzędniczek silne niezadowolenie.

Podobne zarządzenie wydał w ministerstwie spraw wewnętrznych i minister Składkowski, z tą różnicą, że tam fartuszki muszą być czarne.

Dr. Mieczysław Jarosławski.

(53)

Tajemniczy chemik.

POWIEŚĆ.

(Ciąg dalszy).

— Panie naczelniku, przedsięwzięta dzisiejszej nocy przeze mnie wyprawa...

— A wiem, wiem już, miałem relację... — przerwał mu Krascow, czyniąc pobłażliwy gest ręką i uśmiechnął się szyderczo. — Nie udało się. Przewidywałem to i dlatego radziłem panu zbytnio się nie kwapić... Wszelka nieostrożność może nam tylko popsuć szyki i wypuścić z ręki ptaszków, które przecież nie wcześniej, to później wpaść muszą. Trzeba będzie teraz wielkiej ostrożności i przebiegłości, żeby to naprawić.

Pretowicz zimno przyjął uwagi swego szefa, wysłuchał je do końca i, nie spuszczać ani na chwilę wzroku z twarzy Krascowa — Dreilinga, wyjaśnił spokojnie:

— A jednak wbrew przewidywaniom pana naczelnika wyprawa udała się, bo zapobiegła wywiezieniu przez tę bandę przygotowanych przez nią dokumentów, które to wywiezienie, jak mi wiadomo, miało nastąpić już dzisiaj.

— Ooo! — przychylnie zdziwił się Krascow — Dreiling. — To jednak rzeczywiście zaczyna być ciekawe. —

Jakto, więc miałby pan jakieś ich dokumenty?

— Oto jest pakiet ciekawych niezmiernie i bardzo ważnych papierów — mówił dalej Pretowicz, wskazując plik aktów rozłożonych na biurku. — Są tu plany rozlokowania naszych sił zbrojnych, szczególnie w województwach pogranicznych zadziwiająco precyzyjne i źródłowe, są sprawozdania z obrad sztabowych, wykazy zakupów materiałów wybuchowych, ich analizy i plany składów je mieszczących... Oto kopje ostatnich tajnych dokumentów dyplomatycznych, a oto w załączeniu do tego bardzo charakterystyczne wywiady informacyjne dotyczące ich powstania, znaczenia i wartości... I oto jeszcze jedno, co niewątpliwie pana naczelnika poważnie zainteresuje i skłoni do podzielenia mego poglądu, że działać należało nie odwołując, ze względu na nieobliczalne wprost następstwa opóźnienia..., co też w dalszym ciągu gorąco podtrzymuje.

Tu Pretowicz rozwinął plan robót portowych i wskazał na czerwono oznaczone na nim punkty i jakieś znaki szyfrowe.

Jest to najprawdopodobniej plan potwornej akcji, który w najbliższym czasie miał być urzeczywistniony...

— Miał? — sarkastycznie spojrział Krascow. — A więc myśli pan, że udało się panu temu zapobiec i plan ten zostanie tylko... planem?

— Myślę, że, mając ten demaskujący dokument w ręku, pan naczeln-

nik zrobi wszystko, aby zdemaskować lotrów i nie dopuścić do takiej katastrofy — tymże tonem odparł Pretowicz.

— A cóż to jest? — pochylił się nad planem Krascow — Dreiling, aby ukryć przed wzrokiem Pretowicza wściekły wyraz twarzy, nad którym nie mógł już panować.

Do pokoju zapukał woźny i wszedł za nim natychmiast aspirant Lato-siński.

— Pan z ważną relacją? — zaga-dnął go z wysoka i niechętnie Kras-cow — Dreiling, czyniąc tem niejako pozory, że przeszkodzono mu w ważnej konferencji.

— Tak jest, panie naczelniku. Wypełniłem rozkaz sprowadzenia tego tajemniczego profesora chemii. Do-tarłem do miejsca jego pracy i tam...

— Aha, doskonale. To nam może wiele wyjaśnić — zainteresował się Krascow. — Czy ten pan jest już tutaj?

— Jeszcze nie, panie naczelniku. Nie zastałem go w jego podziemnym laboratorium. Wręczyłem jednak wezwanie woźnemu, którego tam znalazłem i nakazałem, żeby profesor stawił się natychmiast po powrocie, jeżeli nie chce, żeby mu w tem pomogła policja. Dałem niespełna godzinę czasu do wykonania polecenia pana naczelnika.

— A co będzie, jeżeli nam się ta sztuka wymknie — zauważył Pretowicz, stalowem spojrzeniem chwytając

wszystkie najmniejsze drgania twarzy Krascowa — Dreilinga.

— O, panie kolego! O to nie mam najmniejszej obawy. Bo albo to typ niebywale sprytny, więc stawi się, a-by nie budzić podejrzeń, albo też człowiek uczciwy i z naszymi odkryciami nie mający nic wspólnego. W tym wypadku również nie będzie miał potrzeby unikać nas.

— Pan naczelnik wybaczy, że w tym właśnie wypadku będę miał własne zdanie — uśmiechnął się ledwie dostrzegalnie Pretowicz.

— Tymczasem proszę przejrzeć te papiery, które udało się panu dziś zdobyć. Na jutro rano zechce pan zwołać zebranie naszej komisji śledczej i zreferuje nam pan te ciekawe rzeczy. Aha... pan, panie Lato-siński, będzie mi musiał zdać sprawozdanie z tego, co zrobił pan w nocy po rozmowie telefonicznej ze mną... Zaczeka pan więc na mnie. Za godzinę wrócę.

To mówiąc Krascow wszedł do swego gabinetu urzędowego, na drzwiach wejściowych którego widniała tabliczka z napisem: Naczelnik wydziału śledczego policji politycznej Dr. Edward Dreiling. Kiedy zamknął już za sobą drzwi, zatrzymał się na moment i z płuc ściśniętych opanowywaniem się wypuścił zdławiony prąd powietrza. Żar jakiś uderzył mu do głowy. Dłoń przesunął po ciemnej gęstej czuprynie i dotknął czola.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Wiadomości z kraju.

Ustąpienie prezydenta m. Katowic.

Prezydent dr. Górnik zożył swój urząd w ręce swego zastępcy wiceprezydenta Szkudlarza.

Ulepszona komunikacja kolejowa.

Warszawa, 1. 5. Min. Komunikacji opracowuje nowy rozkład jazdy na kolejach państwowych, który wejdzie w życie jak zwykle od 15 maja. W rb. będą wprowadzone w znacznej liczbie nowe pociągi osobowe letnie i t. zw. wahadłowe. Ulepszenia zostały poza tym komunikacja z Pomorzem i z polskimi wybrzeżem, z małopolskimi uzdrowiskami, oraz komunikacja podmiejska.

Biura towarzystw okrętowych pod kontrolą.

Na skutek interwencji Ligi walki z handlem żywym towarem, roztoczyła policja obyczajowa we wszystkich miastach kraju nadzór nad lokalami biur towarzystw okrętowych, będących niejednokrotnie terenem werbowania ofiar przez handlarzy kobiet. Prócz tego wywieszono w biurach okrętowych ostrzeżenia dla kobiet, udających się w podróż zamorską.

Bogaty „Sokół” krakowski.

W Krakowie odbył się walny zjazd pierwszego okręgu szkolnego Sokola przy udziale przedstawicieli 20 gniazd. Zjazd stwierdził, znaczny rozwój we wszelkich gałęziach sportu jak i w pracy kulturalnej Sokola. Okręg liczy obecnie 3100 członków i posiada 14 sekcji lekkoatletycznych. O rozwoju Sokola świadczy fakt, iż majątek w nieruchomościach reprezentuje kapitał przeszło 1 843 000 zł.

Nadużycia radcy magistratu we Lwowie.

We Lwowie zawieszony został w urzędowaniu za nadużycia naczelnik 4 wydziału magistratu, miejski lekarz weterynarii dr. Władysław Hiołski. Ustalono, że dr. Hiołski przywłaszczał sobie nieprawnie zyski, narażając gminę m. Lwowa na olbrzymie straty. Sprawa po przeprowadzeniu dochodzenia zostanie oddana prokuraturze.

Grzech rodzi grzech.

Sprawca ohydny mordu popełnionego w ubiegłym tygodniu w miejscowości Kamiń (G. Śląsk) na robotnicy Jarczykównie, której trupa znaleziono w rowie, został ujęty. Jest nim niejaki Bitner, który utrzymywał z Jarczykówną bliskie stosunki. Gdy dowiedział się, że była w innym stanie, zabił ją siekierą, trupa zaś w taczce wywiózł do przydrożnego rowu. Bitner zgładził swą kochankę, chcąc uniknąć przykrości ze strony żony i rodziny.

Sowiety ograbiły Japończyka.

Warszawa, 1. 5. (tel. wł.) Do Stołpców przyjechał przemysłowiec japoński Watarabe z Tokio, który odbył swoją podróż przez Sowiety. Na granicy przy rewizji odebrały mu władze sowieckie 118 rubli w złocie i większą ilość dolarów, oświadczając, że otrzyma z powrotem pieniądze po stronie polskiej. Dzięki temu oszustwu, Japończyk został bez grosza.

Primus wybuchł jak bomba.

Zamjast nafty nalała benzyny.

Lwów, 1. 5.

Mieszkańcy realności przy ul. Zielonej 2 zostali nagle zaalarmowani hukem jak gdyby od jakiejś eksplozji, a równocześnie usłyszeli przeraźliwe wołanie o pomoc. Jak się okazało, istotnie w mieszkaniu 46-letniej robotnicy Wiktorji Leśniewskiej nastąpiła eksplozja primusu. Leśniewska przygotowując kolację nalała do primusu zamiast nafty, benzyny. Za chwilę nastąpił wybuch o straszliwej sile. Ramy z okien zostały wyrwane i spadły na podwórze, drzwi zajęły się, a Leśniewska odniosła groźne poparzenia na całym ciele. Pogotowie ratunkowe odwiozło ją do szpitala.

Ujęcie kobiety - szpiega na pograniczu sowieckim.

Donoszą z pogranicza sowieckiego, iż w rejonie Łużek patrol KOP'a zatrzymał szpiega sowieckiego kobietę, która w towarzystwie 3-ch osobników usiłowała przedostać się na terytorjum polskie. Przy aresztowanej znaleziono dokumenty kompromitujące. Aresztowana kobieta symulowała następnie chorobę umysłową.

Wielka kradzież tytoniu we Lwowie.

Lwowskie władze policyjne wpadły na trop systematycznych i masowych kradzieży, popełnianych w magazynach monopoli tytoniowego we Lwowie. Przeprowadzone dochodzenie wykazało, że głównym sprawcą jest ekspedjent magazynu Petralski, który w nocy przez okno wyrzucał na ulicę worki z tytoniem. Aresztowano Petralskiego oraz 2 paserów, którzy od niego nabywali kradziony tyton. Szkody sięgają 10 tys. złotych.

Inwalidzi łączą się celem obrony swych praw.

Zarząd Związku Inwalidów Górniczych i Hutniczych oraz Wdów i Sierót z siedzibą w Siemianowicach utworzył wspólny wydział ze Związkiem Inwalidów Wojennych Rzplitej Polskiej, w celu obrony wspólnych interesów mas inwalidzkich na Górnym Śląsku. Siedzibą wydziału połączonych związków są Katowice.

IX. walny zjazd delegatów Tow. „Rozwój” w Warszawie.

W dniach 27 i 28 maja br. odbędzie się IX. Walny Zjazd Delegatów T-wa „Rozwój” w Warszawie, w lokalu własnym przy ul. Żórawiej nr. 2.

W drugim dniu zjazdu t. j. 28 maja odbędzie się uroczystość XV-lecia istnienia organizacji, połączonej z poświęceniem sztandaru Koła Młodych Rozwojowców w Warszawie oraz uroczystą akademją, na której najwybitniejsi znawcy kwestji żydowskiej wygłoszą odpowiednie referaty.

Do wszystkich oddziałów zostały wy-

ślane okólniki z poleceniami organizacyjnymi, zaś przyjaciel i sympatyków tą drogą serdecznie zapraszamy na nasze uroczystości zjazdowe i prosimy o łaskawe przybycie.

Zarząd Główny dołoży wszelkich starań, aby przybyłym na zjazd gościom zapewnić kwatery i wszelkie możliwe udogodnienia.

O dniu przyjazdu prosimy zawiadomić sekretariat Zarządu Głównego co najpóźniej na 5 dni przed terminem zjazdu.

Małoletni spiskowcy ukraińscy żalują swych czynów.

Z procesu lwowskiego.

W toczącym się we Lwowie procesie małoletnich sabotażystów ukraińskich zdolano przestuchać 7 oskarżonych. Jeden z nich na rozprawie ze wzruszenia zemdłał. Wszyscy wypierali się winy, twierdząc, że nie należeli do żadnej organizacji antypaństwowej i byli tylko członkami ukraińskiego amatorskiego kółka. Niektórzy z pośród przestuchanych przyznali się do przepiłowania słupów telegraficznych na linii między Stanisławowem a Kolomyją, nie było to jednak wykonaniem nakazu władz tajnego związku ani wystąpieniem antypaństwowym, lecz raczej tylko wybrykiem młodzień-

czej fantazji. Poza tym inne odruchy, które mogły być poczytane za sabotaż, spowodowane były, jak zeznają chęć zademonstrowania patriotyzmu, który miał być odpowiednikiem nastrojów panujących wśród starszego pokolenia. Główny oskarżony Badański zeznał, że utrzymywał kontakt z jakimś osobnikiem, którego nazwiska nie chce wyjawiać. Osobnik ten nakłaniał go do organizowania oddziałów wypadowych i podpalania zagród polskich. Na pytanie jednego z obrońców oskarżony stwierdził, że żałuje, iż podpalił słupy telegraficzne i wstydzi się tego czynu.

Straszna zemsta niedowarzonego młodzieńca.

Z Konina donosi nam nasz korespondent: Miasto zostało wzruszone krwawym zajściem, którego ofiarą padły dwie osoby. Tło i przebieg tragedji jest następujący:

Niejaka panna Józefa Orenc zakochała się w przystojnym Niesiołowskim, młodzieńcu, lat 23. Nie wiedziała, że go posadziła, tak była nim przejęta... Aż jej się znudził. Przestała darzyć go swą przychylnością i nie dawała mu już pieniędzy, co dotąd często

miało miejsce. Panią wolała człowieka starszego, dojrzałego.

W Niesiołowskim zawrzała krew. Zaprzysiął zemstę. I wykonał swój zamiar: poprosił swoją byłą narzeczoną na rozmowę w cztery oczy i po wywołaniu awantury zadł dziwczyńnię 16 ran nożem. Po dokonaniu ohydny czynu zbiegł do lasu i tam powiesił się. Znaleziono go już martwego. Ofiara nieobliczalnego młodzieńca walczy ze śmiercią w szpitalu.

Ile kosztuje Polskę ochrona „Westerplatte”.

Przy obradach budżetowych ministerstwa spraw zagranicznych min. Zaleski, specjalną uwagę zwrócił na pozycję wydatków zastępstwa Polski w Gdańsku. W tej pozycji łącznej komisariatu generalnego w Gdańsku znajduje się również pozycja 870 000 złotych wydatków na ochronę Westerplatte i pobory aparatu administracyjnego i wojska w sile 88 ludzi stacjonowanego na Westerplatte. Pozycja ta poraz

pierwszy figuruje w budżecie min. spr. zagranicznych. Dotąd prowadzono ją w budżecie min. spraw wojskowych. Obecnie jednak wykazała się konieczność przeprowadzenia tych wydatków do budżetu dla spraw zagranicznych, gdyż Westerplatte administracyjnie podlega Komisariatu Generalnemu w Gdańsku, którego budżet również prowadzony jest w preliminarzu min. spr. zagranicznych.

Fala trzęsień ziemi.

Czy zagraża ona Polsce?

(w) Największe katastrofy żywiołowe, jakie powodują woda, ogień, huragany i wybuchy wulkaniczne, nie dorównują w zgnębnych dla mieszkańców naszej planety skutkom trzęsień ziemi. Co prawda, wybuch Wezuwiusza w r. 79 przed Chrystusem zniszczył dwa kwitnące miasta, Pompei i Herculanium, przyczem zginęło 25000 ludzi; wybuch Montagne Pelée na Martynice zrównał z ziemią miasto St. Pierre i zniszczył 40 000 ludzi.

Lecz najczęściej wybuchy wulkaniczne są tylko wspaniałym widowiskiem przyrody.

Trzęsienia ziemi natomiast przynoszą dla ludzkości śmierć i grozę, spustoszenie i głód. Żądają one więcej ofiar niż wszystkie inne katastrofy żywiołowe. Straszne nieszczęście, które w r. 1755 nawiedziło Lizbonę, pochłonęło 60 tysięcy istot ludzkich, trzęsienie w

Messynie, Kalabrii i na Sycylii w 1908 r. — ponoć 200 000. Setki tysięcy ludzi giną wskutek częstych katastrof podziemnych w Japonii. Na szczęście, ludzie szybko zapominają. San Francisco powstało na nowo z gruzów, Messynę zwiedzają nadal rzesze wesołych turystów, zdradliwa powierzchnia Japonii wydaje się znów być rajem.

A jednak! — żadne z tych potężnych trzęsień ziemi, notowanych w historii, nie było pierwszym w danej okolicy — żadne też nie będzie ostatnim! Co dwie godziny wskazują subtelne aparaty sejsmograficzne jakiego trzęsienie, które gdzieś na ziemi, często bardzo daleko, wywołało pewien skutek. Naukowo dzieli się trzęsienia ziemi na 12 stopni, zależnie od ich siły. Na trzęsienie 1-go stopnia reagują tylko najwrażliwsze instrumenty. Ludzie odczuwają trzęsienia od 6-go stopnia, chociaż i te nie burzą zwykle domów mocno zbudowanych. Lecz skutki takie, że kamień nie zostaje na kamieniu, wywołują dopiero trzęsienia 11 i 12 stopnia. Walą się dzieła rąk ludzkich: domy, kominy, mosty, nasypy kolejowe; odrywa się skały, pęka najtwardszy grunt kamienny; wody występują z brzegów, rzeki zmieniają swój bieg, tworzą się jeziora i wodospady.

Czy ludzkość nie może się ustrzec przed niszczycielską mocą podziemną? Pewną ochroną dają silne, z betonu i stali budowane domy, które jednak nie wytrzymują najgwałtowniejszych wstrząsów. Poza to ludzkość jest bezsilna wobec najstraszliwszych katastrof.

Czy Polsce grozi trzęsienie ziemi? — otóż pytanie, które z pewnością dużo ludzi niepokoi. Aby na to odpowiedzieć, możemy tylko sięgnąć do doświadczeń całej naszej historii, która przecież poza lekkimi wstrząsami nie notuje żadnych katastrofalnych trzęsień ziemi w Polsce.

Przepowiednie ponownych trzęsień ziemi.

Rzym, 2. 5. (tel. wł.) Profesor Bendandi z instytutu sejsmograficznego (notującego trzęsienia ziemi) w Faenzie (Włochy) przepowiedział swego czasu trzęsienia w Smyrnie i Bułgarii. Obecnie uczony ten zapowiada wielkie katastrofy tego rodzaju w Europie południowej i Ameryce południowej na 4 maja. Lekkie wstrząsy mają nawiedzić 5 maja ponownie Bułgarię, Grecję i Włochy; poważne będą miały równocześnie miejsce w Chinach. Na 23 maja oblicza on trzęsienie w Alpach, na 28 bm. znów w Smyrnie.

Nowy język międzynarodowy.

Profesor Otto Jespersen z Kopenhagi wynalazł nowy język międzynarodowy, któremu dał nazwę „Novial”, tworząc skrót z „nov” (nowy) „i” (internacjonalny), „a” (auxiliaire — pomocniczy) oraz „l” langue — język). Novial posiada gramatykę uproszczoną do najniezbędniejszego minimum, dzięki czemu będzie on w stanie, jak twierdzą zwolennicy prof. Jespersena, konkurować bardzo poważnie z „esperanto” dra Zamenhoffa.

Autorzy polscy w Berlinie.

(Od naszego korespondenta).

Berlin, w kwietniu.

W dniu 15 kwietnia rozpoczął się dziesięciodniowy międzynarodowy kongres autorski w Berlinie, który skupił przedstawicieli osiemnastu państw. Elita duchowa całego świata zeszła się w gmachu b. pruskiej Izby Panów, aby zastanowić się nad koniecznością zmian prawa autorskiego i zadokumentować w ten sposób potrzebę organizacji pracowników umysłowych dla ochrony ich praw i polepszenia warunków zawodowych. Obok delegacji francuskiej i niemieckiej (przyczem paru Niemców, zapisanych na Kongres, nie brało udziału) delegacja polska przedstawiała się może najpokaźniej. Tworzyło ją czterech autorów i jeden kompozytor: prezes Krzywoszewski, prezes Wroczyński, Wacław Grubiński, Włodzimierz Perzyński i Józef Haftman. Delegaci nasi mieli sposobność zejść się na Kongresie z dwoma wybitnymi delegatami francuskimi, członkami honorowymi Polskiego ZAIKS'u (Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych), pp. Henry Moreau i Jean Bernard Alpi. Nastrój towarzyski był bardzo miły, choć stanowczo za dużo było przyjęć i przedstawień. Sfery rządowe, teatralne, literackie, poszczególne delegacje wreszcie prześcigały się we wzajemnym fetowaniu. Biedni delegaci, którzy zrana i po południu pracowali w komisjach i na plenum, w wolnych chwilach zawierali umowy, a wieczorami dzielili się obowiązkami: rout, przyjęcie, teatr itp. Syndykat Dziennikarzy Polskich w Berlinie, grupujący korespondentów pism krajowych, przyjął autorów polskich, swych miłych gości, herbatką popołudniową w hotelu Bristol. Tego samego rana miał prezes delegacji, p. Stefan Krzywoszewski, sposobność zamienienia paru słów z marszałkiem Hindenburgiem. Hindenburg, dowiedziawszy się, że mówi z Pola-

kiem, wypytywał się z zainteresowaniem, ilu studentów liczy Uniwersytet Warszawski. Gdy p. Krzywoszewski podał mu imponującą liczbę warszawskich akademików, Hindenburg zaznaczył z zadowoleniem: „To dobrze, bardzo dobrze!”.

Aby umożliwić uczestnikom kongresu wyzyskanie czasu, dawały wielkie sceny berlińskie specjalne przedstawienia nocne, rozpoczynające się po jedenastej. Szereg związków podejmował autorów; goście mieli sposobność zobaczyć najnowsze gmachy berlińskie, jak np. przepiękne ultramodern urządzone sale bala-

we koło opery „Krolla” — nawprost Reichstagu, przebudowaną zupełnie Operę pod Lipami itp. W ostatnią niedzielę udali się autorzy na wycieczkę samochodowo-parostatkową do Poczdamu, przyczem ironicznie uśmiechali się, słuchając naiwnych objaśnień przewodników po rezydencjach „starego Fryca”.

Ciekawym zbiegiem okoliczności reprezentowała delegacja polska w pierwszej mierze polską twórczość dramatyczną i sceniczną, t. zw. „petits droits”. Jest to jednak zupełnie zrozumiałe, jeśli się zważy, że ta gałąź twórczości polskiej stosunkowo

najwcześniej znalazła rezonans zagranicą; tyczy się to zwłaszcza naszej muzyki, która zdobywa sobie coraz więcej pola na Zachodzie. Ze strony niemieckiej znów reprezentowaną była silniej beletrystyka; słabo wyglądały państwa anglosaskie, mające właściwie tylko jednego przedstawiciela i to nie autora, lecz t. zw. agenta. Ma to być właściwością „literacką” w Anglii, gdzie autor nie zna zupełnie „rynku”, a zostawia tę troskę swemu „impresario”, t. j. właśnie owemu agentowi, na czem zresztą obie strony dobrze wychodzą.

Kongres powziął dużą ilość uchwał i rezolucyj; m. in. wypowiedział się za 50-letnim terminem ochronnym (a nie 30-letnim); potępił system przymusowych licencji; uznał prawo autorskie, obowiązujące w Czechosłowacji, za najlepsze z istniejących ustawodawstw w tej dziedzinie. Kongres przygotował moc materiału dla przyszłego kongresu prawa autorskiego w Rzymie, przyczem ujawnił dalekoidącą rozbieżność w poglądach na rozwój prawa autorskiego pomiędzy wyznaczonymi już delegatami na ów kongres z ramienia poszczególnych rządów a punktem widzenia danych organizacji autorskich. Oświadczenia tej treści złożyli m. in. delegat niemiecki Ludwig Fulda i delegat angielski Mr. Woodhouse. Dla tego ostatniego tłumaczono wszystkie przemówienia francuskie na angielski, bo nie włada on żadnym obcym językiem.

Delegaci polscy wyjeżdżali z Berlina zmęczeni nawałem pracy i obowiązków reprezentacyjnych, ale zadowoleni z dokonanego dzieła.

Dr. Alfred Bzowiecki.

Wie z własnego doświadczenia!

— Ładne, tylko nietrwale!

O Konstytucji 3-go Maja i o polskim żołnierzu.

Nadejście dla Polski czas, kiedy chlubna Konstytucja z r. 1791 stanie się jedynie świetną pamiątką dziejową, już bowiem znaczną część uchwał z 3-go Maja spełnił naród, część stała się nieaktualną lub zbyt czerwoną wobec ustosunkowania się państwa w kierunku republikańskim, nie zaś monarchicznym, a reszta zależy od ułożenia się stosunków politycznych po całej kuli ziemskiej.

Nie traci na tem zgoła duch Konstytucji, ni też wielkość umysłów, które ją stworzyły; idea pozostanie nieśmiertelna, albowiem towarzyszyło jej natchnienie niebios. Wyznaje to i podkreśla jeden z najtęższych twórców ustawy majowej ks. Hugo Kołłątaj, kiedy pisze w odezwie do „Prześwietnej Deputacji dla ułożenia Konstytucji rządu polskiego od Sejmu wyznaczonej” te słowa:

„...Umarł na krzyżu Zbawiciel ludzi, lecz Ewangelja Jego stała się nauką wszystkich narodów, regułą obyczajów, wzorem praw, ale krzyż Jego zdobi dotąd korony i ołtarze. Ten atoli, który się podobnej nagrody (t. j. śmierci męczeńskiej) lęka — ten, który drogą obłudy i oszukaństwa chciałby prawdę ludziom podać, ten, któryby drogą przymusu i przelewem krwi chciał ją w serce ludzkie wrażyć, nie jest godnym. Bo ktokolwiek człowieka nie chce mieć tem, czem go natura mieć chciała, ten nie jest wart być ani prawodawcą, ani nauczycielem ludzi... — Człowiek i jego bezpieczeństwo, obywatel i jego szczęśliwość, ojczyzna i jej całość — będą jedynem prawdem robót waszych.”

Czy może być wzniolejszy cel życia człowieka, aniżeli dopiero-co podany?

Bądźmy dumni, że myśl taka, że to wzniosłe hasło Chrystusowej nauki podnieśli nasi polscy prawodawcy i to w tym mo-

mentem dziejowym, kiedy we Francji, która mogła się chlępić wcześniejszą i wyższą kulturą, ryto prawo rewolucyjne gilotyna, mordowaniem monarchy i szlachty, przelewem krwi bratniej. Żołnierz francuski, potomek tych, co szli odbierać Ziemię świętą z rąk pogańskich, stawał się katem rodaków. Nasza Konstytucja 3-go Maja uszlachetniła stan żołnierski, związała armję z interesem Ojczyzny; jak dawniej rycerz polski bronił świętej wiary, tak i nadal miał w myśl Konstytucji służyć najszlachetniejszej sprawie, miał bronić Ojczyzny i jej praw.

Za wolą Boga stało się, że mundur polskiego żołnierza, tylokrotnie zdobny purpurą krwi nieprzyjacielskiej, a tuż przed Konstytucją zroszony zaszczynie w walkach Konfederatów Barskich, ruszał po dalsze palmy męczeńskie pod Kościuszką, Dąbrowskim, Poniatowskim, w trzech powstaniach i wreszcie w wojnie światowej, tudzież ostatnio z bolszewikami.

Lecz jakie to były boje?

Istne męczeństwo, a nie walka. Były liczne zwycięstwa, ale przy nadludzkim wysiłku, a po zwycięstwach musiał nastąpić klęska, ponieważ nie miał kto zastąpić tych, którzy śmiercią opłacili tryumfy.

Dziś, kiedy podnoszą się przedczesne, aż nazbyt przedczesne głosy o zredukowaniu armji, warto wspomnieć, jako zaborcze państwa pograżyły nas w niemoc polityczną właśnie skutkiem nikłej liczby obrońców ojczyzny. Poświęćmy temu osobne historyczne streszczenie; dziś jeno podkreślmy z naciskiem, że dopiero dziesiąty rok żołnierz polski stoi na straży świeżo powstałej Ojczyzny, a już chcą niektóre żywioły usnąć jego czujność i głoszają, że nam armja ciężarem, a nie pożytkiem. Biada

nam słabym, biada hasłom Konstytucji bez opieki ze strony armji, biada ukochanej wolności, jeśli nie będzie serc gotowych do boju, kiedy zagranica nie myśli zgoła o redukcji wojska, owszem grozi odwetem za straty poniesione w wielkiej wojnie.

Zbyteczny nam i szkodliwy żołnierz łupieżca, żołnierz zaborca, lecz takich nigdy nie mieliśmy. Zbyt zrosiliśmy się przez dziewięć wieków z zasadami chrystjanizmu i zbyt jesteśmy Słowianami, by zagarniać i łupić, co nie nasze, by uciskać obce ludy, by ludziami innej wiary odbierać ich przekonania religijne, by po szkołach tępić obce języki, choć na mocy sprawiedliwości ludzkiej i historycznej mielibyśmy do tego prawo jako prawo odwetu.

Niechaj Niemiec nie szuka w Lidze Narodów obrony mniejszości narodowych w Polsce; my sami przestrzegamy praw gościnności i obywatelskich, bo jedno mamy wrodzone, a drugie zagwarantowane wszystkim w państwie ustawami, dla których ducha czerpiemy ze świetnej Konstytucji 3-go Maja. Zaznacza ona wyraźnie, że naród polski zobowiązuje się szanować władzę, zachowywać zgodę wśród stanów, dążyć do poprawy stanu średniego i włościańskiego, tolerować obce wyznania, podnosić oświatę jako jedno z źródeł prawdziwej cnoty obywatelskiej, gwarantującej bezpieczeństwo osobiste, swobodę i szczęście każdej jednostki w państwie.

Obacz tedy, polski wojażu i powstańcze, jakie zadanie do spełnienia poruczyła Konstytucja 3-go Maja właśnie tobie! Wskazała ci na ziemię przesiąkniętą krwią wojowników w obronie chrześcijaństwa i kazała wzorem przodków bronić tej świętej ziemi, a z nią tego, co ją okryło chlubą i sławą. Kazała ci stać na straży przykazań narodowych, które są zarazem przykazaniem miłości bliźniego ale też wyraźnie zaznaczyła, że pierwszym bliźnim dla ciebie ten, który ziemię ojczystą kocha tak gorąco, jak ty sam.

A takich serc, przewiązanych do Ojczy-

zny liczymy miliony, i to jest naród, twój zbiorowy najbliższy, najserdeczniejszy bliźni, twój brat, który raduje się, że ma swoje wierne i dzielne wojsko, gotowe krew zań przelać.

Nie wierzysz? Tedy spojrzij uważnie, kiedy w szeregu maszerujesz przy dźwiękach kapeli przez ulice miasta, spojrzij na oblicza tłumu, rozradowanego twoim widokiem. Śmieje się rodak do ciebie, żołnierzu, bo mu się w szarzyźnie żywota przypomina, że dzięki twojej waleczności minęły już ciężkie lata niewoli, ucisku, żaloby, że dzięki tobie może bezpiecznie pracować na roli, na swem gospodarstwie, przy swoim warsztacie; że, czy blysniiesz szabłą, czy grozisz armatą, czy żeglujesz po morzu, czy bujasz pod obłokami, wszystko czynisz dla dobra i bezpieczeństwa miliona rodaków.

Choć niejedne piętrzą się chmury nad Ojczyzną, to jednak otucha w życie narodu i nasz byt polityczny nie gaśnie, bo wspomniemy słowa głębokich myślicieli i gorących patriotów, którzy kazali nam wierzyć w pomysłne życie szlachetnego narodu. A może być podłym naród, który uroczyście zaprzysiął jedną z najszlachetniejszych konstytucyj t. j. Konstytucję 3-go Maja?

Gdyby ona była pomysłem jednego myśliciela, gdyby nam ją ktoś narzucił z tytułu swej władzy, gdyby na nią zgodził się jeden odłam ludności, jeden stan, można ją uważać za mdły blask gwiazdy migoczącej wśród ciemnej nocy. Skoro jednak całem sercem przylgnął do niej cały naród, skoro przyjeśliśmy ją radośnie jako wykwit rozumu i uczucia narodu, tedy jest dla nas Konstytucja 3-go Maja słońcem życia i pogody.

Warto żyć i pracować w imię jej hasła, warto kochać w myśl jej zasad, warto walczyć z pobudek, jakie w niej są zawarte, warto umrzeć w obronie szlachetnych praw, które zaszczepił w sercu człowieka Ten, co umarł, umiłowałszy całą ludzkłość.

Kr. Stasiński.

Wspaniała manifestacja narodowa w Grudziądzu.

(Od naszego korespondenta pomorskiego).

W ub. niedzielę Grudziądz okazał swą sympatię dla Sokoła. W dniu tym obradowała Rada Dzielnicowa Pomorska, t. j. przedstawiciele gniazd sokolich z województwa pomorskiego oraz obszaru nadnoteckiego z województwa poznańskiego.

Rada Dzielnicowa — to najwyższa władza Sokoła w Dzielnicy, to też zainteresowanie się sokolstwa temi obradami było wielkie. Do grudu naszego przybyło około 120 delegatów. Przewodnictwa Dzielnicy reprezentował naczelnik związkowy p. Fazanowicz z Poznania i kpt. rez. p. Marciniak z Warszawy.

Zjazd poprzedziło w sobotę zebranie pełnego zarządu, na który przybyli członkowie przewodnictwa jak i przedstawiciele 11 okręgów należących do Dzielnicy Pomorskiej. Zebranie zarządu odbyło się w nowo otwartym sekretariacie przy ul. 3 Maja, które zagał prezes Wł. Samoliński. Po przeczytaniu protokołu z poprzedniego zebrania przez zastępcę sekretarza, p. Kunza, przystąpiono do omówienia porządku obrad na roczny zjazd Rady. Uchwalono następnie przenieść sekretariat do Grudziądza. Załatwiono mnóstwo bieżących spraw, jak niemniej przyjęto do Związku kilka nowo powstałych gniazd.

W niedzielę.

Już o godz. 8 rano zaczęły się zbierać drużyny sokole gniazd grudziądzkich i podmiejskich na dziedzińcu gimnazjum klasycznego. Do pochodu stanęło około 300 ludzi. O godz. 8,30 przybył prezes Dzielnicy p. Wł. Samoliński, który w towarzystwie naczelnika Dzielnicy p. Makowskiego przyjął raport, zgłoszony przez podnaczelnika Dzielnicy p. Dostatniego, a drużyna powitała swego prezesa gromkimi „Czołem druhu prezese”. Następnie ruszył pochód z dwoma sztandarami sokolimi (Grudziądz I i Mniszek) oraz z 6 sztandarami innych organizacji P. W. na grób Nieznanego Żołnierza, gdzie złożono wieńiec, a poległych bohaterów uczczono minutową ciszą. Następnie orkiestra 65 p. p. odegrała hymn narodowy i ruszono na Mszę św. do kościoła farnego.

W kościele.

Uroczyste nabożeństwo odprawił kapelan sokolstwa ks. prob. Turzyński z Gdyni, który w podniosłych słowach przemówił do zebranych wskazując, że sokolstwo — to apostołstwo idei miłości, braterstwa, poświęcenia bezgranicznego dla dobra ukochanej Ojczyzny i Kościoła św. Kazanie wywarło głębokie wrażenie na obecnych. W uroczystości wzięli udział senior Sokolstwa na Pomorzu, członek honorowy Związku, p. Kazimierz Gaczerzewicz z Grudziądza.

Pochód i defilada.

Następnie ruszył imponujący pochód ulicami Mickiewicza, Grobliową, 3 Maja, na pl. 23 Stycznia, gdzie odbyła się defilada przed Radą Dzielnicową, którą odebrał prezes Dzielnicy p. Wł. Samoliński w towarzystwie władz administracyjnych, wojskowych i władz sokolich. Wygląd drużyn był wspaniały, barwne, piękne mundury robiły dodatnie wrażenie. Nasze drużyny z prezeską p. Kaczmarkówną i naczelniczką p. Zalewską, wyglądały dzielnie.

Bardzo dobrze reprezentowała się nasza jazda sokola, która poraz pierwszy wystąpiła publicznie. Oddziałem dowodził komendant Karpieński. Ze oddziału konny tak świetnie reprezentował się — jest to, zasługa instruktora rotmistrza Pułkiewicza, który stara się, aby z naszej młodzieży zrobić doskonałych kawalerzystów.

Fotograf p. Poznański zrobił kilka zdjęć z pochodu i defilady, a na boisku całej drużyny, Rady Dzielnicowej i Zarządu dzielnicowego.

Obrady.

Zebranie Rady zagał prezes Wł. Samoliński, który powitał władze administracyjne i wojskowe, prezenta Włodka, starostę Czarlińskiego, majora Kempiańskiego, kpt. Niewiakowskiego, naczelnika Związku p. Fazanowicza z Poznania, delegata S. D. S. p. Marciniaka z Warszawy, oraz przedstawicieli bratnich organizacji.

Prezes odczytał pismo ks. biskupa Okoniewskiego, który błogosławi obradom (zebrani słuchali stojąco).

Równie serdeczne życzenia nadesłał hr. Zamojski, prezes związku. Uniewinnił swą nieobecność pp. wojewoda pomorski, generał Berbecki, gen. Rachmistrak, kurator Szewcowa.

Życzenia.

Życzenia zjazdowi złożyli prezydent Włodek w imieniu wojewody pomorskiego, miasta i swego. Szczególnie wznieśli był moment, gdy p. prezydent udekorował srebrnym krzyżem zasługi prezesa dzielnicy Wł. Samolińskiego a drużyna zgłosiła mu życzenia i życzenia. Starosta Czarliński przemówił w im. powiatowego kom. Tow. Wychowania fizycznego i Przystosowania Wojskowego, prezes okręgu III. p. A. Kamrowski witał zjazd serdecznie im. okręgu, p. kap. Goga im. Związku Powst. i Wojaków.

Obradom przewodniczył p. Wł. Samoliński, protokół pisali sekretarze pp. A. Malczewski z Bydgoszczy i St. Kunz z Grudziądza.

P. przewodniczący witając przedstawicieli prasy, podziękował jej za poparcie usiłowań sokolich a szczególną podziękę wyraził wydawnictwu „Dziennika Bydgoskiego” w osobie obecnej na zjeździe prezeski gniazda żeńskiego w Bydgoszczy p. Teskowej za ogłoszenie sprawozdań przewodnictwa dzielnicy w „Sporcie Pom.”.

Bardzo interesujący referat wygłosił p. Marciniak o „Stalych Drużynach Sokolich” wykazując, jak winniśmy pracować nad przystosowaniem wojskowemu w sokolstwie, dla dobra państwa.

W dyskusji nad referatem zabierali głos pp. Wolski z Lubawy, Brańszewski z Tucholi, Adamski z Torunia, naczelnik Fazanowicz z Poznania, major Kempiański, który podkreślał piękny, pełen treści referat, uważając, iż Sokolstwo pracuje naprawdę z całą świadomością i energią, co bardzo pochwała i wyraża swe szczególne uznanie. Pan major witał nast. zjazd w im. generała korpusu p. Berbeckiego i uniewinnił nieobecność gen. dyw. p. Rachmistraka.

W dyskusji nad sprawozdaniem rocznym zabierali głos pp. prof. Gaweł z Gdańska, Adamski z Torunia, Szatkowski z Brodnicy, dr. Suchecki ze Starogardu, Malczewski z Nakła, Banaszak z Grudziądza oraz naczelnik związkowy p. Fazanowicz.

Wygłoszone sprawozdania przyjęto do wiadomości, a na wniosek komisji rewizyjnej udzielono przewodnictwu absolutorium. Zatwierdzono również budżet na rok 1928, w dochodach i rozchodach w sumie 6.250 zł.

O zlocie związkowym zreferował naczelnik dzielnicy p. Makowski, którego wywody uzupełnił naczelnik związkowy p. Fazanowicz.

Rada wyraziła zgodę na wszystkie propozycje. uchwalone w ub. sobotę na zebraniu pełnego zarządu i to: sekretariat przenosi się do Grudziądza, kooptuje się do przewodnictwa p. Alojzego Szubrycha. Uchwalono nast. rezolucję podaną przez okręg V., odnośnie zachowania karności i obowiązkowości w szeregach sokolich.

Przyszły zjazd rady odbędzie się w Toruniu. Po wyczerpaniu porządku dziennego zamknięto obrady.

Pierwsze zebranie przewodnictwa dzielnicy.

Zaraz po zebraniu rady odbyło się zebranie przewodnictwa dzielnicy pod przewodnictwem prezesa dzielnicy p. Wł. Samolińskiego. Na sekretarza wybrano p. St. Kunza, a skarbnikiem p. A. Szubrycha z Grudziądza, gospodarzem został p. B. Zmudzki z Bydgoszczy, a inspektorem dzielnicy S. D. S. kap. rez. p. Czarnotę-Bojarskiego z Wąbrzeźna.

Do zarządu związku delegowano pp. prezesa Wł. Samolińskiego, A. Malczewskiego i naczelnika Makowskiego.

Po załatwieniu jeszcze kilku ważnych spraw zamknął prezes p. Wł. Samoliński zebranie.

Niemcy między sobą.

(w) „Berliner Tageblatt” ogłasza następujący list, napisany przez znanego redaktora nacjonalistycznej „Deutsche Tageszeitung”, Reventlowa, do ministra „Reichswehry”, Groenera:

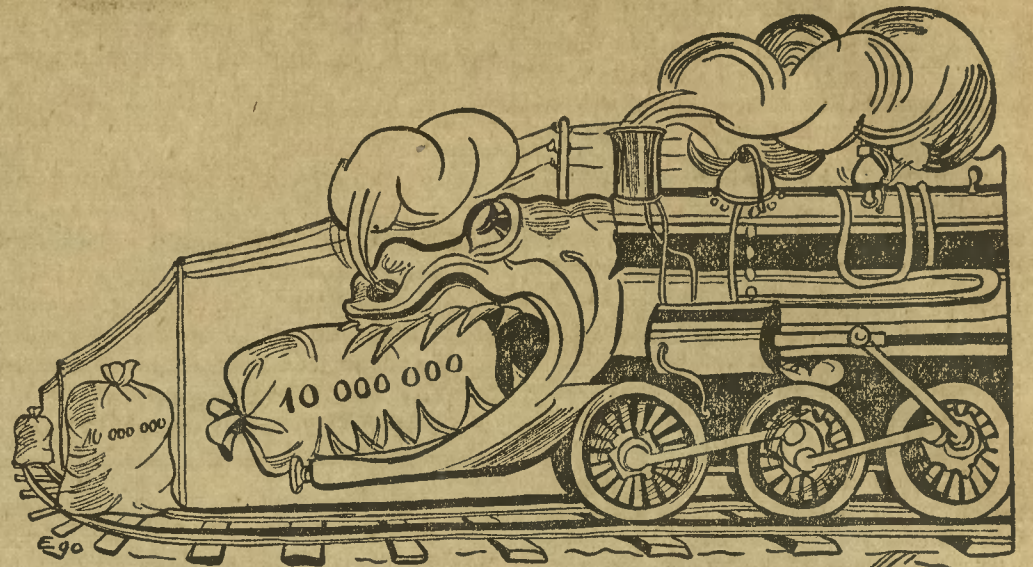
Jak mi doniesiono, ośmielił się Pan, podczas przemówienia królewsko (!) pruskiego oficera (samego Reventlowa — Red.) opuścić salę posiedzeń Reichstagu. Wypraszam sobie takie zachowanie się potomka żyda (Judenstaemmling!) wobec mnie. Pan przez ciągle obcowanie z żydem Scheidemannem już tak zżydział, że prawdopodobnie przyswoił sobie formułę zwolnienia z przysięgi, zawartą w żydowskiej modlitwie Kol Nidre. Żaden prawy Niemiec nie uznaje takiego zwolnienia, które Talmud wymyślił dla żydów i szabesgojów. Żaden też oficer o poczuciu honoru nie pozwolił się obrazić przez człowieka o żydowskich pojęciach honoru. Dlatego posłę Panu jutro moich sekundantów.

Hr. Reventlow, M. d. R. (Członek Reichstagu).

Do wyjaśnienia trzeba dodać, że Reventlow na posiedzeniu parlamentu 28. 3 br. zarzucił Groenerowi, iż ten w Spa w r. 1918 nazywał przysięgę pustym słowem.

Groener odpowiedział Reventlowi: „Rozwiązanie Reichstagu uwalnia mnie od obowiązku, dyskutować nad kwestją zwolnienia z przysięgi z Panem, którego oficerowie w polu nigdzie nie spotkali.

Żartoczny smok,

którego komisja do badania nadużyć powinna koniecznie sprzątnąć.

Wieżę zburzyć a wystawić radjostację nadawczą!

(Ankieta „Dziennika Bydgoskiego” o Wieży Wolności.)

Dziwi mnie i niezrozumiałem jest z punktu widzenia polskiej racji stanu, dlaczego uchwała Rady Miejskiej w sprawie wieży Bismarcka jest aż „wysoco nieszczyśliwa i politycznie niemądra”.

Czyż doprawdy, nieprzyjemne dla nas kataklizmy ostatnich stuleci, a szczególnie ostatniej doby przedwojennej, zdążyły nawet ujemnie wpłynąć na naszą pamięć!

Czyż zapomnieliśmy już, jakich metod chwytały się „kulturtregerzy” z nad ongiś słowiańskiej rzeki Łaby (obecnie Elby), by polskim dzieciom w zarodku wyrwać ich ojczysty język, a wraz z mową narzucić system niemieckiego myślenia oraz pojęć politycznych i etnograficznych.

A może to dla nas już zbyt odległe czasy. Więc sięgnijmy bliżej do powstania Górnośląskiego, do tej „czarnej Reichswehry”... A może zapomnieliśmy już o zakazie śpiewania „Roty”, i wielu innych niezwykle lojalnych sprawkach niemieckich w stosunku już nawet do odrodzonego i silnego Państwa Polskiego.

Jeżeli tak, to kornie chylmy swoje karki, niedorośli do piastowania, cudem uzyskanej wolności, i złożmy głęboki pokłon przed pomnikiem hakatystycznej zachłanności w postaci symbolicznej wieży Bismarcka i wraz z hołdem załączmy prośbę, by but czarnego orła raczył łaskawie stąpić po naszych grzbietach. Wówczas niemieckie piętno, pozostanie nie tylko na wzgórzu Wolności, lecz i na naszej skórze, w postaci żywych odbitek żelaznych cwioków.

Jeżeli my, Polacy, nie wstydzimy się publicznie na każdym kroku afiszować się ze znajomością języka niemieckiego, z lubością posługując się nim nie tylko na ulicy, w lokalach publicznych ale i przy domowym ognisku wśród swojej dziatwy, to czemuż, ojczyzna nasza ziemia miałaby nie dźwigać na sobie wieży Bismarcka?

Jeżeli chodzi o dokonaną poprzednio, sprawę przechrzczenia wieży Bismarcka na Wieżę Wolności, to powiem, że, gdybyśmy nawet obszyli wilka w skórę najbardziej rasowej owcy, on jednak wilkiem zostanie i tylko łatwiej w nowej szacie będzie mógł dusić jagnięta.

Wieża powinna zniknąć z naszego horyzontu, a krzykiem Niemców nie przerażajmy się. Wykrzyczą się, a w końcu kurtuazyjnie złożą nam gratulacje z racji przyswojenia sobie ich zasady, która po polsku brzmi: „Wolność Tomku w swoim domku”.

Panowie! Radzie Miejskiej za tę uchwałę należy złożyć głębokie uznanie i prosić o podjęcie odpowiednich kroków, aby na miejscu pomnika, nasuwającego tak bolesne dla nas wspomnienia, powstało, promieniujące dokoła, ognisko polskiej kultury — nadawcza radjostacja.

Zygmunt Penski.

Humor i satyra.

OBROŃCA.

— Poprzednio przyznawał się oskarżony do winy, a teraz utrzymuje, że jest niewinny?

— Tak, wysoki sędzio, pan obrońca przekonał mnie o mej niewinności.

RATUNKU!

— Policja-a-a... ratunku...! w mieszkaniu mojem jest włamywacz! Jeśli pan nie przyjdzie natychmiast, żona moja zatłucze tego biedaka na śmierć!

DOBRY PODAREK.

— I cóż, Kaziu, jak ci się podoba trąbka, którą ci podarowałem na gwiazdkę?
— Cudowna. Tatuś już sześć razy dał mi po dziesięć groszy, abym nie trąbił.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Nakło.

Sprzedawczyk. Niejaki Strzyżewski, gospodarz z Gorzenia, pow. Nakło n/Not., sprzedał gospodarstwo kilkudziesięciu morgów Niemcowi.

Zebrań Związku Niższych Pracowników Poczt. Tel. i Tel. odbędzie się dnia 1 maja o 8 wieczorem, w lokalu p. Dąbrowskiego.

Odnalezienie skradzionych koni. W nocy z dnia 21 na 22 bm. skradziono dwa konie posiadzicielowi Hinzowi Piotrowi z Sylezna, poczta Lipusz, pow. Kościerzyna. Ogłoszenie o tej kradzieży było zamieszczone w „Dzienniku Bydgoskim”. Przeczytawszy je, kond. poczt. Wełniak Stanisław z Nakła, przypomniał sobie, iż podobne konie widział w czasie doręczania poczty we wsi Małocin. Przetę natychmiast zawiadomił telegraficznie p. Hinza, że podobne konie są w Nakle. I rzeczywiście właściciel konie poznał i odebrał je. Jednego nabył p. Smażyk, drugiego p. Głębski od przejeżdżających cyganów. Za wynalezienie koni otrzymał p. Wełniak 100 zł. nagrody.

Robotnik Jurkowski, zam. przy ul. Pocztowej, pracujący w Slesinie, przybył z pracy i gdy żona upomniała się o zarobek, nie dał jej żadnych pieniędzy, lecz zaczął ją bić kijem, tak, że biedna kobieta uciekła na policję. Szalonego małżonka osadzono w areszcie.

Bilety ulgowe na zwiedzenie Targów Poznańskich, wydaje członkom swym Zw. Pracowników Kupieckich, oddział Nakło.

Z targu. Na ostatnim targu płacono za masło 2,10—2,20, jaja 2,20—2,30, kartofle 4,50—6,00. Wszystkiego dowieziono obficie, zwłaszcza kartofli, gdyż przeszło 60 wozów. Popyt znaczny.

Szubin.

Osobiste. Rozporządzeniem Rady Ministrów przyznano dyrektorowi Pow. Kasy Chorych w Szubinie p. Hipolitowi Walkowskiemu, srebrny krzyż zasługi. Uroczystego aktu doręczenia dokonał wobec zaproszonych gości starosta p. Kutzner w starostwie dnia 27 ub. m.

O mleczarni polskiej. Członkowie Kółka Rolniczego przyszli do przekonania, że polska spółdzielnia mleczarska miałaby w naszym mieście duże powodzenie i w ten sposób niezależni się polskich rolników od istniejącej niemieckiej mleczarni, która ma z naszych włości wielkie zyski. Specjalnie w tym celu wybrany komitet zwołuje zebranie wszystkich dostawców mleka m. Szubina i okolicy, na dzień 2 maja br. o godz. 13-ej na zebranie do sali Domu Polskiego w Szubinie. — Również istnieje zamiar urzędzenia przy mleczarni składnicy jaj, to też i panie są bardzo mile widziane. — Referat o spółdzielniach mleczarskich wygłosi na zebraniu przedstawiciel patronatu z Poznania.

Pierwsza wycieczka miejscowych towarzyszy. W ub. niedzielę 29 bm. Tow. gimn. Sokół wraz ze Stow. Młodzieży Polskiej urządziły pierwszą wycieczkę do Turu i Samokłesku. Wymarsz nastąpił z orkiestrą Stow. Mł. Polskiej na czele, o godz. 6 rano z Domu Polskiego. Przed południem zwiedziły towarzystwa kościółek parafialny w Samokłeskach, gdzie wysłuchano również Mszy św., poczem odbyły się różne gry i zabawy, po których nastąpił wymarsz o godz. 3 do Szubina.

Uroczystość 3 Maja. O godz. 8,30 zbiórka wszystkich towarzystw z sztandarami na boisku szkolnym i wymarsz do kościoła na uroczyste nabożeństwo. O 10-ej pochód przez miasto i rozwiązanie pochodu. O godz. 12-ej za wody przysposobienia wojskowego i wych. fiz. na boisku szkolnym. Wieczorem akademja w Domu Polskim, połączona z wykładem o Konstytucji 3 Maja, śpiewem i tańcami.

Wągrówiec.

Program obchodu uroczystości 3 Maja: O godz. 9 zbiórka organizacji i towarzystw na dziedzińcu szkoły powszechnej przy ul. Kolejowej, pochód z orkiestrą Tow. gimn. Sokół, o godz. 9,30 nabożeństwo z kazaniem w kościele farnym. Z kościoła pochód na rynek, przemówienie, śpiew chórowy i wspólny Po południu o godz. 2-ej na boisku za seminarjum, zawody sportowe dla wszystkich organizacji: P. W. i miłośników sportu, urządzone staraniem miejscowej komisji W. F. i P. W. Zwycięzcy otrzymają nagrody.

Z chóru farnego. Dnia 27 bm. odbyło się w salce ćwiczeń przy licznych udziałach członków zebranie miesięczne, które zajął prezes p. Stachowiak. Prezes p. Stachowiak wygłosił odczyt p. t. „Walka przeciwalkoholowa”. W wolnych głosach postanowiono urządzić wspólną wycieczkę w maju.

Obozy letnie. Dowództwo O. K. VIII urządziła w miesiącach letnich nad morzem obozy dla członków organizacji P. W. i W. F. Czas trwania 4—6 tygodni. Utrzymanie w obozie bezpłatne. Kandydaci do obozu mogą się zgłosić u powiatowego komendanta P. W. do dnia 6 maja br.

Komuniści w Poznaniu ukrywali się pod szyldem T-wa Teozoficznego.

W nocy z 27 na 28 kwietnia br. w różnych punktach Poznania rozrzucono odezwę komunistyczną. Celem wykrycia sprawców przeprowadzono w ciągu dnia 28 i 29 rewizję u całego szeregu osób, które można było o czyn ten podejrzewać ze względu na ich poprzednią działalność.

W wyniku rewizji — jak donosi „Przegląd Poranny” — przyaresztowano i przekazano władzom prokuratorskim nauczycielkę szkoły powszechnej w Poznaniu Halinę Bieńkiewiczową, jej pełnoletnią córkę Irenę, słuchacza medycyny Zenona Tomaszewskiego i ucznia Państwowej Szkoły Sztuk Zdobniczych Franciszka Hejnmanna.

W mieszkaniu Bieńkiewiczowej znaleziono wielką ilość drukowanych i sza-

firografowanych odezw i broszur, wydanych przez komunist. Partję Polski, jak też kilkadziesiąt tysięcy hektografowanych ulotek komunistycznych. W mieszkaniu Bieńkiewiczowej obłożono aresztem maszynę do pisania i aparat do powielania.

U Bieńkiewiczowej odbywały się częste zebrania pod pretekstem zebrań Związku „Jutrzenki” oraz Tow. Teozoficznego.

Odezwy komunistyczne w jeszcze większej ilości znaleziono w mieszkaniu medyka Tomaszewskiego. Fr. Hejnmann przy aresztowaniu nie posiadał papierów legitymacyjnych i nie jest nigdzie zameldowany. Aresztowany wzbrania się wyjawić miejsce swoich noclegów.

Zamknięci w płonącym samochodzie

Wypadek samochodowy na szosie Kostrzyn — Poznań.

W drodze z Warszawy do Poznania ulegli katastrofie samochodowej na szosie pod Kostrzynem, w odległości 25 km. od Poznania, dyr. zbrojowni państwowej Mieczysław Soroka wraz ze swą małżonką Henryką oraz inż. Dobrowolski.

Przednie koło samochodu w pewnym momencie odpadło, skutkiem czego samochód kryty, doznawszy nagłego wstrząsu, wyrwał się do góry kołami.

Skutkiem tego nastąpiła eksplozja i samochód stanął w płomieniach, przyczem jadący w zamkniętej szczelnym limuzynie podróżni nie mogli się w żaden sposób z niej wydostać.

Sytuacja z minuty na minutę stawała się coraz krytyczniejszą. Na szczę-

ście jednak przejeżdżający w tym samym czasie po szosie samochodem jacyś podróżni przysili nieszczęśliwym ofiarom wypadku z pomocą.

Gdy poszkodowanych wydobyto z płonącego wozu, okazało się, iż dyr. Soroka odniósł bardzo poważne okaleczenia głowy i uległ złamaniu ręki, żona jego doznała poranienia obu nóg, inż. Dobrowolski ma poranioną dotkliwie głowę, zaś szofer doznał okaleczenia głowy i nóg.

Rannych przewieziono do szpitala miejskiego w Poznaniu, gdzie pierwszej pomocy udzielił im dr. Hanasz.

Niebezpieczeństwo życia żadnej z tych osób nie grozi.

Wielki Zlot Okręgowy Młodych Polek w Inowrocławiu.

Ub. niedzieli odbył się w Inowrocławiu wielki zlot okręgowy Stowarzyszeń Młodych Polek. Liczne drużyny młodych Polek zaczęły się gromadzić przy nader pięknej pogodzie na Placu Klasztornym. Na zlot przybyli stowarzyszenia: z Bydgoszczy „Promień” i „Gwiazda” — razem 83 członkiń, Moglina 33, Ostrowa nad Gopiem 22, Pakości 14, Jacewa 1, Siedlmowa 10, Gniewkowa 32, Kruszewy 9, Wylatowa 5, Inowrocławia „Jutrzenka” 50.

Po uformowaniu pochodu udano się z orkiestrą na czele do kościoła św. Mikołaja. Uroczystą Mszę św. odprawił ks. prob. Jaśkowski przy pięknych pieśniach chóru farnego, a ks. kanonik Szulc z Poznania, sekretarz generalny Zw. Stow. Polskich wygłosił wznioste kazanie.

Po nabożeństwie udano się w pochódzie do Parku Miejskiego, gdzie odbyło się uroczyste posiedzenie, które zajął ks. prob. Jaśkowski, witając w serdecznych słowach wszystkie delegatki oraz absolwentki seminarjum żeńskiego i szkoły wydziałowej żeńskiej. Do prezydium wybrano rektora Synoradzkiego, do pióra p. Świerską, a na lawn-

ków pp. Synoradzką, Jankowskiego i Miszównę. Po wspólnym śpiewie „Pieśni hojdu Marji”, wypowiedziała p. Wrzaszczakówna deklamację pt. „Nasz sztandar”, poczem ks. kan. Szulc z Poznania wygłosił bardzo piękny referat na temat „Twoje jutro”. Prelegent stwierdził, że w Wielkopolsce jest zorganizowanych około 15.000 młodych Polek i apelował do społeczeństwa, aby popierało zamierzenia związku. Następny referat wygłosiła p. Ozdowska z Poznania p. t. „Śladem wielkich kobiet w Polsce”, poczem po kilku deklamacjach składali delegatki sprawozdania roczne. Wspólnym śpiewem „Hej do apelu” zakończono posiedzenie.

Około godz. 4,30 po południu odbyły się na dziedzińcu szkoły Staszica rozgrywki między stowarzyszonymi w „walce narodów”; zwycięstwo osiągnęło Tow. Młodych Polek „Jutrzenka” z Inowrocławia. Następnie odbył się jeszcze konkurs chórów śpiewających.

O godz. 8 wiecz. urzędziło tuł. Stow. Mł. Polek „Jutrzenka” przedstawienie teatralne w sali Parku Miejskiego; odegrano dwuaktówkę pt. „O chlebie i wodzie”, a na zakończenie odeńczono „Mazurę” i „Krakowiaka”.

JANOWIEC. Do pp. podinstruktora rezerwy. Otrzymałmy nast. list z prośbą o umieszczenie: Władze wojskowe wyznaczyły mnie oficerem instruktorskim (dowódcą kompanii) P. W. Wzywam przeto wszystkich podoficerów i szeregowych rezerwy oraz młodzież w wieku od 16 do 21 lat do zgłoszenia się w szeregi Wychowania Fiz. Zgłoszenia przyjmują: W. Kasprzak, por. rez. w Janowcu. Stachowiak, st. sierż. instruktor w Janowcu, wszyscy podinstruktorzy w danej miejscowości, zarządu Tow. Młodzieży i Powstańców. — W. Kasprzak, por. rez., oficer instruktorski rezerwy na obw. Janowiec.

Młotkiem pobił sąsiadki. W czasie wnikłej sprzeczki między Bierwagenem a p. Jaw-

rowiczową w Janowcu, H. Bierwagen uderzył p. J. młotkiem w głowę, powalił na ziemię i bił do utraty przytomności. Na widok tego nadbiegła jej sąsiadka p. Aronowa, by wyrwać nieszczęśliwą z rąk napastnika, lecz ten rzucił się i na Aronową, którą pobił dotkliwie. Sprawa tą zajmie się niebawem prokuratura.

BRUDZYN koło Janowca. Na majątku tuł. mieszka w jednej izdebce schorzała, biedna kobieta, Janina Kuklasińska, pozbawiona wszelkiej opieki. Do izdebki jej wprowadził się za zezwoleniem rządcy majątku, Stanisław Płaczkowski z liczną rodziną. Gdy na tym tle między Kuklasińską a Płaczkowskim powstała sprzeczka, Płaczkowski, bohater nielada,

chwycił kółek od płota i jął nim okładać Kuklasińską i bił do utraty przytomności. Poturbowaną i nawpół żywą Kuklasińską zajął się dr. Bayer w Janowcu.

Sześć wójtostw w pow. Wągrówiec. Na ostatnim posiedzeniu sejmiku powiatowego uchwalono utworzyć sześć nowych wójtostw z siedzibą w Wągrówcu, Mieściskach, Gołańczy, Skokach, Łęknie i Damasławku.

Zjazd urzędników skarbowych w Poznaniu.

W ub. niedzielę odbył się w Poznaniu zjazd urzędników skarbowych województwa poznańskiego, na którym obecnych było 150 delegatów, posłowie Czyżewski i Sużyński oraz delegaci Centralnego Zarządu Stowarzyszenia Urzędników Skarbowych w Warszawie, prezes Kozłowski oraz radca dr. Filippek. Celem zjazdu była konsolidacja stowarzyszeń urzędników skarbowych w jedną organizację. Uchwalono wybrać komitet, którego zadaniem będzie doprowadzenie do unifikacji wszystkich stowarzyszeń urzędników skarbowych z całej Polski.

Gniezno.

Srebrne gody małżeńskie oraz 25-lecie pracy zawodowej obchodzi w tym tygodniu mistrz krawiecki p. Józef Gadek z małżonką swą, z domu Więcek.

Orkiestra 69 p. p. posiada jeszcze kilka wolnych miejsc dla elewów od 14—17 lat. Zgłaszający otrzymują darmo naukę i utrzymanie, posiadają jednakże muszą własny instrument. Zgłoszenia przyjmuje kapelmistrz 69 p. p. w Gnieźnie.

Profanacji grobu dopuścili się na nowym cmentarzu przy ul. Witkowskiej jacyś niewydłżeni dotąd sprawcy. Złoczyńcy usiłowali otworzyć jedną z trumien, zdołali nawet odebrać część wiata, zbiegli jednak, spłoszeni przez kogoś. Sprawa ta wywołała w mieście ogromne wrażenie.

Rekrutacja górników i robotników I, II i III kategorii do Francji odbędzie się w środę, dnia 9 maja br. o godz. 7,30 w Państw. Urzędzie Pośrednictwa Pracy przy ul. Sienkiewicza 18. Wyjazd do Francji nastąpi kilka dni po rekrutacji.

Koncert p. Heleny Ostaszewskiej-Kozłowskiej odbędzie się dnia 3 maja w auli szkoły handlowej. Czysty dochód z koncertu przeznaczają się na wielkopolską stację jedwabniczą.

Oborniki.

Uruchomienie Cegielni Miejskiej. Magistrat m. Oborniki uruchomił cegielnię i poleca cegły (tonówki) na dogodnych warunkach.

Koncert Stow. Muzycznego „Moniuszko”. Dnia 22 bm. urządziło Stow. Muz. „Moniuszko” koncert w Strzelnicy, pod batutą p. Fraszczyńskiego, przy dość licznych udziałach publiczności. Po koncercie urządzono zabawę taneczną. Czysty zysk przeznaczono na uzupełnienie instrumentów.

Pożar lasu. Dnia 26 bm. powstał pożar w państwowym nadleśnictwie Oborniki przy zakładzie dla płucno chorych w lecznicy pod Obornikami. Ochotnicza Straż Pożarna zdołała pożar zlokalizować.

Z Powiatowego Komitetu W. F. i P. W. W. Dnia 20 kwietnia, pod przewodnictwem starosty Witkowskiego obradował Pow. Komitet W. F. i P. W. Szczegółowe sprawozdanie za rok ub. i zamierzenia na przyszłość zareferował oficer instruktorski, por. Naskręt. Po referacie przystąpiono do wyboru komisji przydziałowej, w której skład weszli pp. starosta Witkowski, por. Naskręt, insp. szkolny Mroczkowski, ks. prob. Kosiak z Ładom i dyrektor seminarjum Kisielewski z Rogoźna. Na przewodniczących poszczególnych komisji fachowych powołano: lekarza pow. dr. Rucińskiego — komisja lekarska, kapitana rez. Kruppika — komisja przysp. wojsk., prof. Roskosza z Rogoźna — komisja wychow. fizycz., rotmistrza rez. Szymańskiego z Dąbrówki Ludomskiej — komisja kwatremistrzowska. Datę powiatowego święta Przysp. Wojsk. naznaczono na dzień 9 i 10 czerwca.

ZMARLI.

Ś. p. Ludwik Nowakowski w Poznaniu.
Ś. p. Jerzy Tapper, w Łagiewnikach.
Ś. p. Marja z Szkludzińskich Rydlewska w Jarocinie.
Ś. p. Adolfin z Orłów Krzebietkowa w Pucku.
Ś. p. Jan Błoński w Jonkowie (Warmja).

KINO
CORSO

Dziś! Sensacja! Dziś!
„Czerwonoskóry Dientelmen“
(Rod la Roque i Liljan Rich.)

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 2 maja 1928 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Afanazego, Konrada.
Jutro: Król. Kor. Polskiej.
Wschód słońca o godzinie 4.28.
Zachód słońca o godzinie 19.27.

DYŻUR NOCNY W APTEKACH.

Od poniedziałku 30. IV. 28. do piątku 4. V. 28. dyżuruja:
Apteka Centralna, ul. Gdańska.
Apteka pod Lwem, Okole.

Wypożyczalnia książek „Lektor“, ulica Gdańska 141. otwarta codziennie od godziny 8 rano do 6 wieczór. Telefon 1739.

Kat Maciejewski dostał dymisję, bo pił. Dziś pokazuje się, że pił z desperacji. Bolało go, że dawano mu do wieszania tylko małych złodziei.

I znowu konfiskata warszawskiego brukowca. I to za — Aman Ullach! Skonfiskowana notatka nosiła arcylojalny tytuł „Flaga afganistańska na Zamku“. Tylko biednemu gadzinowcowi djabliki drukarski spłatali obrzydliwą psotę. Wydrukowano mianowicie „Plaga afganistańska na Zamku“.

Referentem w ministerstwie komunikacji dla spraw lotnictwa cywilnego jest p. Józef Gürtler. Dignitarz ten bardzo sceptycznie odnosi się do naszego Aerolotu. Niedawno wytoczył on kwestję, czemu aeroplany tego towarzystwa nie są zaopatrzone — w hamulce!

Pisząc onegdaj na tem miejscu o żarłoczności rekinów kolejowych popełniłszy poważną niedokładność. Mianowicie dzięki referentowi kolejowemu Dutkiewiczowi „Orbis“ okradł kasę kolejową nie na półtora miliona, tylko na dwa i pół miliona złotych. W każdym razie omyłka na — naszą korzyść.

W Zakopanem stawiają obecnie pomnik Bartłomiejowi Obrochcie. Był to górak, znany muzyk podhalański, który zginął tragiczną śmiercią. Mianowicie znalazł go raz na turni niezłomnego. Obdukcja zwłok wykazała że umarł z głodu. Jest to podobno jedyna plama w życiu tego góraka - artysty.

TEATR MIEJSKI.

Dziś dla Polskiego Związku Kolejowców tryskająca brawurowym humorem farsa Glassa „Potasz i Perimutter“ z p. p. Lapińskim i Luszczewskim na czele doskonałego zespołu. Początek o godz. 7.30 wieczorem. Wszystkie bilety sprzedane.

W czwartek odbędzie się uroczysta akademja ku uczczeniu Rocznicy Konstytucji 3-go Maja. Na program złoży się: 1. Okolicznościowe przemówienie, 2. Produkcje orkiestry wojskowej 62 p. p. Wlkp., 3. Akt II sztuki historycznej „Kiliński“, wreszcie 4. Żywy obraz. Ceny miejsc niższe, początek o godz. 8 wieczorem.

W piątek staraniem Tow. Uniwersytetu Robotniczego „Edda Gabler“ Ibsena z p. Kozłowską doskonałą przedstawicielką roli tytułowej. Początek o godz. 7.30. Wszystkie bilety sprzedane.

W sobotę z niecierpliwością przez melomanów oczekiwana premiera przesłizanej operetki L. Falla „Róża Stambułu“. Rzecz ta otoczona przez dyrekcję wyjątkową pieczołowitością otrzyma u nas doskonałą obsadę złożoną z p. p. Hermanowej, Orszaińskiej, Maassówny, Dehnelówny, Marzewskiej, Niwińskiej, Piekarczykówny, Rogowskiej, Borskiego, Malinowskiego Lapińskiego, Oledzkiego i innych. W akcie II efektowny balet układu Fabiana. Kierownictwo muzyczne spoczywa w niezawodnych rękach K. Lewickiego, reżyserja zaś znalazła w p. Józefowiczu zamiłowanego i pomysłowego kierownika. Dekoracje skomponował St. Węgrzyn, nowe oryginalne kostjmy wykonane w pracowniach własnych. Z dniem dzisiejszym rozpoczęto sprzedaż biletów.

Dar narodowy 3 Maja.

Dzień 3. Maja, dzień rocznicy I. Konstytucji Polskiej, wybrała Polska odrodzona na Święto narodowe i państwowe. Święto to ma zbudzić i pomnożyć w sercach naszych gorącą i ofiarną miłość Ojczyzny, ma przypomnieć, że Ojczyźnie służyć trzeba nie tylko w chwilach groźnych i straszliwych, ale także w szarej i codziennej pracy pokojowej.

3 maja winniśmy sobie uprzytomnić, że najpewniejszą drogą do rozkwitu i chwały Ojczyzny wyzwolonej i wskrzeszonego Państwa Polskiego jest zdrowa oświata powszechna i praca nad jej podniesieniem. Bowiem tylko zdrowa oświata wychowuje dzielnych obywateli, na których pewnie i bezpiecznie może się oprzeć Naród i Państwo.

Szczytne i ważne zadanie to spełnia na terenie województw zachodnich Towarzystwo Czytelni Ludowych. Cią-

głość i wydajność dalszej pracy oświatowej T. C. L. zależy jednakże od poparcia finansowego społeczeństwa.

Dzień 3 maja daje nam raz do roku sposobność spełnić swój obowiązek daniny na cele oświatowe.

W mieście naszym organizuje kwestę uliczną na Dar Narodowy 3 Maja Komitet T. C. L. na miasto Bydgoszcz. Niechże nikogo nie będzie, koby 3 Maja nie złożył chętnie ofiarnego datku na oświatę T. C. L. Zwracamy uwagę na to, że w dniu 3 maja, winny być wszystkie okna tak gmachów publicznych, jak mieszkań prywatnych udekorowane nalepkami iluminacyjnymi T. C. L.

Komitet T. C. L. na miasto Bydgoszcz.
Ks. Skonieczny, prezes, **rektor Szaszycy**, wiceprezes, **Bandura**, bibliotekarz, **Muchowski**, skarbnik, **Pankowiak**, sekretarz.

— **Prawdopodobny przebieg pogody w Polsce:** Pogodne i ciepło, tylko w Małopolsce Wschodniej nieco jeszcze chmurniej. Stabe wiatry miejscowe przeważnie z północnego wschodu.

— **Na robotę do Francji!** Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Bydgoszczy (Grodzka 32) podaje do wiadomości zainteresowanych, że uskutecznia jeszcze do dnia 9 maja br. zapisy robotników (górników) na wyjazd do Francji do robót w kopalniach rudy żelaznej. Rekrutacja odbędzie się przed komisją z następującymi dokumentami 1) do wodom osobistym (tożsamości), 2) świadectwami wojskowymi (roczniki do lat 27, zezwoleniem owiatowej Komendy Uzupelnień) i 3) świadectwami zwolnienia z pracy.

— **Wieczór pieśni p. Wandy Czekańskiej**, który odbędzie się w sali Kasyna Cywilnego w środę 9 bm. ze współudziałem cenionej pianistki p. Miedziszewskiej-Grigorjew zapowiada się dzięki programowi obejmującemu pieśni całego szeregu kompozytorów polskich od Moniuszki począwszy, oraz kompozycje wokalne Głiera, Czajkowskiego i Rachmaninowa, bardzo korzystnie. W części fortepianowej wykona p. Miedziszewska kompozycje Szopana i Rubinsteina, a między innymi siynna „Barkarole“. Ceny biletów bardzo przystępne, bo od 1—4 zł do nabycia wcześniej w księgarni p. Idzikowskiego.

— **Koncert orkiestry i chóru tutejszego Państwowego Seminarjum** odbędzie się w sali Strzelniczy przy ul. Toruńskiej dnia 8 maja o godzinie 8 wieczorem. Doroczny ten koncert cieszy się zawsze wielkim powodzeniem. Koncert ma wykazać, do jakich wyników doszły dążenia młodzieży i nauczyciela muzyki, pana prof. Małeckiego, który po raz pierwszy przed tutejszą publicznością wystąpi jako dyrygent orkiestry symfonicznej. Interesujący program obejmuje m. in. czarująca melosem i rytmiką symfonję Franciszka Schuberta H-mol, oraz Namysłowskiego Mazur p. t. „Podkoweczki dajcie ognia“ w opracowaniu p. Małeckiego. Chór odśpiewa kilka pieśni Lachmana i Ogurkowskiego. Bilety w cenie od 3 do 1 zł można poprzednio nabyć w składzie nut pana Idzikowskiego przy ulicy Gdańskiej 16.

— **Akademja Związku Niższych Pracowników Pocztowych.** W dniu święta narodowego 3 maja br. urzęda miejscowy Związek Niższych Pracowników Poczt, Telegrafów i Telefonów w sali Wicherta „Stara Bydgoszcz“ uroczystą akademję celem uświetnienia dnia. W programie referat, deklamacje i przedstawienie amatorskie p. t. „Walek Kosynier“. Po przedstawieniu tańce. Uprasza się szan. Obywatelstwo o poparcie tej imprezy narodowej.

— **Bractwo Kurkowe w dn. 3 maja.** Kurkowe bractwo strzeleckie bierze z okazji święta narodowego w dniu 3 maja gremjalny udział w uroczystościach manifestacyjnych. Zbiórka członków kompanji honorowej o godz. 8 m. 15 na Nowym Rynku przy wylocie ul. Wierzbickiego. — Popołudniu o godz. 15 począwszy rozpocznie się strzelanie o łańcuch wędrowny, o ordery i premje wartościowe. Udział w strzelaniu do tarczy honorowej mają jedynie prawo ci członkowie, którzy brali udział w pochodzie.

— **Piękne nagrody** zdobyć można przez strzelanie do tarczy a wielkiej zabawy ludowej, urządzonej przez Koło Zw. Inw. W. w dniu 3 maja w Strzelnicy. **Wstęp na salę tylko 1 zł.** Zabawa rozpoczyna się o godzinie 6-tej wieczór a trwać będzie do 4-tej rano.

Konia wygrał w ostatniej loterii gnieźnieńskiej uczeń 1 klasy tutejszego gimnazjum humanistycznego, Marjan Stachowiak. Dostał zaś 1.200 zł. Los (nr. 87568) nabył w kolekturze p. Chamskiego.

— **Nabożeństwo dla głuchoniemych.** W niedzielę, 6 maja odprawi się o godzinie 10 w kaplicy św. Florjana nabożeństwo z kazaniem dla głuchoniemych. Po poł. o godz. 4 zebranie plenarne Pol. Kat. Tow. i Klubu Sportowego Głuchoniemych u p. Jarnatha (ul. Jana Kazimierza).

— **Ostre strzelanie** W dniach 4 i 5 maja br. przeprowadzać będzie 62 p. p. Wlkp. na strzelnicy bojowej 15 Dywizji Piechoty Wlkp. (plac ćwiczeń Jachcice) ostre strzelanie. Ubezpieczenie zapewnione przez własne posterunki.

— **Zabawa wiosenna Koła Absolwentów Szkół Handlowych.** Dziś w środę dnia 2 bm. urzęda Koła Absolwentów Szkół Handlowych w sali Resursy Kupieckiej swą zabawę wiosenną. Zaproszenia odebrać można u p. Piweckiego przy ulicy św. Trójcy 27. Początek zabawy o godzinie 8-mej.

— **Kradzież w Rynkowie.** W nocy z 30 na 1 bm. nieznanymi sprawcy włamali się do restauracji p. Szelca w Rynkowie, gdzie skradli artykuły żywnościowe oraz gardełkę ogólnej wartości około 2.000 zł. Policja czyni dochodzenia.

— **P. Michał Kordana**, oskarżony swego czasu przez kierownika teatru objazdowego p. Golembiowskiego o rzekome przywłaszczenie sobie pieczęci i blankietów, celem podszywania się pod jego firmę, został przez prokuraturę uniewinniony.

— **Ostrożnie z cygankami.** Dnia 30 ub. m. do biura firmy „Piecek“ przy ulicy Sobieskiego 5, przyszła pewna cyganka, która po czela wróżyć z ręki biuralistce tegoż biura, p. Przyjemskiej. Wróżba ta drogo kosztowała p. P., gdyż cyganka przy tej sposobności skradła jej 75 zł z mankietu rękawa, w którym pieniądze te miała schowana.

— **Zabawa wiosenna „Lirenki“.** Z okazji pierwszej rocznicy założenia Klubu Mandolinistów „Lirenka“ odbędzie się w dniu 2 maja br. na sali p. Wicherta zabawa wiosenna, podczas której przygrywać będzie orkiestra p. A. Finca. Zaproszenia odebrać można u p. Fryca skład instrumentów, ul. Dworcowa 20, oraz u członków Klubu.

— **Otwarcie sezonu letniego w Resursie Kupieckiej.** Jutro, w dniu święta 3 maja o godz. 4 nastąpi otwarcie sezonu letniego w Resursie Kupieckiej z udziałem orkiestry wojskowej. Koncerty doskonałej orkiestry odbywać się będą codziennie, również dancing w cieniście ogrodzie. Zwracamy uwagę na dzisiejsze ogłoszenie.

— **Otwarcie sezonu letniego w ogrodzie Patzera.** W dniu święta narodowego 3-go Maja nastąpi w ogrodzie Patzera otwarcie sezonu letniego, połączone z wielkim koncertem ogrodowym. Wstęp wolny. Na sali zabawa taneczna. Zwracamy uwagę na ogłoszenie.

— **Zmiana firmy radiowej.** Znany bydgoski przemysłowiec radiowy p. W. Brukarzewicz wystąpił z dotychczasowej spółki i prowadzić będzie swe przedsiębiorstwo pod własnym nazwiskiem przy ul. Toruńskiej 18. Aparaty radiowe firmy Brukarzewicz znane są z swej dobroci na dalekiej prowincji i polecamy firmę gorąco uwadze naszych czytelników. Zwracamy uwagę na ogłoszenie.

Oficjalny program uroczystości 3 maja 1928 r. w Bydgoszczy.

O godz. 10 przed poł. Msza św. na placu Piastowskim; celebrować będzie ks. prałat Malczewski, kazanie wygłosi ks. kapelan Wiszniewski.

O godz. 11.30 przed poł. defilada wojska i stowarzyszeń na placu Wolności.

Od godz. 3 do 7 popisy i zawody sportowe na boisku Szkoły Oficerskiej.

O godz. 8 wieczorem Akademja w Teatrze Miejskim, z następującym programem:

- Hymn narodowy wykona orkiestra wojskowa 62 p. p.
- Przemówienie p. mjr. Malysiaka,
- Polonez 2 maja, wykona orkiestra wojskowa,
- Odegranie jednego aktu historycznej sztuki M. Bałuckiego „Kiliński“,
- Żywy obraz.

Ceny miejsc w Teatrze Miejskim popularne.

Inwalidzi!

Święto 3-go Maja winno być dla naszego, trawionego chorobą niezgody społeczeństwa dniem powszechnej radości i dniem pojednania. Mimo to doszło do tego, że w Bydgoszczy obchód dzielić się będzie na dwie grupy. Jednej przewodzi wojsko, działające na podstawie rozkazów i podlegające za sobą stowarzyszenia przygotowania wojskowego. Drugą grupę prowadzi zarząd Konferencji Prezesów, który skupia wszystkie towarzystwa cywilne Bydgoszczy, chce towarzystwa te poprowadzić w pochodzie na Plac Piastowski i po uroczystości kościelnej uznać obchód za skończony.

Ubolewając nad tem rozbięciem, wzywamy wszystkich członków, aby się w dniu 3 maja o godz. 8.30 zbrali jak jeden mąż na Nowym Rynku, skąd Koło nasze wyruszy razem z innymi w pochodzie na Grób Nieznanego Powstańca i Plac Piastowski. Po Mszy św. bierze Koło Związku Inwalidów Wojennych udział w defiladzie wojskowej, aby temsamem podkreślić konieczność zgodnej współpracy wszystkich, i społeczeństwa i władz, dla dobra Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Udział wszystkich członków pod sztandarem Związku konieczny!

Punkt zborny Nowy Rynek, przy Sądzie.

Za Zarząd Koła Bydgoszcz Związku Inwalidów Wojennych Rzplitej Polskiej

Szyperski, przewodniczący. **Michalski**, sekretarz.

Z Konferencji Prezesów.

Upraszamy w ostatniej chwili, wszystkie towarzystwa, zrzeszone w Konferencji, oraz cechy, związki zawodowe, Tow. Powstańców i Wojsków i Sokola do wzięcia udziału w pochodzie z okazji święta narodowego 3-go Maja.

Ze względu na przegląd wojsk i przysposobienia wojskowego na placu Piastowskim, który się dokona przez władze wojskowe o godzinie 9.45 naznaczamy zbiórke na Nowym Rynku już o godzinie 8-mej rano. Wymarsz nastąpi o godzinie 8.30.

Niewątpliwie, zarządy towarzystw i członkowie, przejęci obowiązkowością i patriotyzmem spełnią swoje zadanie stawając na czas pod sztandarami swojemi.

W. Małecki, prezes. **W. Fiołka**, sekretarz.

Duża fabryka mydła poszukuje pomocnika mydlarskiego

kwalfikowanego na stałą posadę. Zgł. do biura ogłoszeń „Par“ Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod „Głoceryna II“

Polska Królowo...

Polska Królowo! Oto z szarych pól,
Gdzieś z obrazika, z wierzby rosochatej
Patrząc miłośnicie na próg naszej chaty,
Bo z polską ziemią jednoczy Cię ból.

Polska Królowo! Zaikał pieśnią kraj.
Koją się bóle, usypiają smutki...
Gdzieś na bezdrożach kwitną

[niezabudki,
Choć na chwil parę uśmiecha się Maj.

Polska Królowo! Piynie cicha pieśń.
W rzewnym zachwycie i w rzewnym
[pokłonie
Bólem złamane naród wznosi dłonie
Z serca zimnego rzuca grobu pieśń.

Polska Królowo! Oto złoty dzwon
W tym dniu jedności a dla wrogów
[klęski
Śpiewa nam Hejnał braterstwa
[zwycięski
I Twój, Maryjo, złoci blaskiem tron.

Polska Królowo! Niech się stanie cud!
Na purpurowym lez naszych ugorze
Niechaj Królestwo zapanuje Boże
Niech się odrodzi Majem polski lud!

Stanisław Boruń.

Z powodu uroczystości 3. Maja następnym numerem pisma naszego wyjdzie w piątek w zwykłym czasie.

— **Strajk pracowników krawieckich.** Pracownicy krawieccy zrzeszeni w Związkach Zawodowych Polskich ogłosili z dniem 1 maja strajk na tle zarobkowym.

— **Chwilowe wstrzymanie spławu traw na Brdzie.** Z powodu naprawy przepławki dla traw w Koronowie i przy jazie w Smukale wstrzymuje się spław traw na Brdzie spławnej w czasie od 7. do 14. maja br.

— **Dar dla Ociemniałego Żołnierza.** P. Aleksander Lednicki swoje honorarium autorskie za artykuł w naszym piśmie w kwiecie 20 zł 20 gr ofiarował na rzecz Ociemniałego Żołnierza w Bydgoszczy.

— **Obchód Konstytucji 3-go Maja na Bielawkach.** Wydział Towarzystw Bielawskich zapowiada obchód Konstytucji 3 Maja w sali p. Ferenca ul. Senatorska wieczorem o godzinie 6-tej; obchód uroczajony zostanie referatem p. inspektora Kluskowskiego, występem koła śpiewu „Odrodzenie”, odegraniem stosownej aktówki, występem Sokola gniazda Bielawskiego i deklamacją. Zarząd Wydziału apeluje do całego społeczeństwa a szczególnie do zrzeszonych Towarzystw w parafii Bielawskiej, aby tak jak rok rocznic, tak i w tym roku wzięło gremjalny udział w obchodzie święta narodowego. Dary dowolne przeznaczone zostaną na cele Czytelnia Ludowej.

— **Wenta i zabawa majowa** odbędzie się w niedzielę dnia 6 maja br. w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej o godz. 3,30 po południu. Urządzeniem wenty zajmują się towarzystwa: Gwiazda — Chór kość. M. B. N. P., Białych Orłów i Kom. T. C. L. pod kierownictwem pań. Można się więc spodziewać, że program będzie bardzo urozmaicony. W czasie wenty koncert w ogrodzie występy amatorskie i gimnastyczne, śpiewy, loteria fantowa itd. Zabawa taneczna rozpocznie się od godz. 6,30 wieczorem w sali. Cały dochód przeznaczony na budowę Kościoła M. B. N. P. na Szwederowie. Komitet prosi publiczność o poparcie wspomnianej imprezy.

— **Z powodu rocznicy założenia koła śpiewu „Chopin”** przy Tow. św. Ignacego urządziła wym. towarzystwo wielką zabawę wiosenną z różnymi niespodziankami. Początek o godzinie 7 wieczorem dnia 2 maja w salach p. Kleinerta 4 słuza. Przygrywać będzie pierwszorzędną orkiestrą i jazzband. Uprasza się szan. obywatelstwo o liczne przybycie.

Obchody majowe „towarzyszy” z pod czerwonego znaku.

Mimo usilnych zabiegów, starań, zwoływanych wieców przez czerwonych przywódców, aby w dniu 1 maja wystąpić jak najłumniej, starania te spaliły na panewce, bo obchody majowe „czerwonej braci” wypadły bardzo blado i przy niewielkiej ilości uczestników.

Zapowiedziany na dzień 1 maja o godz. 10 rano w sali Kaubego wlec P. P. S. lewicy nie doszedł do skutku, z powodu braku wiecowników. Odbyla się więc tylko familijna pogadanka w ścisłe zamkniętym kółku w hotelu Pomorskim przy Wełnianym Rynku, gdzie pocieszano się jeszcze nadzieją, że zapowiedziany na godzinę 17 po poł. na Nowym Rynku wspólny obchód PPS. lewicy i N. S. P. P. zgromadził tłumy czerwonych zwolenników. Jednak obchód ten zrobił kompletne fiasko.

Na Nowym Rynku zgromadziło się zaledwie kilkudziesięciu „towarzyszy” i kilka „towarzyszek”, wśród których uwijali się zdenerwowani przywódcy. Zapowiedziani mówcy, dr. Gozdawa z Warszawy i Bol. Śliwiński z Katowic również zrobili zawód i nie przybyli (a może wcale nie mieli przybyć). Zagał więc ten smutny obchód p. Grzeszkowiak, nadrabiając mianą, a następnie udzielił głosu p. Zaharjasiewiczowi, który gadał... gadał... bardzo długo gadał. I jak zwykle, tak i tym razem rzucał gromy na rządy faszystowskie w Polsce, na burżuazję, na prasę, która nie chce popierać dążeń „czer-

wonych zbawców” świata, na wiare, no... i ma się rozumieć — na księży katolickich i to tylko katolickich, gdyż oni najczęściej przeszkadzają czerwonej międzynarodowce. Potem odbył się „pochód”. Za sztandarem kroczył p. Zacharjasiewicz, p. Kronenberg, p. Grzeszkowiak i „towarzysze”, razem 30 osób. Pochód przeszedł ulicami miasta do restauracji Kaubego, gdzie jeszcze przemawiał p. Zacharjasiewicz i Wnuk.

Obchód PPS. odbył się na placu Piastowskim, gdzie przemawiał poseł Kaczanowski, głosząc znowu prędkie zwycięstwo idei socjalistycznej; wygadawszy się dowoli, ruszył na czele pochodu, w którym wzięło udział trochę więcej „towarzyszy”, bo aż 320. Przeszedł ulicami miasta, pochód podążył do ogrodu Patzera, gdzie przemawiali różni mówcy z pod czerwonego znaku, a najwięcej płóci Dereżyński, napadając na kler katolicki.

A więc były dwa czerwone obchody majowe, które dowodzą, że czerwoni „towarzysze”, a przedewszystkiem ich przywódcy, którzy nawołują przy każdej sposobności do jedności robotniczej, a „sami między sobą biorą się za łby. Mając na celu tylko własne korzyści i ambicje starają się opanować zatrudnione masy i prowadzą je na bezdroża, zabijając w nich poczucie religijne i narodowe. Przyjdzie jednak czas, że i te masy poznają się na bladej i tumanieniu czerwonych opiekunów z pod znaku czerwonego sztandaru.

Zawody konne.

Klub Jazdy Konnej podaje do wiadomości, że dalszy ciąg konkursów hipicznych odbędzie się w dniu święta 3. maja o godz. 15-tej na placu konkursowym przy ul. Gdańskiej. W programie na pierwszym miejscu wybija się konkurs Sokola Konnego i organizacji Przynoszenia Wojskowego. Wielka liczba jeźdźców z innych miast polskich zgłosiła swe przybycie. Należy się spodziewać, że wobec bardzo urozmaiconego programu, zawody konne, tak samo jak ubiegłej niedzieli, wypadną imponująco.

Bacność, Sokół żeński!

Plenarne zebranie odbędzie się w środę, 2 maja wieczorem o godzinie 7,30 w Resursie Kupieckiej.

Wykład p. profesorowej Albrychtowej.

Uprasza się o liczny udział.

Obywatele przedmieść Kapuścisko, Brdyujście, Czersk Polski i Zimne Wody urządzają obchód w dniu 3 maja z następującym porządkiem:

1. O godz. 7 uroczystość szkolna na dziedzińcu Szkoły w Sierniecku.
2. Godz. 8,20 zbiórka towarzystw i obywateli przed lokalem p. Szlagowskiego.
3. Godz. 8,40 wymarsz do kościoła.
4. Godz. 9 nabożeństwo w kościele w Sierniecku.
5. Pochód na dziedzińcu szkolny.
6. Przemowa referenta o znaczeniu Konstytucji.
7. Rozwiązanie pochodu.

Przerwa obiadowa.

8. Od godz. 4—7 po poł. koncert w ogrodzie p. Kadowej w Brdyujściu.
9. Po koncercie zabawa taneczna na sali p. Kadowej do czasu ???

O liczny udział w uroczystości oraz zabawie prosi

Komitet Towarzystw Miejsowych.

SOLEC - zdroj przypomina że
wyleczy najpewniej
reumatyzm, artretyzm, przymót, choroby
skórne, zapalenia stawów i inne.

Ze sportu.

Uroczystość otwarcia sezonu wioślarskiego

w bydgoskim ośrodku wioślarskim odbędzie się w niedzielę 6 maja br. Urządza ją utworzony ostatnio w Bydgoszczy Komitet Towarzystw Wioślarskich, który jednoczy w sobie wszystkie miejscowe towarzystwa wioślarskie, a więc Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie, Klub Wioślarski „Gryf” i Bydgoski Klub Wioślarek. Dokładny program niedzielnej uroczystości podamy w najbliższym numerze.

Bydgoski Klub Kolarzy.

Doroczny bieg kolarski na dystansie 100 km. o puchar wędrowny B. K. K. odbędzie się w niedzielę 6 maja o godz. 2 po poł. na Osowej Górze. Program: O godz. 9 rano zbiórka w lokalu klubowym ul. Marcinkowskiego 1, o godzinie 9,30 wymarsz do kościoła Serca Jezusowego. O godz. 11 defilada przez miasto i powrót do lokalu. O godz. 12 wspólny obiad dla biorących udział w biegu. O godz. 13 wymarsz na start. O godz. 14 bieg. O godz. 18 odmarsz ze startu do lokalu klubowego. O godz. 20 wieczorek w lokalu klubowym i rozdanie nagród.

Zawody w piłkę nożną o mistrzostwo miasta Bydgoszczy.

Poraz czwarty odbywają się w r. bież. zorganizowane przez Miejski K. W. F. i P. W. zawody w piłkę nożną o mistrzostwo miasta Bydgoszczy. W r. 1925 zdobył tytuł i puchar, ówczesny, dziś już nie istniejący Szkolny Klub Sportowy. W latach 1926 i 1927 wyszedł zwycięsko z walki o tytuł mistrza m. Bydgoszczy K. S. „Polonia”, spotkawszy się w obu finałowych rozgrywkach z tuł. O.P.N. „Sokół I”. W roku bież. poraz trzeci spotka się K. S. „Polonia” w decydującej walce z O. P. N. „Sokół”. Zawody finałowe budzą powszechne zainteresowanie. Kto zwycięży? — Oto pytanie wszystkich sportowców bydgoskich. Drużyna „Sokola” jak i „Polonia” pilnie trenują, aby godnie prezentować barwy swych klubów i zdobyć zaszczytny tytuł mistrza miasta i cenny puchar Magistratu. Zawody te odbędą się dziś w środę 2 maja na boisku Stadjonu Miejskiego o godz. 5,30, gdzie publiczność będzie miała możliwość obserwować interesujące zawody. Wypada nadmienić, że w razie zwycięstwa „Polonii” puchar przechodzi na własność tego klubu.

Wystawa nowości sezonowych w Bydgoskim Domu Towarowym.

Z pierwszą wystawą tego rodzaju w Polsce wystąpił ubiegłej niedzieli Bydgoski Dom Towarowy, który w dwóch piętach swego wielkiego magazynu zademonstrował niejako rewję wszystkich nowości ostatniego sezonu. W pierwszym rzędzie wymienić należy bogaty pokaz materiałów: woale de-seniore crepe georgette i crepe de chine a przedewszystkiem bardzo modne bordury w cudownych kolorach. Również bogato zastąpione były materiały kostjumowe, przy-czem przeważało bardzo modne Kasha; również efektywnie przedstawiają się kostjomy wiązane, przeplatane jedwabiami. Inne działy, jak galanteria, obuwie, od najtańszego do najlepszego, następnie dywany bogato były zastąpione. Wystawa budziła wielkie zainteresowanie wśród licznie przybyłej publiczności, której dano możność odpoczynku w kawiarni na II piętrze. Wystawa potrwa jeszcze przez cały tydzień.

PROGRAM W KINACH.

KINOTEATR DOMU KATOLICKIEGO, (Miedza 2, Wilczak nad służami) wyświetla L. część wspaniałego obrazu (dotychczas jeszcze w Bydgoszczy nie wyświetlanego) w 12 wielkich aktach p. t.: **Żyd Wieczny Tulacz**. F

KRYSTAL. Dziś i jutro, ciesząc się powodzeniem i uznaniem „Czarna Venus” z Józefina Baker, sławną tancerką w głównej roli, stworzonej przez autora Maurice Dekobre specjalnie dla tej czarnej aktorki o niezwykłym talencie. Nadprogram: dwa dzienniki.

NOWOŚCI. Film historyczny „Huragan”, wyświetlany obecnie, jest filmem odtwarzającym w swej zgrozie powstanie z 1863 r., tę opeę miłości i poświęcenia dla ukochanego Ojczyzny. Bogactwo wystawy i dekoracji, techniczna doskonałość zdjęć, a także wzruszająca treść — to wszystko zapewni „Huraganowi” niewątpliwie zasłużony sukces i jeszcze większe powodzenie.

MARYSIENKA. Psychologiczny dramat pt.: „Skazańczy”, przedstawiający gehennę więźniów w celach zamkniętych oraz ich żywoł na wolności i stosunek ich do społeczeństwa oraz społeczeństwa do nich. Treść filmu wzrusza i buduje. Nadprogram: komedia pt. „Self detektywem”.

CORSO. Dziś, premiera obrazu p. t.: „Czerwonoskóry dzentelmen”. Są to dzieje potomka wielkiego wodza Indian, który otrzymał europejskie wykształcenie, a spełniając obowiązki na nim ciążyący, musi walczyć w obronie swego szczytu przeciw przemoccy białych. Nadprogram: szampańska komedia p. t.: „Rywale”. Razem 10 aktów.

P. T. Klienteli

mam zaszczyt uprzejmie donieść, że z dniem 1 maja b. r. wystąpiłem z firmy ELEKTRO-TECHNIKA sp. sąd. zap., której współwłaścicielem dotychczas byłem.

Równocześnie nadmieniam, że od czasu tego prowadzę przedsiębiorstwo pod własną firmą i polecam się P. T. Klienteli i proszę o łaskawe dalsze poparcie, zapewniając Jej sumienną i fachową obsługę. 11444

M. BRUKARZEWICZ

Inż. elektrotechniki

Bydgoszcz, Toruńska 181. — Tel. 1450.

PROGRAMY RADJOFONICZNE. CZWARTEK, 3 MAJA.

Poznań (344,8). Godz. 7,15—7,30: „Gimnastyka poranna” — przeprowadzi p. Waxmann. 8,45. Transmisja nabożeństwa z Katedry późn. 12,10: Koncert dla młodzieży (z Filh. warsz.). 17,05J18,55: Uroczysta akademja z okazji święta narodowego 3 Maja. (Transmisja z uli Un. Pozn.). 18,55—19,15: Nadprogram. 19,20: S. B. Poradowski — Kantata „Tryumf” na baryton solo, chór i orkiestrę. „Zygmunt August” opera narodowa Tad. Joteyki. 22,30—22,50: Sygnał czasu. Nadprogram 22,50—23,00: Komun. meteor. PAT. i ZOKZ.

Warszawa (1111). Godz. 10,15—11,45: Transmisja nabożeństwa. 12,00: Sygnał czasu, hejnał z wieży Marjackiej, komunikat lotn.-met. oraz nadpr. 12,10—14,00: Koncert dla młodzieży z Filh. warsz. 15,00—15,15: Komun. meteor. nadprogram. 15,15—17,00: Koncert popularny z Filh. warsz. 17,00—17,25: Odczyt. 17,25—17,45: Rozmaitości. 17,45—18,55: „Wiosna Polska” — słuchowisko radiowe. 19,20: Transmisja z cępy poznańskiej. 20,00—20,05: Sygnał czasu i komunikat lotn.-met. 22,05—22,20: Komun. PAT. 22,20—22,30: Komun. policyjny, sportowy i nadprogram. 22,30—23,30: Transm. muz. tanecznej.

Depilatorium

R. BARCIKOWSKI S. A., POZNAŃ.

Do nabycia w aptekach i drogerjach.

Najlepsze nawozy ogrodowe
Rozogen Fructogen Planctogen
pod róże pod drzewa owocowe pod warzywa i kwiaty

wyrobu Przemysłowo-Handlowych Zakładów Chemicznych
Ludwik Spiess i Syn, S. A. Warszawie

oraz **wszelkie nawozy sztuczne i wapno** w ładunkach wagonowych na sezon jesienny (kredyt długoterminowy) dostarcza po cenach bezkonkurencyjnych

Dom Agenturowo - Handlowy
TADEUSZ CZARNOCH, Bydgoszcz, Gamma nr. 2, telefon 1677.

Oszczędna i dbająca o swą bieliznę
gospodyni używa tylko

Kosznika 33% GRYF
najlepszy i najfajniejszy proszek mydlany

KWK

Jedyny
wytwórca
na całą
Rzeczposp. Polskę
FR KOSZNIK
FABRYKA
MYDEŁ
BYDGOSZCZ

Wielkie święto Szkoły Oficerskiej.

Dowiadujemy się, że doroczne święto Oficerskiej Szkoły dla Podoficerów odbędzie się w dniu 6. maja 1928 r. Na uroczystości tej obecność swą przyrzekł p. gen. Rydz-Śmigły, p. gen. Skierski, oraz szereg wybitnych osobistości ze świata wojskowego i towarzyskiego. Przytem J. E. ks. biskup Bandurski, jako osobisty gość Komendanta Szkoły, uświetni swą obecnością tę uroczystość i wygłosi podczas solennego nabożeństwa kazanie.

Szczegóły z uroczystości podamy w następnych numerach.

Jak wiadomo, komendant Szkoły zaprosił liczne instytucje i towarzystwa naszego miasta, chcąc w ten sposób jak najżywiej zaznaczyć łączność między społeczeństwem a szkołą.

NIEMCZ. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej „Zorza” w Niemczu urządza dnia 3-go maja w sali p. Szulca w Rynkowie, restauracji leśnej, zabawę taneczną połączoną z koncertem w ogrodzie. Początek koncertu o godzinie 3 po poł. Po koncercie taniec do godziny 4 rano. O liczny udział prosi zarząd.

ZOLEWOWO. (Trzeci Maj). Zbiórka członków Młodzieży Polskiej „Zgoda” o godzinie 8,30 przy oberży p. Mikulskiego i odmarsz do kościoła na nabożeństwo. Po nabożeństwie odbędzie się defilada. Wycieczka wyznaczona na godz. 15 tylko w razie pogody w kierunku Nakła na łąkach p. Lewandowskiego.

Z ŻYCIA TOWARZYSTW.

Bacznosc, szoferzy! Zebranie Związku dziś, 2 maja o 8-iej w „Harmonii” ul. Marcinkowskiego.

Bacznosc, „Sokół” XII. konny. W myśl rozkazu zarządu okręgu V. gniazdo nasze bierze czynny udział w pochodzie konno z okazji święta narodowego. Wobec tego zarządza się zbiórki, 3 bm., rano o 7,30 w koszarach 16 p. ul. w umundurowaniu. Z koszar odjazd do Resursy Kupieckiej na zbiórki ogólną Sokoła o godz. 8.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. Zbiórka w dniu 3 maja o godz. 8,45 rano na przystani. Po południu zbiórka o godz. 2 na dziedzińcu szkoły ofic. przy ul. Gdańskiej. Ubiór galowy. Komplet konieczny.

Tow. Uczniów Kupieckich bierze udział w uroczystości 3 maja. Zbiórka wszystkich członków punktualnie o godz. 8,30 rano przed sekretarjatem przy ul. Mazowieckiej 43.

Uroczystości Bractwa Strzeleckiego. W dniu 3 maja po wzięciu udziału w pochodzie, Bractwo Strzeleckie urządza w Strzelnicy od godz. 13,30 strzelanie o króla majowego i króla kurkowego. Od godz. 15-tej koncert w ogrodzie. Wstęp bezpłatny.

„Arion”. Zebranie plenarne w niedzielę 6 maja o godz. 12 w szkole. Zebranie zarządu w czwartek 3 maja o godz. 8 wiecz. Łączne przybycie pożądane.

K. S. „Polonia” bierze czynny udział w rewji sportowej 3 maja. Zbiórka o 2-iej po poł. w szkole św. Jana przy ul. Świętojańskiej 2. Czynnici członkowie zaopatrzą się w strój sportowy. O najliczniejszy udział prosi zarząd.

Tow. ośw. „Lech”. Zbiórka do pochodu 3 maja na Nowym Rynku przy sądzie, rano o 8,30 godz.

Bydg. Tow. Ogrodnicze bierze udział w pochodzie w dniu 3 maja. Zbiórka o godz. 8,30 na Nowym Rynku przed gmachem sądu pow.

Tow. Kobiet „Jutrzenka”. Pielgrzymka do Pakości wyjeżdża o godz. 6,14 rano. Zbiórka o godz. 5-iej przy koście św. Trójcy.

Klub sportowy „Sparta”. Schadzka kielecka w środę 2 bm. o godz. 20-iej w lokalu p. Mussa narożnik Cieszkowskiego i Pomorskiej. Obecność wszystkich członków pożądana. Goście i sympatycy mile widziani.

K. S. A. „Sila” bierze udział w pochodzie 3 Maja. Zbiórka o 8 rano w sali ćwiczeń przy ul. Konarskiego. Popoł. zbiórka o 2-iej przy szkole oficerskiej, celem wzięcia udziału w rewji sportowej. Ubiór cywilny. Przybycie wszystkich członków konieczne.

Tow. gimn. „Sokół” III. Tow. bierze udział w pochodzie 3 Maja. Zbiórka wszystkich druhow, druhen oraz młodzieży starszej o godz. 8,30 w Resursie Kupieckiej.

K. S. A. „Sila”. Dziś, w środę o godz. 8-iej schadzka u kol. Szarafińskiego, Hetmańska (restauracja). Komplet pożądan.

O. P. N. „Gwiazda”. Z powodu bardzo ważnych spraw uprasza się wszystkich członków o punktualne przybycie dziś, o godz. 7,30 wiecz. do sali parafjalnej.

Bacznosc, pracownicy gastronomiczni! Zbiórka z okazji święta, 3 Maja rano o godz. 8 punktualnie w lokalu „Ognisko”. Uprasza się o przybycie jak najwięcej członków. Ubiór smokingowy.

Stow. Młodzieży Polskiej „Wolność” bierze udział w pochodzie; zbiórka ze sztandarem w szkole na Bielawkach o godz. 7,45 rano.

Rozkaz! Hallerczycy biorą udział w uroczystości 3 Maja. W tym celu zbiórka rano o godz. 8,45 u druha Czuby, Śniadeckich 41.

S. M. P. „Naprzód” bierze udział w rewji sportowej 3 maja br. Zbiórka o godz. 2 popoł. przy szkole oficerskiej. Przybycie każdego członka konieczne.

S. M. P. „Brzask”. Dzisiaj, w środę, po majowym nabożeństwie zebranie plenarne, na które członków wraz z rodzicami oraz sympatyków i młodzież jak najuprzejmiej zapraszamy.

S. M. P. „Gwiazda”. Dzisiaj, o godz. 7,30 po majowym nabożeństwie uroczyste, plenarne posiedzenie, na które członków wraz z rodzicami oraz sympatyków młodzieży zapraszamy.

Tow. Przemysłowo-Rzemieślnicze bierze udział z sztandarem w Mszy św. polowej z okazji święta narodowego. Zbiórka o 8,15 przy ul. Śniadeckich przed domem senjora p. Sosnowskiego. Uprasza się o jak najliczniejszy udział.

Stow. Młodz. Polsk. „Wolność”. Bielawy bierze udział w uroczystości obchodu 3 Maja, dlatego zarządza zbiórki wszystkich członków w czwartek, o godz. 8,30 rano w szkole na Bielawkach.

S. M. P. „Promyk”. Dziś, w środę, po majowym nabożeństwie nadzwyczajne zebranie oddziału starszych i młodszych. Jutro, 3 bm. majówka, rano o 4,30 przy kościele. W piątek 4 bm., zebranie zarządu oddziału starsz po nabożeństwie majowym.

K. S. „Astorja” przy Tow. Powst. i Woj. Bydgoszcz—Macierz. Dziś, w środę, punktualnie o godzinie 8-iej schadzka wszystkich członków w Domu czeladzi przy ul. Zygmunta Augusta 8.

K. S. „Hellas”. Dziś, w środę, o godz. 8-iej schadzka informacyjna u p. Bielawskiego, ul. Szczecińska. Przypomina się I. i II. drużynie wyjazd 3 maja; zbiórka na dworcu o godz. 7,30.

S. P. N. Sokół II Jachcice. Dziś w piątek o godz. 7 schadzka informacyjna z powodu niedzielnich zawodów. Komplet obu drużyn konieczny!

Tow. Powst. i Woj., Bydgoszcz-Szwederowo. Zebranie plenarne nie odbędzie się w środę, 2 bm. lecz w środę, 9. 5. br.

„Sokół” V. Okole—Wilczak. Zbiórka wszystkich członków 3 maja, o godz. 8,30 w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej. Trening dziś, o godz. 5 na boisku Patzera.

Chór Drukarzy w Bydgoszczy. Dziś, w środę, 2 maja, o godz. 7 wiecz. zebranie kwartalne w lokalu p. Mellera, pl. Piastowski 2. O liczne i punktualne przybycie wszystkich członków tak czynnych jak i nieczynnych prosi się.

Polskie Zjednoczenie Drobnych Kupców w Bydgoszczy prosi wszystkich członków do wzięcia gremjalnego udziału w uroczystościach 3-go Maja.

Zamówienia oraz gotówkę na cukier oraz wszelkie artykuły przyjmuje do piątku, 4 bm. Bank Ludowy, Stary Rynek 11, tel. 938.

Do członków Związku Legionistów Oddziału w Bydgoszczy.

Na podstawie uchwały, zapadłej na zebraniu miesięcznym dn. 29 kwietnia br. zarząd Związku Leg. Oddziału w Bydgoszczy wzywa wszystkich członków celem gremjalnego wzięcia udziału w obchodzie Konstytucji 3-go Maja, zaznaczając przytem, że w razie nieobecności w myśl tejże uchwały należy być hędzie moralny obowiązek wytłumaczenia się. Mając jednak nadzieję, że takich wypadków nie będzie, zbieramy się wspólnie we czwartek rano przed lokalem sekretarjatu ul. Mazowiecka 11 o godzinie 9.15.

Z Legionowem pozdrowieniem
C z e ś ó ł
Zarząd Zw. Leg. Pol. Oddział w Bydgoszczy.

Grudziądz.

Do wszystkich gniazd sokolich w Grudziądzu i okolicy! Wzywamy wszystkie gniazda sokole w Grudziądzu i okolicy do wzięcia udziału w uroczystości obchodu Święta Narodowego w dniu 3 maja. Gniazda: Grudz. I, Grudz. II, Grudz. III, gniazdo żeńskie, Małe Tarpno, Mniszek i Linarczyk - Piaski, stawią się dnia 3 maja o godz. 9,30 pod sztandar gniazda Grudziądz I, na placu ćwiczeń u wylotu ul. Lipowej, celem wzięcia udziału w mszy św. polowej, w pochodzie i defiladzie. — Przewodnictwem okr. III. Dzielnicy Pom. Związku Tow. Gimn. „Sokół” w Polsce.

Bacznosc! Hallerczycy i Drużyna Błękitna! Placówka nasza jak i Drużyna Błękitna bierze udział w uroczystym obchodzie Konstytucji 3 Maja. Zbiórka wszystkich druhow w czapkach o godz. 9,30 u wylotu ul. Lipowej (strzelnica wojskowa), celem wzięcia udziału w mszy św. polowej, pochodzie i defiladzie.

OŚWIADCZENIE.

My, niżej podpisani oświadczamy, co nast.:
Na zebraniu nadzwyczajnym Placówki Zw. Hallerczyków w Grudziądzu dnia 22 bm. wyrażono swemu prezesowi chor. rez. druhowi Teofilowi Kaźmierskiemu nie tylko „otum zufania, ale i swe ubolewanie, że znalazło się pismo (Głos Prawdy i Pochodnia), które pogwoziło sobie na taką nikczemną napaść jego osoby. Ta zarząd jak i nadzwyczajne zebranie Placówki stwierdziło, że drub Teofil Kaźmierski nigdy nie był karany więzieniem ani nie ciąży na nim iakiejkolwiek w tym względzie podejrzenie lub sądowe czy dyscyplinarne dochodzenie.

Prezesa naszego znamy jako człowieka nawskróś sumiennego i godnego ze wszelch miar zaufania, co własnoręcznymi podpisami stwierdzamy.

Grudziądz, dnia 27 kwietnia 1928 r.
Jan Kasprzowicz, sekretarz, Grudziński, skarbn.
J. Walczak, komend., Bol. Biełkowski, wicepr.,
Garczyński, Krakau — ławnicy.

Atrakcja Targów Poznańskich.

Pewien dowcipny Amerykanin powiedział, że miarą kultury osobistej jest wysokie zapotrzebowanie prądu elektrycznego we własnym gospodarstwie domowym. Zdanie to narzuci się każdemu, kto z okazji obecnych Targów Poznańskich zwiedzi wyroby „Protos”, wystawione w Hali Maszyn w oddzielnej ubikacji Protos, gdzie dawniej Gazownia Miejska wystawiała. Czego tam niemal zdumiony widz spostrzeża, że zapomocą elektryczności gotować można całkowiite smaczne obiady, używając do tego nieduże i wcale niekosztowne aparaty, zapedzane maleńkim motorem kuchennym. Chcesz się czego napić? maszyna do gotowania kawy i herbaty przyrządzi w mig co potrzeba. Jest dalej aparat do odkurzania, wentylowania i rozpylania (dezynfekcja pokoiów), są elektryczne froterki do polerowania podług, elektryczne aparaty do strzyżenia włosów, aparaty do nagrzewania wody w zbiornikach, elektryczne aparaty do osuszania rąk, nadające się zwłaszcza do zastosowania w restauracjach, hotelach itp., maszyny do prasowania (również specjalnie dla hotelów i restauracji) maszyny do prania. Uwagę zwraca dużo jeszcze innych przyrządów elektrycznych, naprzykład aparat do osuszania włosów, garnieczki do nagrzewania wody pod ręcznej, żelazka do prasowania, małe płyty do gotowania, ogrzewacze nurkowe, wentylatory, poduszki elektryczne itd.

Wszystkie te aparaty dzięki temu, że przedstawiają najdoskonalszy typ przyrządów elektrycznych do użytku domowego marki „Protos”, pracują cicho, zapewniają bezwzględna czystość w użyciu i w rezultacie okazują się — tanie.

Geny targowe w Bydgoszczy. Bydgoszcz, 2 maja.

Ceny targowe: masło 2,60—2,70, jajka 2,10—2,30, śmietana 2,40—2,80, ser 45—50, marchew 45—50, buraki 35—40, brukiew 20—25, selery 1,30—1,50, cebula 35—60, rabarber 50—70, jabłka 40—1,50, sałata 25—35, kapusta 30—35. Mięso: wieprzowina 1,20—1,40, wołowina 1,00—1,40, cielęcina 80—1,00, słonina 1,40, kaczki 6 do 10 zł, kury 3—8, kurczaki p. 5—6, gęsi funt 1—2, indyki 15—25, gołębie 3 zł para.

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji Notowania Cen.

Poznań, dnia 24. 4. 1928 roku.
Bydło:

Woly:

- a) pełnomięsiste, wytuczone woly najwyższej wartości rzeźnej, niezaprzęgane . . . . . 162—160
b) pełnomięsiste, wytuczone woly od lat 4 do 7 . . . . . 000—150
c) młode mięsiste nie wytuczone starsze wytuczone . . . . . 136—130
B. Stadniki:
a) pełnomięsiste, wyrosłe najwyższej wartości rzeźnej . . . . . 146—152
b) pełnomięsiste młodsze . . . . . 140—142
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze . . . . . 126—130
C. Jaiłówki i krowy:
a) pełnomięsiste wytuczone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7 . . . . . 160—164
b) starsze wytuczone krowy i mniej dobre krowy młodsze i jaiłówki . . . . . 148—144
d) miernie odżywione krowy i jaiłówki . . . . . 130—132

Cielęta:

- a) najprzedniej. cielęta tuczne . . . . . 000—150
d) średnio tuczne cielęta i najprz. ssaki . . . . . 140—138
c) mniej tuczne cielęta i dobre ssaki . . . . . 126—130
b) liche ssaki . . . . . 120—110

Owce:

- Opasy chlewno.**
a) jagnięta tucz. i młodsze skopy tuczne . . . . . 144—150
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odzyw. młode owce . . . . . 000—134

Świnie:

- b) pełnomięsiste od 120 do 150 kg. żywej wagi . . . . . 184—188
c) pełnomięsiste od 100 do 120 kg. . . . . 178—180
d) pełnomięsiste od 80 do 100 kg. . . . . 172—174
e) mięsiste świnie ponad 80 kg. . . . . 164—168
f) maciory i późne kastraty . . . . . 150—180

Bank Polski płacił w dniu 2. maja za:

dolary amerykańskie	8,85—8,84
funt sterlingowy	43,31
franki szwajcarskie	171,08
franki francuskie	34,96
marki niemieckie	212,34
guldeny gdańskie	173,30
czylingi austriackie	124,92
liry włoskie	46,81
korony czeskie	26,31

Cedula urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 1 maja 1928 roku.

5% Pożyczka konwersyjna	66,25
4 proc. listy zastaw, konwert. Pozn. Ziemstwa Kredytowego 00,00—56,50—00, proc.	—
Bank Przemysłowców I—II em	—1,00
Pozn. Bank Ziemian I em. zł.	93—
Cegielski H. I. em.	52,00—53,00

Giełda warszawska

z dnia 1 maja

Akcje: w złotych:

Bank Polski	158,00—160,75
Bank Dyskontowy	130,00—129,00
Bank Zachodni	88,00—37,50
Bank Zw. Sp. Zarob.	00,00—90,00
Sila i Swiatlo	115,00—125,50
Częstocice	—68,00
W. T. F. Cukru	00,00—80,50
Wysoka	000,00—153,00
W. T. Węgla	00,00—95,50
Nobel	40,75—41,50
Cegielski	00,00—51,75
Lilpop	45,25—43,50
Modrzejów	51,75—50,50
Ostrowskie Zakłady	109,00—114,00
Pocisk	12,50—13,00
Starachowice	66,50—66,25

Stan wody w Wiśle w dniu 2 maja rano: Zawichost 1,46; Warszawa —; Płock 1,83; Toruń 2,25; Fordon 2,27; Chełmno 2,24; Grudziądz 2,49; Korzeniewo 2,92; Piekło 2,24; Tczew 2,28; Einlage 2,26; Schievenhorst 2,34.

Baczność, Członkowie Ch. Z. Z.

Chrześcijańskie Zjednoczenie Zawodowe bierze udział w uroczystościach narodowego święta 3 Maja.

Zbiórka członków w dniu 3. V. o godz. 8.30 rano w „Ognisku“ przy ul. Jagiellońskiej.

Udział każdego członka w pochodzie i uroczystości jest konieczny.

Piotrowski, przewodniczący Zarządu Okręgowego Ch. Z. Z.

Bigoński, Prezes Konferencji zarządów i mężów zaufania Ch. Z. Z.

Zbiórka wszystkich towarzystw w dniu 3 maja na dziedzińcu koszarowym 62 p. p. rano o godz. 8,45 Bierzemy udział w pochodzie razem z wojskiem. O liczny udział uprasza Komendant Obwodu

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.
Zebrań Ch. Z. Z. filii stolarzy odbędzie się w środę, dn. 2 maja br. o godz. 7-jej wieczorem w „Ognisku“, ul. Jagiellońska 71.

Ze względu na zajęcie odpowiedniego stanowiska w sprawie wysłanego wniosku do pracodawców w zawodzie stolarskim, jest powinnością każdego członka przybyć na to zebranie. Zarząd.

Zebrań zarządu okręgowego Ch. Z. Z. odbędzie się w środę, dnia 2 bm., o godzinie 7-jej wiecz. w sekretarjacie, ul. Dworcowa 2.

Sokoli, Okręgu V.

Z okazji święta narodowego zarządzam zbiórke gniazd ze sztandarami w dniu 3-go maja o godz. 8,30 w Resursie Kupieckiej przy ul. Jagiellońskiej.

(—) Malczewski, prezes Okręgu.

Baczność Tow. Powstańców i Wojaków na terenie miasta Bydgoszczy.

Zbiórka wszystkich towarzystw w dniu 3 maja na dziedzińcu koszarowym 62 p. p. rano o godz. 8,45 Bierzemy udział w pochodzie razem z wojskiem. O liczny udział uprasza Komendant Obwodu

Podoficerowie Rezerwy! Koło bierze gremjalny udział ze sztandarem w uroczystości 3 maja. W tym celu zarządza się zbiórke jak następuje: Dnia 2 maja o godz. 17,30 na dziedzińcu koszarowym 62 p. p. do capstrzyku. Dnia 3 maja o godz. 8,30 na dziedzińcu koszarowym 62 p. p. do pochodu. Komplet konieczny

Z Torunia.

Program obchodu 3 maja w Toruniu. Dnia 2 maja o godz. 19 capstrzyk orkiestr wojskowych. Dnia 3 maja przed południem: o godz. 5.30 hejnał z wieży ratuszowej, o godz. 8 zbiórka wszystkich towarzystw i cechów, związków ze sztandarami na placu Teatralnym. Towarzystwa P. W. zbiorą się na dziedzińcu koszar im. Piłsudskiego.

O godz. 8,30 wymarsz z placu Teatralnego w następującym porządku: I grupa — towarzystwa sportowe i gimnastyczne, II grupa — towarzystwa humanitarne, oświatowe i śpiewacze, III grupa — towarzystwa i bractwa kościelne — i wejście na plac Garnizonowy ulicą Warszawską i Wolą Zamkową, gdzie nastąpi uszykowanie w miejscu oznaczonym przez Komendę Placu.

O godz. 9,15 rewja wojsk i organizacji cywilnych.

O godz. 9,30 msza polowa.

O godz. 10,15 odharsz z placu Garnizonowego, pochód przez miasto, poczem defilada na Rynku Staromiejskim przy pomniku Kopernika.

Po defiladzie uczestnicy pochodu cywilnego przejdą ulicami Różaną, Piekary, Panny Marii i powrócą na Rynek Staromiejski, gdzie ustawiają się od strony poczty w miejscach wyznaczonych przez inż. Gerstmanną. Po odśpiewaniu chóralnych pieśni przez miejscowe towarzystwa śpiewacze i pojawieniu się na balkonie ratuszowym prezesa Rady miejskiej p. Antczaka, — orkiestra 63 p. p. odegra Hymn Narodowy, następnie p. Antczak przemówi, orkiestra odegra „Witaj majowa jutrenko“, a wspólnym odśpiewaniem „Roty“ zakończy się program przedpołudniowy.

Program obchodu 3 maja w Toruniu. Dnia 2 maja o godz. 19 capstrzyk orkiestr wojskowych. Dnia 3 maja przed południem: o godz. 5.30 hejnał z wieży ratuszowej, o godz. 8 zbiórka wszystkich towarzystw i cechów, związków ze sztandarami na placu Teatralnym. Towarzystwa P. W. zbiorą się na dziedzińcu koszar im. Piłsudskiego.

O godz. 8,30 wymarsz z placu Teatralnego w następującym porządku: I grupa — towarzystwa sportowe i gimnastyczne, II grupa — towarzystwa humanitarne, oświatowe i śpiewacze, III grupa — towarzystwa i bractwa kościelne — i wejście na plac Garnizonowy ulicą Warszawską i Wolą Zamkową, gdzie nastąpi uszykowanie w miejscu oznaczonym przez Komendę Placu.

O godz. 9,15 rewja wojsk i organizacji cywilnych.

O godz. 9,30 msza polowa.

O godz. 10,15 odharsz z placu Garnizonowego, pochód przez miasto, poczem defilada na Rynku Staromiejskim przy pomniku Kopernika.

Po defiladzie uczestnicy pochodu cywilnego przejdą ulicami Różaną, Piekary, Panny Marii i powrócą na Rynek Staromiejski, gdzie ustawiają się od strony poczty w miejscach wyznaczonych przez inż. Gerstmanną. Po odśpiewaniu chóralnych pieśni przez miejscowe towarzystwa śpiewacze i pojawieniu się na balkonie ratuszowym prezesa Rady miejskiej p. Antczaka, — orkiestra 63 p. p. odegra Hymn Narodowy, następnie p. Antczak przemówi, orkiestra odegra „Witaj majowa jutrenko“, a wspólnym odśpiewaniem „Roty“ zakończy się program przedpołudniowy.

Wyłowiono zwłoki noworodka Dnia 29 bm. wyłowiono z Martwej Wisły przy parku miejskim zwłoki noworodka płci męskiej, które odstawiono do kostnicy miejskiej.

Osiedliłem się jako

adwokat w Nakle

kancelarja moja znajduje się w Hotelu „Polonia“.

Zastępuje we wszystkich Sądach obwodu okręgu Bydgoskiego.

Gąsiorowski, adwokat. Telef. 6.

Przyjmuje pacjentów

Miejskiej Kasy Chorub

Dr. med. Sfeifer

specjalista chorób uszu, nosa i gardła

Dworcowa 56, 1 p.

Godziny przyjęć 9—11 i 3—6

Zastępstwo

poszukuje energiczny zdolny kupiec w każdej branży z kaucją do 3 tys. zł gotówką. Zastępstwo przyjmuje tylko za stałym wynagrodzeniem. Zgłosz. pod „Zastępstwo“ do biura ogłoszeń „IRO“ Hermanna Frankego. (11489)

Przetarg przymusowy.

W sobotę dnia 5. V. br. o godz. 10-tej sprze dać będą za gotówkę więcej dającym w Grudziądzu przy ul. Sołnej 4/5 w biurze

25 palt chłopięcych, gramofon i budzik

Dobrzański, komornik sądowy w Grudziądzu. (11457)

Przetarg przymusowy.

W piątek, dnia 4 maja 1928 r. o godzinie 10 przed południem przy ul. Śniadeckich 46 p. lewo sprzedam przez licytację lustro z konzolką, stolik, zegar ścienny. 11448

Dnia 5 maja 1928 r. o godzinie 12 w południe w mojej kancelarji przy Śniadeckich 7 rower męski (nowy) marki „Weltadler“ za nactymiasową zapłatą.

Kucharz, kom. sąd. z p.

Ubezpieczenia od gradobicia

w Pomorskiem Stowarzyszeniu Ubezpieczeń w Toruniu

na warunkach niezmienionych:

Stale składki (11422)

Umowy roczne bez krępujących wy powiedzeń

Rabaty za lata bez gradu

Rabaty za nieprzerwalność ubezpieczeń.

Szybka likwidacja i wypłaty

Informacji udzielają i wnioski przyjmują Komisarze, Inspektorowie i Agenci Stowarzyszenia.

Reprezentacje:

w Tczewie, Rynek nr. 7 — telefon nr. 184.

w Grudziądzu, ulica Książęca nr. 7

oraz bezpośrednio.

Dyrekcja w Toruniu, ulica Żeglarska 26 - Telefon 174.

Ogłaszajcie się w Dzienniku Bydgoskim!

Wszyscy do Smukały

Restauracji w uroczym lesie położonej.

Otwarcie 3-go maja

Każdą niedzielę i święto Koncert — Dancing. Odjazd pociągów od godz. 14-tej do 22-jej co pół godziny. (11416)

W czwartek dnia 3 maja br.

zostanie otwarty lokal wycieczkowy

Dębowa Górka

w Myśliczynie, zaopatrzone w produkty wiejskie.

Zaprasza P. T. Publiczność

Browar Myśliczynie.

NAGROBKII.

Umożliwiam każdemu kupna

nagrobka

dla swoich ukochanych zmarłych, po zadziwiająco niskich cenach.

Nagrobki są z najlepszego surowca i fachowego wykonania. (11361)

F. Raczkowski.

Jedynie polskie kamieniarnictwo-rzeźbiarstwo

Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 2.

Przetarg publiczny

na dostawę furmanek i zwózkę materiałów dla Magistratu-Urzedu Budowl Podziemnych.

Warunki i blankiety ofert można otrzymać w Biurze Budowlanym Urzedu Budowl Podziemnych ul. Jagiellońska nr. 48 w podwórzu, za opłatą 2 zł.

Oferty w zapieczętowanej kopercie i z odpowiednim napisem należy składać w Registraturze Urzedu Budowl Podziemnych pokój 15 do dnia 8. V. br. godz. 12-tej, o którym to czasie nastąpi otwarcie ofert. (11450)

Magistrat zastrzega sobie prawo wolnego wyboru oferenta.

Bydgoszcz, dnia 1 maja 1928 r.

(—) Ed. Tubielewicz, p. o. decernenta.

POLECENIA

Jute

gobeliny, plusze, sprężyny szpagaty, pasy oraz wszelkie artykuły tapicerskie po cenach konkurencyjnych poleca U. Dykter Bydgoszcz, Długa 45, I Telefon 1934. (11445)

Warzywo

szparagi, rabarber, rzodkiewki, szpinat itp. każdej ilości i każdego czasu oddaje po cenach przystępnych. Nakielska 64, tel. nr. 1486. (6180)

SPRZEDAŻE

Wielki wybór!

meble, szafy rozbierane i nie, łóżka, szafonierki, butelki, stoły, krzesła, łóżka, szalki, kanapy, biurka, ogrodowych krzesel z awką, rowery męskie i damskie. skrzynka do rąba, centrifuga, płaszcze, brzoń, aparat do prześwietlania obrazów. Adres Komisowy, Chrorego 12. 6176

Majątek

śliczna rezydencja 200 mórg 125 tys., wpl. 60 tys. 460 mórg 225 tys. złotych, wpl. 100 tys. 600 mórg 205 tys. wpłaty 120 tys. 1250 mórg 200 tysięcy zł. wpłaty według umowy sprzeda i nowe zlecenia przyjmuje „Rolpol“, Bydgoszcz, Gamma 2, telefon nr. 2040. (6189)

Młyn

wodno-turbinowy z pomocniczą siłą elektryczną w dużej wsi, bez konkurencji, okolica bogata, komunikacja dobra, przemiał 150 centnarów. Dom I piętro z interesami budynek masywny, przytem 50 mórg ziemi pszennej sprzedam, 125.000 zł. wpłaty od 80—100.000 zł. Jak również wiele innych młynów większych i mniejszych posiada Biuro „Pogoń“, Dworcowa 80, telefon 1815.

Letnisko

restauracja, sala, łazienki, dobre położenie 60000 zł. hotele, restauracje, gościnnie, domy towarowe sprzeda i nowe zlecenia przyjmuje „Rolpol“, Bydgoszcz, Gamma 2, tel. 2040. (6190)

Cegielnia

w najlepszym stanie, produkcja roczna 8.000.000 i majątek 560 mórg, ziemia pszenno-buraczana, żywy i martwy inwentarz nadekompletny, budynek gospodarcze jak i dom mieszkalny o 16 pokojach w najlepszym stanie. Światło i siła elektryczna Cena 1.000.000 zł. Wpłaty 200.000 zł. Reszta na długie lata spłaty. Oprócz podanego, bardzo dużo innych obiektów, jak młynki, młyny, tartaki, cegielnie, gospodarstwa, oraz domy dobrze się rentujące i wszelkie interesy handlowe i przemysłowe poleca „Polonia“, Bydgoszcz, Dworcowa 17, tel. 698. Westfalewski. Nowe zlecenia pożądane. 6170

Dom

dwupiętrowy, centrum, cztery interesy, roczny czynsz 18.000, cena 130.000. Młyn wodny, przytem 60 mórg, 45.000. Wile, gospodarstwa poleca i poszukuje wszelkich obiektów dla poważnych rezydentów. Szarek, ul. Dworcowa 90, telef. 1908. 6159

Samochód

półciężarowy „Chevrolet“ 11/28 używany, gotowy do jazdy korzystnie sprzedam. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „D. T.“ 6178

Wielki wybór

obrazów olejnych i reprodukcyjnych oraz oprawa, szklenie i t. p. po bardzo niskich cenach i na dogodnych warunkach w firmie „Wawel“ Dworcowa 5. Uwaga: skład i pracownia w podwórzu, tamże dział szlifierni szkła i luster. 11466

Rower

męski 60 zł i nową wagę detaliczną z ciężarkami sprzeda. Warmińskiego nr. 3, II. prawo. 6185

POSADY WOLNE

Pomocnik fryzjerski zaraz potrzeby. Zgł. Witkowski, Kollataja 11 parter prawo. (11393)

Poszukuje

pomoconika fryzjerskiego zaraz. Zgł. A. Lemke. Tczew. Dworcowa. (11456)

Uczenie

do szycia bielizny i sukien potrzebne zaraz. Ul. Grudziądzka 25. 10381

Dwóch

zdolnych ekspedjentów, siły doświadczonych do działu wełny zaraz potrzebni. Skład bławatów H. M. Schulz Gdańska 25 (róg Śniadeckich). (11447)

Poszukuję starszej

dziewczyny

do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, znająca się dobrze na kuchni, z dobrymi świadectwami. Of. do Dz. Bydg. pod „N. G. 66“. 11449

Chłopca

do posyłek ucziwego poszukuje zaraz Wolf, Grunwaldzka 124. 11407

KUPNA

Kupię kompletny bufet restauracyjny z regalem i szafkami. Zgł. ul. Pomorska 12. (11435)

POSADY POSZUKUJA

Solidny

28-letni pomocnik kupiecki, bufetowy i stołowy w jednej osobie, który samodzielnie prowadził restaurację oraz hotel, władający językiem polskim i niemieckim, z kaucją zł 2—3000 poszukuje od 1-go lub 15-go bm. odpowiednią posadę. Oferty W. Grudziński, Bydgoszcz, Fordońska 6. 5785

Przystojna

inteligentna wdowa lat 25, poznanianka, poszukuje posady jako gospodyni do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego lub interesu. Zgł. do agentury. Dzień. Bydg. w Tczewie, Dworcowa 26-27 pod „C. 103“. (11455)

DZIERŻAWY

Poszukuje ubikacje parterowe wzgl. piwnicy nadająca się na wytwornie cukrów. Oferuj pod „F. B.“ do Dzienn. Bydg. 11372

POKOJE

Poszukuje

sol. pan od 15 maja umebłowany pokój bez utrzymania, dzielnicą obojętną. Of. pod „Z. U.“ filja Dz. Bydg. Dworcowa 2. (6179)

Pokoik

mały umebłowany, osobne wejście. Mutschler, ulica Gdańska 52. (6192)

Umeblowany

mały pokój do wynajęcia Pod Blankami 18, I. 11381

2 pokoje

frontowe umebłowane, osobno lub razem wynajmę z utrzymaniem lub bez Gamma 7 II piętro lewo. (6102)

ROZMAITE

Poszukuje

10—15.000 zł na pierwszą hipotekę, na gospodarstwo 75 morgowe, ziemia pszenno-buraczana. Adr. wskaże Dziennik Bydg. 6177

Wielka Sprzedaż Reklamowa

5-10-15% rabatu
za gotówkę

od 5-go do 15-go maja

5-10-15% rabatu
za gotówkę

Jedwabie
Muśliny
Kretony
Woale

Najlepszy wybór

tylko 10 dni

Rypsy
Gabardyny
Popeliny
Eolieny

Najniższe ceny

Kupując u mnie oszczędzasz pieniądze

Kamgarny
Sportowe
Płaszczowe
Spodniowe

Najniższe ceny

tylko 10 dni

Telefon nr. 97 **Fr. Sikorski** Dworcowa 31
Detalicznie! **Hurtownie!**

Bilans

Kasy Spółdzielczej-Parcelacyjnej Osadniczej

z odpowiedzialnością ograniczoną

w Grudziądzu

na dzień 31 grudnia 1927 roku.

Nazwa rachunku	Obroty za 1927 r.		Bilans 1927 r.	
	Winien	Ma	Aktywa	Pasywa
Kasa	1 482 952.08	1 474 946.83	8 005.25	—
Pożyczki	1 221 867.92	295 077.90	926 790.62	—
Odsetki za rok bieżący	69 300.35	120 046.66	—	—
Udziały członkowskie	9 525.00	192 175.00	—	182 650.00
Wkłady	497 539.36	1 150 348.52	—	652 759.16
R-k bieżący P. K. O.	155 615.30	151 675.33	3 939.97	—
Weksle zdyskontowane	112 687.02	91 836.17	20 850.85	—
Redyskont weksli w Centr.	—	—	—	—
Kasie Sp. Roln.	370 675.30	523 852.30	—	153 177.00
R-k bieżący w Centr.	—	—	—	—
Kasie Sp. Roln.	629 317.86	627 088.86	8 479.00	—
Centr. Kasa Spółek Roln.	—	—	—	6 250.00
konto separato	—	—	—	—
Koszta handlowe (admin.)	50 101.82	26 445.14	—	—
Fundusze własne: zasobowy i specjalne	7 868.09	20 299.67	—	12 431.58
Redyskont weksli w P.B.R.	62 025.90	111 635.90	—	49 610.00
Operacje handlowe zlikw. i materj. piśm.	—	—	—	—
Lokaty i udziały własne	8 000.00	—	8 000.00	—
Nieruchomości i ruchom.	107 235.40	1 983.09	105 252.31	—
Administracja nieruchomości	81 308.71	61 849.42	19 459.29	—
Odsetki za rok następny	9 251.12	8 903.63	347.49	—
R-k bież. Zw. Sp. Parc.	—	—	—	—
Grudz.	340 510.84	374 749.14	—	34 238.30
R-ki bieżące	1 125 552.80	1,108 471.91	46 328.73	6 573.89
Wierzyciele z tyt. nabytych mleczarń	—	—	—	18 073.50
Banki i instytucje bank.	—	—	51 165.15	—
Sumy przechodnie	—	—	—	15 231.38
Kredyt mleczarski P. B. R.	—	—	—	45 000.00
Straty i zyski	26 922.69	26 922.69	—	—
Czysty zysk	—	—	—	22 623.85
	6 368 307.56	6 368 307.56	1 198 618.66	1 198 618.66

Rachunek strat i zysków

	Winien	Ma
Zyski na procentach	—	50 746.31
Koszty administracyjne	23 656.68	—
Podatki za rok 1927	3 000.00	—
Amortyzacja nieruchomości	500.00	—
Straty na dłużnikach	965.78	—
Czysty zysk	22 623.85	—
	50 746.31	50 746.31

Komisja rewizyjna Młynarski Hojak Rząsa Wasilewski Schimkat Gaída

Zarząd

Zgodność księgi głównej z dowodami, księgami pomocniczymi i Inwentarzem jakoteż prawdziwość bilansu z poprzednio wymienionymi księgami a zgodne zestawienie stwierdzono przy rewizji w dniach 12 i 13 kwietnia 1928 r.

Związek Rewizyjny Spółdzielni Rolniczych w Torunlu
(-) J. Świnarski. (11363)

„Resursa Kupiecka“
ulica Jagiellońska nr. 25.

Uroczyste otwarcie ogrodu w dniu 3 maja

Początek koncertu o godzinie 16-tej.

Poleca Szanownej Publiczności swój cienisty ogród kręgielnie, terasę dancingową w ogrodzie, wyborową kuchnię pod kierownictwem pierwszorzędnego kucharza i dobrze pielęgnowane napoje.

11446)

GOSPODARZ.

W razie niepogody w lokalu.

W razie niepogody w lokalu.

OGŁOSZENIE.

Z powodu przebudowy są

Zakłady Przyrodolecznicze Kasy Chorych m. Bydgoszczy
od 4 maja br.

na przeciąg 14 dni zamknięte.

Zarząd Kasy Chorych miasta Bydgoszczy.

(11436

Z pośród kupionych tabliczek czekolady na skutek naszego ogłoszenia

Pierścionki w czekoladzie „GONDA“

otrzymała p. Łucja Pluczyńska sekretarka poczty pierścionek wartości zł 100,—

Dnia 28. IV. otrzymał pierścionek wartości zł 75,— p. Władysław Koralewski, Nakło) (tabliczkę nabyto w firmie Aleksiewicz, Nakło). Dnia 1. V. otrzymała pierścionek wartości zł 125,— p. L. Baer, Bydgoszcz (tabliczkę ostatnią nabyto w firmie C. Behrend & Co, ul. Gdańska)

Prosimy zwracać uwagę na nasze dalsze ogłoszenia.

„Gonda“
Jedyną Fabrykę Czekolady
ulica Jagiellońska nr. 11

Ogłoszenie.

Z powodu coraz częściej zachodzących nieporozumień w sprawie opłat za wypracowanie kosztorysów na prace malarskie **Cech malarski w Bydgoszczy** ponownie ogłasza, że za wypracowanie kosztorysu na zawezwanie, (11388)

pobiera się 2 procent

od ogólnej sumy kosztorysowej. Opłata ta upada w razie zlecenia pracy.

Nadesłane ślepe kosztorysy wypełnia się bezpłatnie.

Cech malarski w Bydgoszczy

(-) J. Grześkowiak, starszy cechu.

Rajski ogród
Grodzka 12

(Stara Bydgoszcz).

W niedziele i święta

koncert - Matiné

dobrze obiady.

Jedzenie a la carte.

Specjalność: (6194)

zupa rakowa.

Wszelkie prace

w zakresie budownictwa wchodzące, wykonuje rzeczowo i po cenach konkurencyjnych. Również polecamy się do wykonania rysunków i udzielenia informacji budowl., bezpłatnie. **Holz nast.** Centrala Handlowa i Przemysłowa, Sp. z o. o. Więcbork, Tel. 25 i 35. 11454

Poszukujemy trzech samodzielnich 11439

Ślusarzy

do wyrobu matryc z rysunków. Zgl. do biura technicznego porcelany w Chodzieży. Na nieuwzględnione oferty nie odpowiadamy.

Pięgi
złote plamy, opaleniznę usuwa pod gwara-

racją aptekarza Jana Gadebuscha „AXELA“, krem od piegów 1/2, słoika 2,50 zł, 1/4 st. 4,50 zł do tego mydło „AXELA“ 1 kaw. 1,25 zł, 3 kaw. 3,50 zł. Do nabycia w Bydgoszczy w następujących drogeriach:
Apteka pod Aniołem, Gdańska, Fr. Bogacz, Dworcowa 84, St. Bożeński, Gdańska 25, H. Buzalski, Grunwaldzka-Drogerja, Drogerja pod Lwem, Ściankiewicz 43, Drogerja pod Zabędzim, Gdańska 5, Foto-Drogerja, Jagiellońska 43, J. Gluma, Dworcowa 19a, M. Górecki, Pomorska 8, H. Gundlach, Poznańska 4, W. Heydemann, Gdańska 20, B. Kiedrowski, Długa 64, Kładmann, Nakleńska, Kopezyński, Sniadeckich, L. Kollega, Dworcowa 13, Apt. Kuzaj, Długa, A. B. Lewandowski, Długa 41, J. Owczarzak, Grunwaldzka nr. 15, Apteka Piastowska, Pl. Piastowski, Apt. Ig. Rochon, Niedźwiedzia, Karol Stark, Gdańska 48, Apt. Umbricht, Bydgoszcz-Okole, Apteka i drogerja H. Walter, Gdańska 57, A. Kloniecki, Oście (Pomorze), Br. Gruber, Więcbork Hallera, R. Kowall, Więcbork Rynek 6, A. Sturzel, Nakło, Hallera 133. (4289)

Czytajcie Dziennik Bydgoski

Z dniem dzisiejszym wypuszczamy nowe **piwo słodowe pełne**

„KARAMEL“

polecamy skosztować.

Browar Myślicinek
St. Roszewski. — Tel. 279.

Niniejszem donoszę uprzejmie, że z dniem dzisiejszym, tj. 2 maja br. otworzyłem mój nowo założony

Zakład fryzjerski dla pań i panów

w Bydgoszczy przy ul. Sowińskiego 3 (przy Placu Piastowskim)

Szan. Publiczność miasta Bydgoszczy i okolicy proszę uprzejmie o łaskawe poparcie. (6142)

Z poważaniem
Teodor Szczygielski

Konkurs.

Magistrat miasta Grudziądza odda najwięcej dającymu prawo utrzymania w miejskim lesie Rudnickim

kąpieliska w jeziorze wraz z prawem prowadzenia restauracji.

Magistrat zastrzega sobie prawo niekorzystania z żadnej oferty jako też wybór jednego z najwięcej oferujących.

Warunki otrzymać można w Ratuszu II, pokój 2. Oferty w zalakowanych kopertach z napisem „Oferta na Rudnik“ należy nadesłać do Magistratu Wydział III, do dnia 8. V. godziny 12-tej w południe. Grudziądz, dnia 28. IV. 1928 r.

11163) **Magistrat Wydz. III.**

Licytacja drzewa.

W piątek dnia 4 maja o g. 9 rano odbędzie się w restauracji Strzemięcina sprzedaż

drzewa opałowego i użytkowego z parku w Strzemięcinie. Sprzedaż drzewa odbędzie się w drodze publicznego przetargu za natychmiastową gotówką.

MAGISTRAT ZARZĄD LEŚNICTWA 11162) (→) E. Baranowski.

17. Polsk. Państw. Loteria Klas.

Główna wygrana 700.000 zł.

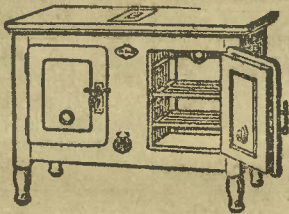
Cena losu każdej klasy: 1/1 zł. 40. - 1/2 zł. 20. - 1/4 zł. 10.

Ciągnięcie dnia 19 i 21 maja br. (10194)

PAWEŁ KASCH, kolektor, Gniezno, Tumską 5.

Telefon 200. — P. K. O. 207 907. — Zamówienia załatwia się odwrotnie

LODOWNIE

F. KRESKI, BYDGOSZCZ
Gdańska 7.

J. Pietschmann i Ska

Najstarsza fabryka tektury smołowcowej w Polsce.

Założona 1845 roku.

Poleca swoje od 80 lat znaną:

Tektury smołowcove

Tektury do lepienia

Ruberoid 3804

Płyty izolacyjne

Smole prep. z węgla górnośląsk.

lepik, gips, cement, wapno, nie-

gaszone i gasz., trzcinę do sufit. itp.

Węgiel i brykiety górnośląskie

z składnicy i loco dom lub wagonowo.

Pokrywanie dachów wszelkiego rodzaju.

Na życzenie bezpłatne fachowe badanie dachów.

Fabryka i kantor:

Bydgoszcz, Grudziądzka 7-11, telefon 82 i 424.

Baterje anodowe

do lamp duruśiatkowych
do lamp kieszonkowych

IZOLACIE WEWNĘTRZNE PRAW ZASTRZ. **BAIRA** FABRYKA ELEMENTÓW I BATERJI POZNAŃ TELEF. 1082 PATRONA JACKOWSKIEGO 5/7.

ANGELUS

FABRYKA PERFUM I KOSMETYKOW
STAROGARD poleca
płyn do twarzy elisir do ust
MENTODONT
oraz pastę do zębów
MENTODONT

Gwoździe do szlantarów **ordery,** 10846

medale

w wielkim wyborze oddaje po cenach fabrycznych **Paweł Kinder,** Bydgoszcz — Dworcowa 18 a.

Oferuje

samochód ciężarowy

1 i pół tonowy „Chassis“ (Mat) 8-30 maszyna, starter, elektryczne światło, z dobr. oponami, zupełnie nowy remontowany za korzystną cenę. Of. pod „D. L.“ do Dz. Bydg. 11324

PIANINA

w znakomitym wykonaniu, po umiarkowanych cenach także na dogodnie raty do 18 miesięcy, poleca

B. SOMMERFELD, Fabryka pianin

Bydgoszcz, ul. Promenada 44-45

Telefon 888 Magazyn ul. Śniadeckich 56 Zał. 1905 r.

Grudziądz, ul. Groblowa 4. (28982)

Na Wystawie Wodnej otrzymała moja firma jako jedyna firma tej branży złoty medal Izby Przemysłowo Handlowej.

Taksamo na tegorocznej Wystawie Gastronomicznej w Poznaniu odznaczoną została nasza firma wielkim złotym medalem.

Przyjmujemy łubin

do przeróbki na odgoryczony śrut łubinowy.

Ponadto mamy na składzie i do oddania

odgoryczony łubin śrutowany

znany i doświadczony jako pasza treściwa i do tuczu — dla krów dojnych koni i trzody chlewnej.

Wielkopolskie Zakłady Przetworów Kartoflanych

Tow. Akc. WRONKI, Oddział Wągrowiec. 10943

Czy odgadniecie?

nie loteria nie podział

Z-A-N-O-P-N
B-L-I-N-L-U
L-N-O-W-I

Tak drogie i pożądane w dzisiejszym czasie kamgarny na ubrania i kostjmy damskie, bieliznę damską i pościelową, gotowe ubrania męskie, kołdry watowe, płótna na bieliznę i inne wartościowe przedmioty, możecie u nas otrzymać zupełnie bezpłatnie. Niema żadnego ryzyka. Niepowodzenie wykluczone.

Prosimy nadesłać nam prawidłowe rozwiązanie obok umieszczonego zadania (listy należy ulotić w szereg), które oznacza trzy miasta polskie. 10871

Wraz z zadaniem prosimy w liście podać dokładny adres oraz załączyć znaczek pocztowy na port. na co otrzyma WP. szczegółowy prospekt i niespodziankę. Posiadamy dużo listów dziękczynnych

Przedsięb. Handlowe „Rekord“ Łódź, skrz. Poczt. 178, oddział Z. 3.

TORUŃSKA FABRYKA MAKARONU

L. SICHTAU I S-KA

Właściciel spadkobiercy W. Waszczewskiego.

Złote i srebrne medale.

Założona 1874 r. Dzienna prod. 15.000 kłgr.

Toruń - Mokre.

10889

Oddział Poznański Krakowsk. Tow. Wzaj. Ubezpiecz.

Rok założenia 1860 Poznań, ulica 3 Maja L. 6 Rok założenia 1860

przyjmuje ubezpieczenia od ognia, gradobicia, kradzieży i na życie, od odpowiedzialności cywilnej, od wypadków i samochodów od uszkodzenia (Autocasko). — Krakowskie Towarzystwo daje najkorzystniejsze warunki w dziale gradowym, w którym operuje od przeszło 50 lat. Za lata bez gradu przyznaje najwyższe opusty i daje bardzo dogodne warunki opłaty składki. Ubezpieczonym wedle systemu „B“ zwraca połowę składki w razie niezgłoszenia szkody. (6127)

Główne zastępstwo: **Władysław Kowalski,** Bydgoszcz, ulica Dworcowa nr. 32.

PROWINCJA!

Tanim kosztem załatwiamy w Warszawie wszelkie zlecenia w sądach, urzędach państwowych, komunalnych, instytucjach finansowych etc. — Informacje, wskazówki we wszelkich sprawach.

Biuro „Pomoc Prawno-Handlowa“, Warszawa Nowy Świat 28-16. (10687)

KRYNICA ZAKOPANE TRUSKAWIEC JAREMCZE

Na sezon 1928 r. poleca

Zakład Pensyjny dla Funkcjonariuszy we Lwowie

własne pensjonaty, urządzone z największym komfortem, z uwzględnieniem nowoczesnych wymogów higieny.

KRYNICA

Otwarcie nowego pensjonatu „LWIGRÓD“ nastąpi w ciągu lata b. r. W pensjonacie lekarz, fryzjer, czytelnia, salony, fortepian, telefon, radio i kino. Centralne ogrzewanie. Największy komfort nowoczesny. Pokoi 180 na osób 240.

ZAKOPANE

Trzy pensjonaty pierwszorzędne, otwarte przez cały rok, położone obok siebie: „WARSZAWIANKA“ (centralne ogrzewanie), „MAZOWSZE“ i „KONSTANTYNÓWKA“. Położenie znakomite, własny park. Pokoi 78 na osób 106.

TRUSKAWIEC

Renomowane pensjonaty świeżo odnowione „GRAZYNA“ i „ŚWITEZIANKA“ (obok siebie). Urządzenie pierwszorzędne. W pobliżu „Naftusi“, łaźni i klubu. Otwarcie sezonu w połowie kwietnia. . . . . Pokoi 53 na osób 75.

JAREMCZE

Pensjonat „LWIGRÓD“ (dawniej „Dwór“ i „Tecin“, odnowione). Otwarcie sezonu w połowie maja. . . . . Pokoi 42 na osób 60.

W pierwszym i trzecim sezonie we wszystkich pensjonatach ceny niższe.

Zamówienia adresować należy do zarządów poszczególnych pensjonatów. (8570)

Poznaj siebie i bliźnich!

Jeżeli Ci brak energii, równowagi, jeżeli ciarasz nowiznie i nie znasz wyjścia, przyjdź osobście ub napisz do psycho grafologa Szyflera Szkolnika, autora prac naukowych, redaktora pisma „Swit“. Nadesłaj charakter pisma swój lub zainteresowanej osoby (los Twój zależy nie tylko od Twoich zdolności czynow, lecz od ludzi, z którymi się łączysz). Zakomunikuj imię, rok, miesiąc urodzenia, kawaler, lonaty, wdowiec, ilość osób najbliższej rodziny, a otrzymasz szczegółową analizę charakteru, określenie zaleń, wad, zdolności, przeznaczenie. Odpowiedz na szczerze zadane pytania, jak również horoskop słynnego medium M. de Evigny. Wszystkim czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego“ szczegółową analizę wysyła się po otrzymaniu zł 8.— (zamiat zł 6.—) mozną znacznymi pocztowymi. — Osobście przyjmuję w rodz. 12-7. Prolokóły, adzewy, podziękowania najwybitniejszych osob stoicy, Warszawa, „Psycho-Grafolog Szyfler Szkolnik, Redakcja „Swit“, Nowowiejska 32 m. 6, róg Marszałkowskiej. (4856)

Powozy, bryczki

różnego rodzaju w bardzo dobrem i ładnym wykonaniu

Wielki wybór

poleca tanio (10875)

Hipolit Koliński, Grudziądz

Handel powozów ulica Mickiewicza nr. 24, telefon nr. 3.

Elewka biurowa

z wyższym wykształceniem, conajmniej ukończoną szkołą handlową, może się natychmiast zgłosić. Oferty z dokładnem curriculum vitae i odp. sami świadectw do ekspedycji Dziennika Bydgoskiego pod „M. S. S.“ (1106)

Dzielny Laborant

zaraz lub od 15 maja br. dla mojego oddziału pralinek potrzebny. Takowy musi być obeznany z fabrykacją najlpszego deserty i umieć podlegających mu robotników przyuczyć. Dokładne oferty z życiorysem i fotografią skierować do

Brunon Kaszubowski, Starogard Fabryka czekolady i cukierków. (11159)

NA RATY NA RATY

RADJO

APARATY I CZĘŚCI SKŁADOWE

Największy wybór nowości

ZAKŁADY RADJOTECHNICZNE

Inż. R. i T. JANKOWSCY

Bydgoszcz, Śniadeckich 2. Tel. 11-07.

6648

POLECENIA

Do Pierwszej Komunii św. książeczki do nabożeństwa, mszały rzymskie, nasze modlitwy i wiele innych. Pamiątki, krzyże, różańce, medaliki, obrazki w ramkach i bez, świece. Wszystko to można dostać w wielkim wyborze w Tanim Bazarze, Stary Rynek 14, obok apteki. 11035

Bazar obuwniczy Jest najtańszym źródłem zakupu obuwniczych wyrobów na miasto i okolicę. Własny warsztat na miarę i reperacje. Jan Myszkowski, Bydgoszcz, Stary Rynek 20. (11430)

Kapelusze modne, oraz solidne fasony dla starszych pań nadzwyczaj tania. Przerabianie i przerabianie kapeluszy po najniższych cenach. Skład kapeluszy Niedźwiedzia 4. (11410)

Wykonanie trumien na stałą dostawę oddam. Grund, zakład pogrzebowy, Gdańska 26. 6175

SPRZEDAŻE

Okaziel Kamienica II-piętrowa, 3 sklepy, dochód roczny 9.000 zł. Cena 70.000 zł. Kamienica II-piętrowa, roczny dochód 5.000 zł., cena 35.000 zł. Kamienica piętrowa 11.000 zł. Kamienica, duży ogród 7000 zł. Wila piękna 23.000 zł. Wila piętrowa 10.000 zł. Restauracja, letnisko, ogród, 24 morgi ziemi 35.000 zł. Poleca i przyjmuje „Pośrednictwo”, Sochacki, Batorego 5. (11341)

Majątki 540 mórg cena 350.000 zł 360 mórg cena 120.000 zł 190 mórg cena 110.000 zł 70 mórg cena 40.000 zł poleca „Stella“ Dworcowa nr. 64. 6181

Kuchnia w ruchliwej wiosce zaraz do wydzierżawienia, później do sprzedania. Egzystencja zapewniona. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Kuchnia“. (11349)

Mój dom 2 piętr. w mieście pow. gdzie garnizon, wszelkie urzędy powiatowe, wojewódzkie, Państw. 8 kl. gim. hum., szkoły dla dziewcząt (wydziałowa), rolnicze itp. przy jednej z głównych ulic (narożnik) z najstarsz. interesem spożywczym, przeszło 30 ubikacji, 8 lokatorów, dobrze się rentują, z ogrodem warzywn. i owocowym, ca. 1 1/2 morgi placu budowlanego, nadający się na każdy inny interes z powodu wyprowadzenia się za 65 tys. zł przy wpłacie 35-40 tys. natychmiast na sprzedaż. Mieszk. 3 pokój i skład z urządzeniem zaraz wolne. J. Ledziński, Karbowo pocz. Brodnica (Pom.) 11351

Z powodu przeprowadzki sprzedam mój interes przy rynku z sprzętami kuchennymi, porcelaną, oraz urządzeniem, wartości 10-12.000 zł, także 2 samochody osobowe i ciężarowy. Brodnica n/Drw., Rynek 12. 11421

Kolonjalka z towarami i mieszkaniem za 2500 zł na sprzedaż. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. 11417

Skład cukierków z przyległym małym mieszkaniem i wytwórnią w Poznaniu sprzedam. Wytwórnię można oddzielić. Of. do „Par“, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod „54231“. 13663

Domek wila przy tramwaju na sprzedaż. Nakielska 118. 11429

Domy kamienice, osady podmiejskie od 10-300 tys. sprzedam i nowe zlecenia przyjmuje „Rolpol“, Bydgoszcz, Gamma 2, telefon 2040. (6191)

Skład papieru i zabawek z powodu choroby natychmiast na sprzedaż. Bydgoszcz, Sw. Trójcy 22 a. 11386

Dom z wielkim ogrodem owocowym i warzywnym, położony nad Brdą, natychmiast na sprzedaż za gotówkę. Mieszkaniami 4 pokojowe z kuchnią wolną. Jadwiga Sielska, Bydgoszcz-Jachcice, ul. Czerska 11 a. 11396

Fabryka masowych artykułów o stałym zbyciu za dużą przyszłością natychmiast na sprzedaż. Zgł. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „12.000“. 5896

Nowy dom z piekarnią, kolonjalką i ogrodem sprzedam 16.500 zł. procentuje dobrze lub wydzierżawie potrzeba 5.000. Dysarz, Swiecie, Młyńska 11. 11404

Dom nowoczesny z ogrodem ceną 60.000 zł. Dom z 2 sypialniami przy Dworcowej 10000 zł i dużo innych poleca „Stella“ Dworcowa nr. 64. 6182

Tanio na sprzedaż: nowa waga do bycia, lekki wóz roboczy, komplet używanych kół do 3 cal. rowozu oraz 3 cetr. szalka do wazenia. Okole, Grunwaldzka 98. (11019)

Zakład fryzjerski męski, damski, w Toruniu, tania na sprzedaż, byle zaraz. Oferty do filii Dziennika Bydg. Toruń pod „Zakład“. 11461

Patentowe korki do butelek od piwa tania na sprzedaż. Grunwaldzka 135, biuro. (11090)

Motocykl „Tryumf“ na sprzedaż. Nakielska 119. (11303)

Rower damski jak nowy tania na sprzedaż. Nakielska 119. (11309)

Używane ale dobrze utrzymane i sporządzone meble, jak: szafy, stoły, komody, szafonierki, kanapy na sprzedaż w stolarni przy ul. Mazowieckiej 43, podw. 11125

Motor z samochodu 4 cyl. 10/26 Km., w dobrym stanie, nadający się także do łodzi motorowej, za 600 zł. sprzedam Kryger, Nowogrodzka 11, Tel. 1131. 11325

Rower męski mało używany na sprzedaż. Ul. Toruńska nr. 148, I p. prawo. (11313)

Młyn motorowy 2 pary walczy, 1 para kamieni do tego 12 mórg ziemi przy sosie i mieście za 35 000 zł na sprzedaż. Pryl, Dworcowa 34. (11379)

Maszyna Singera benkowa na sprzedaż. Stary Rynek 20 II prawo. 11250

Wózek dziecięcy dobrze utrzymany bardzo korzystnie na sprzedaż. Grunwaldzka 130, I p. prawo. 6151

Forlepijan tania sprzedam. Hetmańska 17, parter prawo. (6135)

Z powodu choroby sprzedam moją pasiekę. Reinke, Bydgoszcz, Dworcowa 69. 6123

Rower na sprzedaż 95 zł. Plac Poznański 2, skład row. 11380

Restauracja dobrze prosperująca natychmiast na sprzedaż. Adres wskaże filia Dzien. Bydg. 6183

Koncesje na wyszynk wódek I, II, III kateg. w województwie poznańskim odstąpię. Oferty z podaniem warunków pod „R. R.“ do Dz. Bydg. 11392

Rower męski Brenabor tania na sprzedaż. Ul. Sobieskiego nr. 13, parter prawo. 11394

Wóz jednokonny sprzedam ul. Nakielska 18, w podw. 11412

Potrzebna uczernica zaraz. Pralnia i prasownia Kochlmejer, Łokietka 16. (11399)

Maszyny do pisania oraz kasy „National“ naprawia pod gwarancją prawidłowego funkcjonowania. Karol Buchholz, Plac Wolności nr. 1, tel. 15-14. (11431)

Rower męski za 80 zł i dźwigar (Flaschenzug) ciągn. 500 kg. w dobrym stanie na sprzedaż. Pomorska 58, warsztat ślusarski. (6153)

Pianino sprzedam korzystnie. Koerd, Królowej Jadwigi 4 b. (6139)

Radjo 5 lampkowe, duży głośnik, kompletne akcesoria sprzedam. Krasińskiego nr. 14. 3 piętro. (5879)

Sprzedam aparat do szwejsowania. Śniadeckich 42. 11424

Meble z pokojem kawalerskim sprzedam. Na wzgórzu 60. 11403

Fuzje bezkurkową i browning sprzedam lub zamienię na rower. Na wzgórzu 60. 11402

Rogi jelenie i rogacze sprzedam. Na wzgórzu 60. (11404)

Bufet i kredens na sprzedaż. Poznańska 4. Podwórze, stolarnia Jokiel. (1149)

Rollwóz stosowny dla ogrodnictwa nasprzedaż. Pomorska 71. (6172)

Radjoaparat sprzedam Loewego z baterjami, lornetkę Zeissa mandolinę za połowę ceny. Adres wskaże Dz. Bydg. (11235)

Meble wszelkiego rodzaju sprzedaje najtaniej, najdogodniej. Zieliński, Śniadeckich 43. 6169

Maszyna do pisania „Eryka“ 250 zł sprzedam Nowakowski, ul. Dworcowa 69. 6168

Rower damski wysycigowy na sprzedaż. Dr. Emila Warmińskiego 3, w podwórzu. 6162

KUPNA

Plac pod budowę fabryki i składnicy położony w mieście wielk. ca. 2000 mtr. 2 pomazkuje poważna firma celem kupna. Szczegółowe oferty z ceną proszę składać do „PAR“ Bydgoszcz, Dworcowa 72 pod „Plac“. 11374

Kupię na Szwederowie domek 2-3 pok. z ogrodem i 1 do 2 mórg roli, pośredn. wykluczeni. Zgł. w trzech dniach pod „Domek“ do Dzien. Bydg. (11413)

Kupię ca. 500 butelek 1/10 ltr. Oferty do Dzien. Bydg. pod „M. S.“ 500. (11409)

POSADY WOLNE

Piekarza samodzielnego poszukuję Piec na drzewie Solec Kujawski, Laurentowski. (11317)

Potrzebuję szewskiego pomocnika lub niedouczzonego ucznia zaraz. Zgłosić się Stanisław Przybylski, Brzozowa 4, ul. Kujawską do góry. (11342)

Dzielnik krawcy mogą się zgłosić. A. Mikołajski, Pomorska 6. 11391

Sprytny energiczny sprzedawca potrzebny na letni sezon. Zgłoszenia Krasińskiego 14 Nitecka. 6156

Pomocnik fryzjerski potrzebny. Sikorski, Gdańska 21. (6187)

Ekspedientka potrzebna do cukierni. Zgłosz. pod „500 N.“ do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 6165

Poszukuje się buchalterkę i kantonzystkę. Of. pod „Buchalterka“ do Dz. Bydg. (11467)

Pomocnika fryzjerskiego poszukuję od 7.5. Lewandowski, Toruń, Bydgoska 18. (11459)

Pomocnika fryzjerskiego poszukuje Kessin, Grunwaldzka 7. 11419

Służąca młoda do wszelkiej pracy domowej potrzebna. Zamoyskiego 20, Rzeszowska. (6125)

Uczennice do ręcznych prac i szycia bezpłatnie poszukuje natychmiast Pracownia bielizny „Alicja“, Wesoła nr. 11, tel. 1679. (11434)

Służąca ucziwa do wszelkich zajęć domowych zaraz potrzebna. Adres w Dzien. Bydg. (11408)

Służąca ucziwa może się zgłosić. Piekarnia, Zbożowy Rynek 11. (11382)

Służąca młoda, ucziwa, czysta potrzebna zaraz. Zgłosz. Zbożowy Rynek 4. (11383)

Dziewczyna 15-16 lat do dzieci potrzebna. Jackowskiego 32, III ptr. lewo. 11423

Krawcowe do damskiej konfekcji natychmiast potrzebne. Kościelna 7, I ptr. (11423)

Służąca poszukuje Skład Skór, ul. Szpitalna 1. 11398

Uczennica może się zgłosić. Skład towarów krótkich. Gdańska 36. 11411

Starsza służąca umiejąca dobrze gotować na małe miasta zaraz poszuk. Zgł. ul. Poznańska 11. (11432)

Porządna czysta i pracowita służąca może się zaraz zgłosić. Krakowska 8, II p. (6188)

Służąca dobrze polecona, umiejąca gotować może się zaraz zgłosić, musi mieć własną pościel. Kochańska, Gdańska 117. 6161

Młodszego robotnika poszukuje Fabryka Wyrobów Drzewnych Matejki 9. 6163

Poszukuje służącą natychmiast, władającą językiem polskim i niemieckim, która dobrze gotuje oraz zna wszelkie prace gospodarskie. Proszę się zgłosić Restauracja Brdyujście. G. Kadow. 11472

Kobiety i mężczyźni do sprzedaży lodów potrzebni. Pomorska nr. 40. 6184

Starsi chłopcy potrzebni. Zgłosz z rodzicami. Krasińskiego nr. 14, Jónit. 6157

Stenotypistka młodsza, pisząca biegle na maszynie Adler potrzebna zaraz. Zgł. piśmienne z podaniem pretensji i odpisami świadectw pod „Stenotypistka“ do Biura ogłoszeń I R O Herm. Frankiego 3. 11433

Służąca ucziwa zaraz potrzebna Hinze, Nowodworska 14. (11425)

Chłopak do paszenia bydła potrzebny. Leśnictwo Trzciniec p. Bydgoszcz. (11353)

Potrzebne dziewczę do całodziennej usługi zaraz. St. Kokot, Warszawska 4. (6185)

Dziewczyna młodsza, ucziwa do wszelkiej pracy domowej potrzebna zaraz lub od 15. V. Zgłoszenia ul. Pomorska 59, I. lewo. 6163

Służąca młodsza, pracowita i ucziwa jako przychodnia potrzebna zaraz. Pomorska nr. 49-50, II. ptr. prawo. (9196)

Dziewczyną poszukuje Wytwórnia Czekolady, Warszawska 14. 6164

Kucharka samodzielną z dobrymi świadectwami potrzebna zaraz do jadłodajni. Wacław Skaza, Inowrocław, Kasztelańska 35. (6195)

Służąca do wszelkich prac domowych z gotowaniem potrzebna. S. Stranc, Nakielska 64. 6181

POSADY POSZUKUJĄ

Zegarmistrz przyjmie zastępstwo, agencję lub t. p. Grudziądz, Wojak, Forteczna nr. 28. (11458)

Siła biurowa ze znajomością księgowości i bilansisty posiadająca rutynę kłopotliwą może zastąpić szefa. Zgłoszenia piśmienne z odpisami świadectw i podaniem pretensji uprasza się pod „Zastępca“ do Biura Ogłoszeń Iro, Hermana Frankiego 3. 11437

Gospodyni kucharka do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa, z prasowaniem sztywnej bielizny, poszukuje miejsca u samotnej osoby. „Łask. zgł. do Dz. Bydg. pod „E. U.“ (11343)

Samotna kobieta poszukuje posady jako portierka. Adres wskaże Dzien. Bydg. (11385)

Trio lub kwartet dobrze zgrany z wielkim repertuarem szuka posady. Paweł Lewicki Poznań, ul. Poplińskich 5a. (11387)

Kucharka z pierwszorzędni kwalifikacjami, znająca kuchnię warszawską, francuską i niemiecką poszukuje posady na sezon. Zgłosz. do filii Dzien. Bydgoskiego Toruń, pod nr. „2575“. 11460

Kupiec - zbożowiec ostatnio na kierowniczem stanowisku innej branży i zarazem przedstawiciel obecnie w likwidacji własnego przemysłu, biegle korespondent, książkowy, obeznany w sądownictwie oraz ze znajomością klientów Pomorza i Wielkopolski, z chlubnymi świadectwami poszukuje odpowiedniej posady lub zastępstwa. Oferty proszę skierować do filii Dzien. Bydg. Toruń, pod „Kupiec“. 10340

DZIERŻAWY

Warsztat szewski wydzierżawię z kompletnym urządzeniem, w dobrym położeniu. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. 11406

Lokal frontowy na wytwórnię kosmetyczną poszukuję. Of. „Pharmochemja“ Jagiellońska 22. (6173)

MIESZKANIA

Zamienię 2 pokojowe mieszkanie w Warszawie na 3 lub 4 pokoje z komfortem w Bydgoszczy. Of. do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „B. B.“ (6149)

Mieszkanie 2 pokoje z kuchnią na Okolu do wynajęcia. Of. pod „Z. 100“ do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 6124

Mieszkanie 4 pok. kuchnia, łazienka wraz meblami odremontowane do objęcia. Tylko poważni reflektanci požądani. Ul. Siemiradzkiego 10 II piętro lewo. (11335)

3 pokoje z wszelkimi wygodami poszukuję. Piące za 2 lata z góry i ewent. przeprowadz. remont. Ofert. do Dziennika Bydg. pod „Inżynier“. (11434)

Mieszkanie 3-4 pokojowe poszukuje od zaraz lub 1. 6. r b Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do firmy Stan. Sperkowski, Bydgoszcz, Poznańska 33, tel. 1928. 11473

POKOJE

Pokój z osobnym wejściem dla 1-2 panów zaraz do wynajęcia. Okole, Chelmińska 14. 11381

Pokój umebł. z utrzymaniem do wynajęcia. Sw. Trójcy 6a, parter prawo. 11359

Pokój umebł. do wynajęcia. Ul. Łokietka 17, parter prawo. 11397

Umieblowany pokój dla dwóch panów do wynajęcia. Sw. Janka nr. 1, I p. pr. 11377

Pokój ładny do wynajęcia. Chrobrego 18, I p. prawo. 11427

Pokój umieblowany z osobnym wejściem do wynajęcia dla 2 panów lub pani. Wilcentego Pola 13, parter prawo. (11470)

Pokój dobrze umieblowany dla inteligentnej osoby zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Pl. Poznański 13, I. pr. 11400

Pokój z utrzymaniem tania do wynajęcia. Śniadeckich 9, I ptr. 6158

2 pokoje umebł. z telefonem, kapielką i elektr. światłem zaraz do wynajęcia. Dworcowa 36, skład. 11414

Pokój umieblowany do wynajęcia dla dwóch lub jednego pana. Jackowskiego 15. Własciciel. (11468)

Pokój umieblowany dla pani w centrum miasta poszukuje się zaraz. Jagiellońska 6. Bednarski. (11363)

Pokój do wynajęcia. Blonia 21 II portal i piętro (11330)

Pokój umieblowany z osobnym wejściem do wynajęcia. Dworcowa 68, II ptr. pr. 6167

Pokój umieblowany, słoneczny z balkonem, może być także dla bezdzietnego małżeństwa. Garbary 24, II p. lewo. (6193)

Pokój umieblowany z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Kościuszki 3, I p. lewo. 6171

Pokój umieblowany do wynajęcia Gdańska 75 d, II ptr. lewo. 11401

Pokój dobrze umieblowany, ewtl. z telefonem, dla lepszego solidnego pana natychmiast do wynajęcia. Piotra Skarę 3 l, przypl. Wolności. (11471)

ROZMAITE

Kuracja odłuszczaćca przy zastosowaniu masażu oraz linimentu jodowego, przeprowadza według najnowszych metod lekarskich Gabinet Kosmetyczny Żukowskiej. — Dyplomywarszawski i paryski. 6152

Lekarz poświadczy każdego czasu, że jako odżywka dla dzieci nadaje się tylko Maczka Logi. Do nabycia w aptekach i drogeriach. 11355

Poszukuje Martę Kostyk jako gospodyni samodzielną. Kto? wskaże Dz. Bydg. (11405)

75 zł nagrody za zwrócenie psa (szpica) ewtl. wskazanie miejsca pobytu zaginionego dnia 20 marca br. naprzeciw kina Krystal, Gdańska 146, Gizot. Tel. 1321. (5803)

Obelga rzucona na p. Klemansa Czerwińskiego w Fordonie cofam. W. Kulpiński, Fordon. (11183)

Płg frazerkę zagubiono u Koniczki dawn. Deichmann Gdańska 115, tamże za wynagrodzeniem oddać. 11415

5 zł nagrody otrzyma, kto doniesie redakcji „Szabeskurjera“ nazwisko pewnej pani, która chodzi do żydowskiego fryzjera. Podobna adherentki żydowskiej zamieszczona jest w ostatnim nr. „Szabeskurjera“, który wyszedł już z pod prasy i znajduje się w sprzedaży. 11420

Sprzedam wydzierżawie lub przyjmę spółnika do dobrze zaprowadzonego i prosperującego przedsiębiorstwa „Ekspedycyjno-przewozowego i transportu mebli“, składającego się z inwentarza żywego i martwego, z zabudowań stażennych, 4 pok. mieszkanie i biuro, dawniej firma „Balkow“, obecnie Z. Chatbowska w Grudziądzu, przy ul. Radzyńskiej 9, tel. 550. Cena według umowy. (11365)

Ostrzeżenie. Ostrzegam przed kupnem mebli i przedmiotów ze stolarni Joklowej przy ul. Poznańskiej 4, ponieważ takowe są przezemnie sądowo zajęte. Marta Fejska. (11378)

MATRYMONIALNE

Poważnie! Dla przyjaciela fabrykanta posiadającego 200.000 zł majątku, na wskroś religijnego, przystojnego, 1,80 wysoki, o charakterze szlachetnym, lat 35, poszukuję w celu matrymonialnym znajomości pań z dobrej rodziny z większym posagiem, celem splacenia wspólnika. Uczciwie myślące panie, którym zależy na dobrej partii raczą przestać korespondencję do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „Fabrykant“. Anonimy do kosza, gdyż rzecz honorowa i dyskretna. (6129)

Chrońca prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

POLECENIA

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: Kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoly, łózka, krzesła, kanapy, fotole, biurka, lustra i inne przedmioty.
Piechowiak, Długa 8
Tel. 1651.

Meble.

Jadalnie, sypialnie, pokoje męskie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojedynczych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. 10671

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyściełane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca

Ignacy Grajner,
Bydgoszcz, (9574)
Dworcowa 8. Tel. 1921.

Szory
robocze i wyjazdowe w wielkim wyborze mam zawsze na składzie bardzo tania, przyjmuję reperacje siodlarskie, tapicerskie. M. Zybortowicz, mistrz siodlarski, Kujawska 29, Bydgoszcz. (10859)

Kapelusze
damskie ostatnie modele stale na składzie, ceny konkurencyjne poleca Kazimierz Seifert, Długa 65. 9605

Kapelusze
męskie, damskie przyjmuję się do przefasonowania na najnowsze fasony. Kazimierz Seifert, Długa nr. 65. (9306)

Józef Metelski
Bydgoszcz, Długa 50, poleca po cenach niskich pończochy, skarpetki, rękawiczki, krawaty, chusteczki, wstążki, koronki oraz galanterię i wyroby skórzane. 11357

Panie
którym zależy na pierwszorzędnym wykonaniu garderoby oraz na dobrem fasonie, niech z całym zaufaniem zwróć się do Misiwiczówny, dypl. mistrzyni, Sienkiewicza 8. 10868

Otomany
kanapy, leżanki, materace, garnitury klubowe tania na raty. Tapicernia Jagiellońska 4, drugie podwórce. (11316)

Rowery
i wszelkie części w największym wyborze poleca najtaniej Wasielewski, ul. Dworcowa 18. 9476

W całej Bydgoszczy
i nawet w okolicy mówią, że obuwie u Smolarka najtaniej kupują. Smolark, Sw. Trójcy 33, II-gi skład przy Wełnianym Rynku pod firmą „Po-
step”. 10726

Fortepiany
pianina stroi, naprawia i odnawia po niskich cenach Paweł Wicherek, stroliciel fortepjanów, ul. Grodzka 16, róg Mostowej tel. 273. 1047

Leżanki
kanapy i materace najtaniej i pod gwarancją sprzedaje tylko Andrzej Nowak, ul. Podgórna 28, róg Wełniany Rynek. (2848)

Walizki

Torebki damskie
najnowsze modele wiedeńskie. Nessesery, manikury, teki do akt, teki szkolne, portfele, portmonetki, sakwojary, sutki skórzane, kufry bagażowe, kufry samochodowe, plecaki, laski, parasole damskie i męskie — zawsze w wielkim wyborze po niskich cenach poleca (dla odsprzedających wysoki rabat) specjalny magazyn wyrobów skórzano-galanteryjnych i przyborów podróżnych

ZYGMUNT MUSIAŁ
Bydgoszcz
Długa 52. Tel. 1133.
Hurt (11627) Detal

Fotograficzne
aparaty ala „Minute” skrzynekowe wyrabia „Wiol” Bydgoszcz, Sienkiewicza nr. 44. 6118

Zabawki
około 700 wzorów wyrabia „Wiol”, Bydgoszcz, Sienkiewicza nr. 44. Żądać cenik. (6117)

Fotografie
do legitymacji, przepisowe wykonuje tylko „Wiol”, Sienkiewicza 44. (6116)

Modniarka
przerabia stare jak i nowe kapelusze według najnowszego fasonu po cenach nader niskich. Jagiellońska 54 II piętro. (6103)

Kapelusze
męskie i damskie przyjmuje do przefasonowania Gutmeyer, Poznańska 34. 7677

Tapety
w najnowszych deseniach wielkim wyborze i niskich cenach poleca Pomorska 8. 10286

SPRZEDAŻ

Majątek
bardzo korzystny 350 mrg. pszennej ziemi, 3 marki bonitacji przy stacji kolejowej, dom 9 pokoi również dom komorniczy, budynki masywne dobre, inwentarz żywy i martwy kompletny 270000 złotych wpłaty 130000 zł, jak również wiele innych majątków poleca i przyjmuje świeższe zlecenia biuro Pogoń, Bydgoszcz, Dworcowa 80, telefon 18-15.

Sprzedam
80 mórg, 10 krów, 3 konie, 20 świń, cena 30 000. Gordon, Gdańska 60. 6145

Na sprzedaż
dom parterowy i oficyna, mieszkania 3-2-1 pokój z kuchnią, dochód mies. 150 zł, 3 minuty od Rynku cena 15 tysięcy zł — dom piętr. z wolnym mieszkaniem i ogrodem w centrum miasta, cena 28 tys. zł — dom w centrum miasta, z 2 sklepami, dochód roczny 7000 zł, cena 55 tys. zł, wpl. 30 tys. zł — dom II piętr. z 3 sklepami, cena 80 tys. zł — dom III piętr. przy Rynku, mieszkania 4-5-6 pokojow., dochód roczny 11 tys. zł, cena 100 tys. zł — dom III piętr. ze sklepem i wielkim placem, cena 75 tys. zł i wiele innych poleca i przyjmuje Małek, Bydgoszcz, Dworcowa 2, telefon 699. 10719

Dom
wśród miasta z kuźnią, warsztatem kołodziejskim, ładnymi zabudowaniami w podwórzu, ślicznym ogrodem, wtem 40 drzew owocowych (i do tego 5 mórg ziemi i kl. zaraz przy mieście) sprzedam za gotówkę 40.000 zł. Zgł. właśc. Marcin Glezmer, Mogilno, ul. Sądowa 8. 10764

3 mórg
łaki nadnoteckiej z torfem przy Nakle sprzeda korzystnie Józef Łodźg, Pniewy. (11193)

Gospodarstwo
85 mg. ziemi dobrej z zabudowaniem i inwentarzem, 7 km. od miasta, cena 28 tys. zł — 105 mg. ziemi dobrej z zabudow. i inwent. cena 38 tys. zł — 58 mórg ziemi pszennej z zabudowaniem i inwent., cena 35 tys. zł — 21 mg. w mieście z zabudowaniem i inwentarzem, 20 minut od tramwaju, cena 22 tys. zł na sprzedaż. Małek, Bydgoszcz, Dworcowa 2, tel. 699. 10720

Sklep
galanteryjny z towarem jest zaraz do objęcia za gotówkę 20.000 zł w powiatowym mieście na Pomorzu; później ewentualny ożenek z córką właściciela. Zgł. do Dziennika Bydgoskiego pod „P. M. B.” (11191)

Piekarnię
dobrze prosperującą, dobrze zabudowaną, kupię natychmiast, wpl. 24.000 zł. Oferty pod „P.” do Dzien. Bydg. 6131

Prywatne
przedsiębiorstwo z rządową dostawą, z powodu choroby za gotówkę tania na sprzedaż. Oferty pod „B. B.” do filii Dzien. Bydg. 5957

Oberża
14 mórg ziemi zaraz na sprzedaż. Zgł. do filii Dzien. Bydgoskiego pod „Oberża”. (6036)

Maszyny
do zycia Singera i inne można nabyć w fachowca przy gwarancji od 1-2 lat po 75-300 zł — rower męski z wolnym biegiem 100 zł — gramofony po 40-55 zł, wózki dziecięce od 15-40 zł — meble jak kuchnie, szafy, krzesła, zegary ścienna, kieszonkowe, obrazy, lustra po bardzo niskich cenach oferuje Dom Górnoślazaków ul. Sniadeckich 6 a, J. Kurberek. 11124

Rower
mało używany tania na sprzedaż. Chrobrego 25, I p. (11326)

Koń
w dobrym stanie i półszorek wyjazdowy na sprzedaż. Grunwaldzka nr. 135, parter. (11331)

KUPNA

Kupię domek
za gotówkę 6.000 zł. blisko centrum, z wolnym mieszkaniem. Zgł. do Dz. Bydg. pod „S. P.” (11315)

Darmo
oddam dobermankę a kupię jamnika. Reja 2. 6147

Poszukuje
kupna średniego domu. Of. pod „A. S.” do Dzien. Bydg. (11327)

Ogłoszenia

do wydania niedzielnego „Dziennika Bydgoskiego”

Nakład 38.000

przyjmujemy tylko do piątku godz. 18tej.

Kawiarnia
dobrze prosperująca elegancko urządzona z powodu wyjazdu za 3500 zł na sprzedaż. Adr. wskaże filija Dz. Bydg. Dworcowa 2. 5981

Zakład fryzjerski
w kuracyjnym mieście, dobrze prosperujący jest zaraz na sprzedaż. Piśmienne zgłosz. do Dz. Bydg. pod „E. E.” (11347)

Maszynę do pisania
kupię najkorzystniej w składzie urządzeń biurowych St. Skóra i Ska. Bydgoszcz, Hotel pod „Orlem”. (23625)

Dziecięce
łóżko żelazne z pościelą na sprzedaż. Toruńska 18, I piętr. prawo. (11329)

Lampę
gazową sprzedam. Sniadeckich 43, II piętr. lewo. 6146

2 pierzyny
i 4 poduszki na sprzedaż. Cholonińskiego 50 a, Baranowski. 6140

Trociny
i korę oddaje tania Towarzystwo Przemysłowo-Leśne „Lasy Polskie” Sp. Akc., Bydgoszcz-Kapuścisko Dolne, telefon 208. 6144

Radjo
4 lampkowy neuhofox i 4 lampk. neuhodyna, obie w dobrym stanie i gotowe do odbioru na sprzedaż. Bogentawski, Jezuicka 2, II piętro (11330)

Motorówka
żelazna, 7 mtr. długa, 11/30 P. S. na 14-16 osób do sprzedania. Wiadomość ul. Artura Grottera nr. 5 w restauracji. (11328)

Kupujemy
używane meble i wszelkie antyki. Placimy najwyższe ceny. Dom Komisyjny, Pomorska 6. 6571

LEKJE

Kursy
kroju i szycia. Nowy kurs rozpoczął się 1 maja. Nauka rzetelna. Po ukończeniu świadectwa. Misiwiczówna, dypl. mistrzyni, Sienkiewicza 8. 10867

Kto
udzieli młodej meżatce wieczorny kurs ondulacji? Of. do Dz. Bydg. pod „Mandolina”. (11352)

Udzielam
lekcji gry na fortepianie. Miesięczny kurs 10 zł, 2 całe godziny tygodniowo. Zofja Brazelówna, nauczycielka muzyki, Sniadeckich 40, part. lewo. 6141

Poszukuje
zaraz na wieś korepetytora do chłopca 13 lat, celem przygotowania go do III klasy szkoły średniej. Zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „A. S.” (11332)

Trak
(gater) 700-800 mm. rozpiętości ram, używany, dobrze utrzymany, kompletny kupiny. Inż. Z. i J. Klotz, Bydgoszcz, Grodzka 30, tel. 15-45. (6153)

POSADY WOLNE

Zastępcy
mający styczność z rolnikami, mogą świetnie zarabiać. Objaśnienia z premiami na 18 złotych wysyłamy bezpłatnie. Warszawa, Szczygła 3/5, Zumbach. (10621)

Pomocników
tapicerskich na klubowe garnitury za dobrą płacą i na stałą pracę poszukuje Jan Stebart, Wytwórnia mebli wyściełanych i materacy Grudziądz, Wybickiego 21, koszta podróży się zwraca. (11357)

Za kwotę
1.000 zł. stworzysz sobie dobrą egzystencję. Zgłosz listownie pod „Cyklop” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2. (6115)

Książkowy
potrzebny na 3-4 dni miesięcznie do załatwienia książkowości w majątku Górki - Dąbski, p. Królikowo - Nowe, powiat Szubin. 6053

Stenografji
wycza listownie najdoskonalej Instytut Stenograficzny, Warszawa, ul. Krucza 26. Czytajcie miesięcznik „Stenograf Polski” 11157

Pomocnika
damsko-fryzjerskiego poszukuje zaraz lub od 12. 5 St. Wilezyńska, Bydgoszcz Pomorska 45/6. 11226

Poszukuje
natychmiast dzielnego pomocnika krawieckiego, który służył wojskową za sobą ma, na stałe zatrudnienie na wielkie sztuuki. A. Lupa, Chodzież, Piekary 3. (11292)

Uczennicę
chętną do składu towarów krótkich poszukuje Fa. Galanterja, Gdańska 164. 6133

POSADY POSZUKUJĄ

Introligator
z dobrymi świadectwami, lat 22 poszukuje odpowiedniej posady. Oferty proszę skierować pod J. Talaśka, Tuchola, ulica Ogrodowa 3. 11348

Sierota
znająca biurowość i dobre gotowanie poszukuje posady. Oferty filija Dzien. Bydgoskiego Grudziądz pod „Pilna”. (11358)

Szofer domowy
z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Mijszowskość obojętna. Oferty do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2, pod „D. K.” (6052)

Biegła
maszynistka w polskim i niemieckim języku z ładnym charakterem pisma, ze znajomością prowadzenia kasy poszukuje zaraz posady w większym mieście wzgl. na prowincję. Łask. oferty uprasza pod „Z. Z. W.” do Dz. Bydg. 11229

Piekarz-cuklenik
poszukuje posady. Oferty do Dzien. Bydg. pod „C. P.” (11220)

Urzędnik
gosp., kaw. z 7 let. prakt., energiczny, sumienny, znający hodowlę bydła, trzody chlewnej, prowadzenie książkowości gosp., sołectwa i kasy poszukuje posady jako żonaty (lecz nie konieczne). Łaskawe zgłosz. do filii Dziennika Bydg. pod „Urzędnik G.” (5933)

Spedytor
z kilkuletnią praktyką dobrego fachowca, który w ostatnim czasie był jako urzędnik gosp. zatrudniony, pragnie wrócić do spedytorstwa lub pokrewnej branży obojętnie od kiedy. Łask. zgłosz. do filii Dziennika Bydgoskiego pod „Spedytor” (5984)

DZIERŻAWY

Cukiernik
kawaler 36 lat poszukuje dzierżawy piekarni, małej cukierni lub składu cukrów, gdzie może urządzać wytwórnę, najchętniej wżeni się w podobny interes ewent. przyjmie wspólnika do objęcia ładnej cukierni. Oferty pod „K. 2500” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (6150)

Letnisko
w pięknej lesistej miejscowości, w okolicy Bydgoszczy, z pokojem z całym urządzeniem oraz do wyznajmiania zaraz do wynajęcia. Wiadomość ulica Wileńska 9, p., Egierska. 6143

Młyn wodny
1 walec, 1 ganek, światło elektryczne, mieszkanie wolne z ogrodem warzywnym oraz do wydzierżawienia. Egzystencja pewna. W. Klara, Młyn wodny, Piłka, poczta Margonin. (11346)

Ubikacja
nowowbudowana, jasna, duża 80 m. kb., z wodą i elektrycznością, nadaje się na małą fabryczkę lub warsztat — zaraz do wynajęcia. Ul. Pomorska 34, zgłosz. do administratora domu. 11212

Ubikacje
fabryczne w centrum miasta z siłą elektryczną, z pomieszczeniem 3 pokoj. zaraz oddam. Biuro Pogoń, Dworcowa 80, telefon 18-15.

MIESZKANIA

Mieszkanie
3-4 pokój, z wygodami poszukuje. Warunki obojętne. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Solidny”. (11340)

Mieszkanie
3 pok. z ogrodem owocowo-warzywnym. Za cały rok dzierżawa 1200 zł. od właściciela. Zgłosz. do biura Pogoń, Dworcowa nr. 80, tel. 18-15.

3-4 pokój.
mieszkanie poszukuje w Bydgoszczy. Of. do filii Dzien. Bydg. Toruń pod „Bydgoszcz”. (11294)

POKOJE

Pokój
umebl. przy inteligentnej rodzinie. Dworcowa 19, III piętro wprost. (6137)

Pokój
umebl. dla lepszego pana do wynajęcia. Chocimska nr. 3, II p. pr. 6138

Pokój
do wynajęcia z osobnym wejściem. Dworcowa 19, II ptr. (6132)

Pokój
do wynajęcia. Sommer, 3 Maja 16. (6136)

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia, Sw. Trójcy 10, Siuchnińska. (11314)

Przyjmę
panienki lub studentów z całym utrzymaniem. Zgł. Kujawska 84, reżnicztwo. 11205

Poszukuje
umeblowane 2 lub 1 pokój kuchnia, łazienka od 1-go czerwca. Oferty pod „Samotnemu” do filii Dziennika Bydgoskiego Dworcowa 2. 5978

RÓŻNE

W niedzielę
dnia 29-go b. m. zaginął pies owczarski, zwie się „Bissig”. Prosimy o oddanie za zwrócen. kosztów u Molkerei - Bangesellschaft Sp. z o. o., ul. Dworcowa 49. 11371

1000-2000 zł
poszukuje właściciel wartościowej nieruchomości, na pół roku, dobry procent i gwarancja. Łask. oferty pod „Pożyczka” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 6154

Bezinteresownie!

Czytelnikom „Dziennika Bydgoskiego”. Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz darmo broszurę, określenie charakteru, zdolności przeznaczania. Poznasz kim jesteś, kim być mo. esz. Adresuj: Warszawa, redakcja, „Wiedza Tajemna”. Skrzynka pocztowa 571. Załączyc niniejsze ogłoszenie, znaczek pocztowy na przesyłkę. (10876)

Unieważnim
zagubioną książeczkę wojskową Zygmunt Jabłoński rocz. 1901, wydana przez P. K. U. Konin. (11303)

MATRYMONJALNE

Panna
przystojna, inteligentna, blondyna, lat 33 z posagiem 15.000 zł., z Kongresówki, z braku znajomości pragnie poznać pana w wieku do lat 40, na odpowiednim stanowisku w celu matrymonjalnym. Of. pod „Mimoza” do Dz. Bydg. (11058)

Matrymonialne.
Która z pań sfer gospodarczych, inteligent., wysoko zbudowana, wyszła by za rzemieślnika inteligentnego, lat 32, na niezależnym stanowisku? Uprasza o oferty wraz z fotografią pod „U. M. K.” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. 6148

Paniętko
blondynka, lat 21, posiadająca wyprawę oraz cośkolwiek gotówki, szuka męża. Panowie na stałej posadzie, lat 27-30 zechcą swe oferty wraz z fotografią nadesłać do Dzien. Bydg. pod „Nadzieja”. (11318)

Dnia 1 maja r. b. zmarł po długich i ciężkich cierpieniach opatrzony Sakramentami św. mój najdroższy mąż, nasz najukochańszy ojciec, teść i dziadek **ś. p.**

Józef Klewenhagen

Msza św. odbędzie się w piątek, dnia 4 maja o godz. 10 przed południem w kościele Klarysek w Bydgoszczy, poczem z kościoła tegoż eksportacja zwłok na nowy cmentarz katolicki w Bydgoszczy.

W ciężkim smutku pogrążeni

żona, córka, syn, zięć i wnuczka

Wteln, Bydgoszcz, Poznań.

Osobnych wiadomości nie wysyła się.

(6174)

Wszystkim tym, którzy z powodu tragicznego zgonu kapitana obserwatora 3-go pułku lotniczego **ś. p.**

Marjana Siody

wyrazili nam swoje współczucie, względnie wzięli udział w pochodzie żałobnym, składamy na tej drodze

serdeczne podziękowanie.

Żona i rodzina.

11376

Licytacja.

Straż Pożarna m. Bydgoszczy sprzedawca będzie w środę, dnia 9 maja o godz. 10-tej przed południem na podwórzu Straży Pożarnej przy ul. Pomorskiej 63/64, drogą publicznej licytacji:

wóz sanitarny na gumowych obręcz.

wóz policyjny

i różne stare przedmioty jak: koła, żelazo, wózki ręczne, wieszadła do szorów, zwiądło do węży, osie wozowe itd. (11356)

Magistrat miasta Bydgoszczy

Straż Pożarna.

(-) Milchert

Rada miejska i decernent Straży Pożarnej.

OGRÓD PATZERA

ul. Św. Trójcy 8-9.

3 maja (święto narodowe)

otwarcie sezonu letniego

Wielki koncert ogrodowy

Wstęp wolny. Na sali zabawa taneczna. Usługa rzetelna jak zwykle. — Zaprasza uprzejmie Ernest Bäcker.

11373

Za dowody współczucia, jakoteż za oddanie ostatniej przysługi przy złożeniu zwłok mego najdroższego męża, składam na tej drodze **serdeczne**

Bóg zapłać

wszystkim życzliwym, Wielebnemu ks. Łapce i Towarzystwu podoficerów rezerwy.

Stanisława Romanowiczowa.

11360

Obwieszczenie.

Wobec rozpoczęcia robót przy rozbiórce Wieży Wolności (dawnej Bismarcka) zamykam ze względów bezpieczeństwa aż do ukończenia robót (11354) **dostęp dla publiczności do plantacji**, położonych przy nazwanej wieży.

Bydgoszcz, dnia 27-go kwietnia 1928 r.

Miejski Urząd Policyjny.

Pl. I. 5227/28.

(-) Hańczewski.

BYDGOSKA GAZOWNIA MIEJSKA sprzedaje

pierwszorzędny koks pogazowy

po cenach (w wagonowej dostawie) niezmiennych mimo zwyżki ceny węgla o 10% obowiązującej od 15-go kwietnia br. Zamówienia przyjmuje (11418)

Gazownia Miejska Bydgoszcz

Tel. 630. ul. Jagiellońska 38. Tel. 631.

Zakup i sprzedaż

złota, srebra

oraz wszelkich artykułów w ten zakres 3492] wchodzących.

Henryk Kaszubowski

zakład zegarm. - złotniczy
Długa nr. 29.

Mam tanio do oddania większą ilość (10645)

drutu kolczastego 9 mtr. schody żelazne i 2 kotły.

Teofil Przybylski, hurtownia surowców, Bydgoszcz, Kościuszki 6, tel. 1074

Jastrzębie Zdrój

(Województwo Śląskie)

Solanka Jodo Bromowa

Najsilniejsza Radjocynna

z Polskich Wód!

Leczy skutecznie: reumatyzm stawów i mięśni, ischias, zapalenie nerwów, choroby kobiece, dziecięce (skrofuloza, krzywica), choroby kości i skóry, stany wyzerpania umysłowego i fizycznego, nerwica, niedokrwistość, artryzm (dna), katar drog oddechowych i choroby serca. — Kąpiele węglkowe, solankowe, hydro i elektroterapia (diatermia).

Urządzenie nowoczesne, komfortowe. W łazienkach leżalnice.

Sezon od 1 maja do 1 listopada. — Całodzienne utrzymanie wraz z pokojem od 8 do 12 zł. Przeciętne koszty 4 tyg. utrzymania i kuracji około 350 zł. — Dziennie koncert. Kolej i poczta w miejscu. Komunikacja z Katowic koleją i autobusami. Wszelkich informacji udziela: 8905

Zarząd Kąpielowy.

Znadeszłych większych transportów słynnych

samochody ciężarowe z każdym życzeniem nadwoziem

poleca do natychmiastowej dostawy

E. Stadie-Automobile

Bydgoszcz

ul. Gdańska 160

Telefon nr. 1602

11443

ADET SEWARD-COGNAC

Generalne przedstawicielstwo na całą Polskę i W. M. Gdańsk
Z. KRAJEWSKI, Bydgoszcz, Gdańska 139
Telefon 1639

Kucharki

pierwszorzędnej, która się okaże świadectwami hotelowymi poszukuje od 15 maja. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem warunków do Restauracji Dworcowej Tczew. — Taksamo potrzebny jest młodszy stołowy z dobrymi świadectwami. (11052)

Kucharke hotelowa

poszukuje zaraz. Odpis świadectw i podanie pensji proszę nadesłać do Hotel Wildta, Świecie n/Wisła. (11155)

Znana FABRYKA MYDEŁ odda Zasiępsiuwo

na obwód nadnotecki. Zgłosić zechcą się panowie nie żona i nie powyżej lat 35, którym zależy na stałej i dobrej posadzie. Energiczny, obrotny i sumienny pracownik może miesięcznie ca. 750 złotych zarobić.

Posada nadaje się mianowicie dla młodego drogerzysty lub kupca branży kolonialnej. (11433)

Piśmienne oferty z podaniem referencji uprasza się nadesłać do „Par”, Bydgoszcz, Dworcowa 72 pod „Fabryka mydeł”.

Kandydaci na szoferów

Kursy samochodowe Z. Kochańskiego w Bydgoszczy 3 Maja nr. 14a, tel. 1135 szkołą szoferów zawodowych oraz amatorów. Prospekty wysyła się na życzenie. Zapisy przyjmuje się codziennie. 8304

KUPIJCIE WYROBY

Boguna

firmy C. F. MÜLLER i SYN BOGUSZEWO-POMORZE.

FABRYKA POWIDEL BURACZANYCH MARMELAD I POWIDEL ŚLIWKOWYCH

ADRES TELEGRAFICZNY: „BOGUNA” ROK ZAŁOŻ. 1881. — TELEFON I i II

WSZĘDZIE DO NABYCIA.